

**T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TÜRKİYE’DE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE
YÖNELİK UYGULANAN SOSYAL POLİTİKALARIN
DEĞERLENDİRİLMESİ: KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yalçın UZUNER

**Enstitü Anabilim Dalı: ÇALIŞMA EKONOMİSİ ve ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ
Enstitü Bilim Dalı: SOSYAL POLİTİKA**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Cüneyt ARMAĞAN

KASIM 2019

T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TÜRKİYE’DE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE
YÖNELİK UYGULANAN SOSYAL POLİTİKALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ:
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**

Yalçın UZUNER (157205014)

Enstitü Anabilim Dalı: ÇALIŞMA EKONOMİSİ ve ENDÜSTRİ
İLİŞKİLERİ

Enstitü Bilim Dalı: SOSYAL POLİTİKA

Bu tez 08/11/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

	Adı SOYADI	Kanaati			İmza
Jüri Başkanı (Danışman)	Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Cüneyt ARMAĞAN	☐ Kabul	☐ Düzeltilme	☐ Red	
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY	☐ Kabul	☐ Düzeltilme	☐ Red	
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Tahir BAŞTAYMAZ	☐ Kabul	☐ Düzeltilme	☐ Red	

BEYAN BELGESİ

Tez Başlığı: Türkiye’de Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere Yönelik Uygulanan Sosyal Politikaların Değerlendirilmesi: Kocaeli Üniversitesi Örneği

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın toplam 132 sayfalık kısmına ilişkin aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve 03/11/2019 tarihinde aşağıda ismi yazılı araştırma görevlisi tarafından şahsıma iletilen Turnitin intihal tespit programı raporuna göre tezimin benzerlik oranı % 26’dur.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç,
2. Alıntılar dâhil,
3. 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.

Bu bilgiler doğrultusunda tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespiti halinde doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı SOYADI : Yalçın UZUNER
Öğrenci Numarası : 157205014
Ana Bilim Dalı : Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri
Programı : Sosyal Politika
Türü : () Proje (x) Yüksek Lisans Tezi () Doktora Tezi

Taramayı Yapan Arş. Gör.
(Adı Soyadı, İmzası, Tarih)

Danışman
(Adı Soyadı, İmzası, Tarih)
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Cüneyt Armağan

ÖNSÖZ

Uluslararası öğrencileri küresel dünyada artan bir ivme ile önem arz eden, eğitimin yanı sıra iktisadi süreçlere de etkileri/katkıları olan öğrenciler şeklinde tanımlamak mümkündür. Türkiye'nin bu 'pazardaki' etkinliği de benzer şekilde giderek artmaktadır. Fakat ülkemizi diğer birçok ülkeden ayırtıran husus, konuya gönüllülük zaviyesinden de bakılabilmektedir. Bu durumun oluşmasında misafirperverlik temelli Anadolu geleneğinin etkisi vardır. Öyle ki literatürde uluslararası öğrenciler şeklinde tanımlanan bu talebeler Anadolu'da misafir öğrenci diye isimlendirilmektedir. Bu etki neticesiyle uluslararası öğrencilerin Türkiye'de okuma talebi de gün geçtikçe artmaktadır. Şüphesiz bu artışın oluşmasında devlet politikalarının katkısı da yadsınamaz düzeydedir.

Bu çalışmada yukarıdaki anlatı temelli bir motivasyonla yola çıkılmış ve bu alanda bir tez çalışması yapılması tarafımızca bir görev gibi görülmüştür. Bu görevin icrasının yanı sıra, yüksek lisans sürecimin en başından tezin bitimine kadar üzerimde fazlaca emeği olan Dr. Ahmet Cüneyt Armağan hocama bu vesileyle teşekkürü bir borç bilirim. Yine eğitim hayatım boyunca üzerimde çokça emeği olan bütün hocalarıma şükranlarımı sunarım.

Hayatımın birçok safhasında tüm varlığı ile beni destekleyen, her zaman yanımda olan, ayrıca okul hayatımın bir dönemini de uluslararası öğrenci olarak geçiren hayat arkadaşım Meryem hanıma da tüm kalbi duygularıyla teşekkür etmek isterim.

Bir gün dünyanın herhangi bir ülkesinde misafir öğrenci olmasını ve ülkemizi en iyi şekilde temsil etmesini canı gönülden arzuladığım biricik oğlum Ömer'i çok seviyorum.

Yalçın UZUNER
Yalova, Kasım, 2019

İÇİNDEKİLER

BEYAN BELGESİ	i
ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR LİSTESİ	v
TABLolar LİSTESİ	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	viii
TEZ ÖZETİ	ix
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	4
1.1. Sosyal Politika Kavramı	4
1.2. Uluslararası Öğrenci Kavramı	4
1.2.1. Dünyada Uluslararası Öğrenciler	5
1.2.2. Türkiye’de Uluslararası Öğrenciler	8
1.2.3. Kocaeli’nde Uluslararası Öğrenciler	10
1.3. Uluslararası Öğrenci Sorunları	12
1.3.1. Kültür Şoku	13
1.3.2. Kültürel Farklılıklar	14
1.3.3. Akademik Adaptasyon	16
1.3.3.1. Dil Yeterliliği	17
1.3.3.2. Eğitimsel Problemler	18
1.3.3.3. Denklik Problemi	19
1.3.4. Sosyo-Kültürel Adaptasyon	20
1.3.4.1. Benlik ve Kabul Görme	21
1.3.4.2. Beslenme Adaptasyonu	22
1.3.4.3. Giyim Adaptasyonu	23
1.3.4.4. Toplumsal Algıda Eksiklikler ve İdeolojik Yaklaşımlar	23
1.3.4.5. Örf ve Adet Adaptasyonu	25
1.3.4.6. Gelenek Görenek Adaptasyonu	25
1.3.4.7. İklimsel Adaptasyon	26
1.3.5. Ekonomik Sorunlar	26
1.3.6. Barınma Sorunları	27
1.3.7. İstihdam Sorunları	28
1.3.8. Ulaşım Sorunları	29
1.3.9. İdari Sorunlar	29
BÖLÜM 2: ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE YÖNELİK UYGULANAN	
SOSYAL POLİTİKALAR	31
2.1. Türkiye’de Yapılan Çalışmalar	31
2.1.1. Merkezi Hükümetin Çalışmaları	32
2.1.2. Yerel Yönetim Çalışmaları	33
2.1.2.1. Kültürel Alanda Yapılan Çalışmalar	34
2.1.2.2. Eğitim Alanında Yapılan Çalışmalar	35
2.1.2.3. Spor Alanında Yapılan Çalışmalar	35
2.1.3. Üniversite’nin Çalışmaları	36

2.1.4. Sivil Toplum Kuruluşlarının Çalışmaları.....	36
2.2. Yurtdışında Yapılan Çalışmalar	37
2.2.1. Avrupa Birliği'nde Yapılan Çalışmalar	37
2.2.1.1. Socrates Programı	38
2.2.1.1.1. Comenius Programı	39
2.2.1.1.2. Grundtvig Programı.....	40
2.2.1.1.3. Minevra Programı.....	40
2.2.1.1.4. Lingua Programı.....	41
2.2.1.1.5. Erasmus Programı	41
2.2.1.2. Leonardo Da Vinci Programı.....	44
2.2.1.3. Youth Programı.....	45
2.2.2. Avrupa Birliği Dışında Yapılan Çalışmalar	45
2.2.2.1. Amerika Birleşik Devletleri	45
2.2.2.2. Almanya.....	47
2.2.2.3. İngiltere	49
2.2.2.4. Fransa	51
2.2.2.5. Uluslararası Öğrenci Çalışması Yapan Diğer Ülkeler.....	51
BÖLÜM 3: KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN	
ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN SOSYO-EKONOMİK VE KÜLTÜREL	
PROBLEMLERİNE İLİŞKİN ALAN ARAŞTIRMASI	53
3.1. Kocaeli İli Hakkında Genel Bilgi	53
3.2. Araştırmanın Amacı.....	54
3.3. Araştırmanın Konusu.....	54
3.4. Araştırmanın Önemi	54
3.5. Araştırmanın Yöntemi	54
3.6. Varsayımlar	54
3.7. Araştırmanın Evreni, Örneklemi ve Sınırlılıkları	55
3.8. Hipotezler.....	55
3.9. Bulgular	55
3.9.1. Uluslararası Öğrencilerin Genel Özellikleri.....	56
3.9.2. Akademik Eğitim Bulguları	60
3.9.2.1. Dil ve İletişim Sorunları.....	60
3.9.2.2. Bölüm ve Derslerle İlgili Sorunlar	63
3.9.2.3. Üniversite Eğitimleriyle İlgili Yaşanan Sorunlar.....	69
3.9.2.4. Üniversite Olanaklarıyla İlgili Sorunlar.....	73
3.9.3. Ekonomik Bulgular.....	79
3.9.4. Sosyo-Kültürel Bulgular	86
3.9.4.1. Barınma Sorunları	86
3.9.4.2. Başkalarıyla İlişki Kurma ve Sosyal İhtiyaç Problemleri.....	92
3.9.5. Bulguların Sonuçları	97
SONUÇ VE ÖNERİLER	101
KAYNAKÇA.....	105
EK.....	114
ÖZGEÇMİŞ	122

KISALTMALAR LİSTESİ

AAA	: Avrupa Araştırma Alanı
AB	: Avrupa Birliği
AYA	: Avrupa Yükseköğretim Alanı
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BÖP	: Büyük Öğrenci Projesi
CMEC	: Kanada Eğitim Başkanları Konseyi
DAAD	: Deutscher Akademischer Austausch Dienst
DEİK	: Dış İlişkiler Ekonomik Kurulu
FETÖ	: Fetullahçı Terör Örgütü
IEE	: The Institute for Effective Education
NAFSA	: Association of International Educator
OBHE	: The Observatory on Borderless Higher Education
OECD	: Organization for Economic Co-operation and Development
OPT	: Optional Practical Training
SSCB	: Sosyal Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TL	: Türk Lirası
TÖMER	: Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi
UDEF	: Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu
UK	: United Kingdom
UKCISA	: UK Council for International Student Affairs
UKCOSA	: UK Council for Overseas Student Affairs
UNESCO	: Union Education Science and Cultural Organization
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
YTB	: Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Unesco Verilerine Göre Uluslararası Öğrencinin En Çok Tercih Ettiği 10 Ülke (2018 Güz Dönemi)	6
Tablo 2: Uluslararası Öğrencilerin Türkiye'ye Geldikleri Ülkeler.....	56
Tablo 3: Uluslararası Öğrencilerin Demografik Özellikleri.....	57
Tablo 4: Uluslararası Öğrencilerin Ülkelerinde Mezun Oldukları Lise Türleri	57
Tablo 5: Uluslararası Öğrencilerin Türkiye'de Bulunma Süreleri	58
Tablo 6: Uluslararası Öğrencilerin Ülkelerinde Yaşadıkları Yerleşim Yerleri	58
Tablo 7: Uluslararası Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Programlar	58
Tablo 8: Uluslararası Öğrencilerin Türkiye'deki Eğitim Hakkında Bilgi Edinme Yolları	59
Tablo 9: Uluslararası Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Bölüm veya Fakülteler	59
Tablo 10: Uluslararası Öğrencilerin Eğitim İçin Türkiye'yi Seçme Nedenleri.....	60
Tablo 11: Türkçe'yi Yeteri Düzeyde Kullanabilme İstatistikleri	60
Tablo 12: Telaffuz Sorunu Yaşayan Öğrenci İstatistiği	61
Tablo 13: Türkçeyi Anlamada Sorun Yaşayan Öğrenci İstatistiği	61
Tablo 14: Türkçe Yazmada Sorun Yaşayan Öğrenci İstatistiği	61
Tablo 15: Türkçe Kelime Bilgisi Sınırlı Olan Öğrenci İstatistiği.....	61
Tablo 16: Öğrencilerin Türkiye'de Bulunma Süreleri ve Türkçe Kullanım İlişkisi.....	62
Tablo 17: Cinsiyete Göre Türkçe Kullanım Becerisi.....	63
Tablo 18: Ders Kitaplarını Anlamada Güçlük Çeken Öğrenci İstatistiği	64
Tablo 19: Sınıf İçi Konuşmalarda Söz Alamıyorum.....	64
Tablo 20: Ders Programının Çok Ağır Olduğunu Düşünen Öğrenci İstatistiği	64
Tablo 21: Ödevlerin Çok Fazla Olduğunu Belirten Öğrenci İstatistiği	65
Tablo 22: Bölümde Dönem Derslerini Seçerken Zorlanan Öğrenci İstatistiği.....	65
Tablo 23: Türkiye'deki Eğitim Sisteminin Kendi Ülkesinden Farklı Olduğunu Düşünen Öğrenci İstatistiği.....	65
Tablo 24: Ülkesinde Aldığım Eğitimin Kalitesinin Burada Kendisi İçin Sorunlara Yol Açtığını Düşünen Öğrenci İstatistiği.....	66
Tablo 25: Öğrencilerin Türkiye'yi Tercih Etme Sebepleri ve Okudukları Bölümde Karşılaştıkları Problemler Arasındaki İlişki	67
Tablo 26: Mezun Oldukları Lise Türü ve Okudukları Bölümdeki Problemler Arasındaki İlişkisi	68
Tablo 27: Öğretim Elemanlarının Anlayışlı Olmadığını Düşünen Öğrenci İstatistiği	69
Tablo 28: Öğretim Elemanlarının İlgi ve Yakınlık Göstermediğini Düşünen Öğrenci İstatistiği	69
Tablo 29: Öğretim Elemanlarının Önyargılı ve Onur Kırıcı Davrandığını Düşünen Öğrenci İstatistiği.....	70
Tablo 30: Öğretim Elemanlarının Notunun Çok Kıt Olduğunu Düşünen Öğrenci İstatistiği	70
Tablo 31: Öğretim Elemanlarının Yanlı Davrandığını Düşünen Öğrenci İstatistiği	70
Tablo 32: Öğretim Elemanlarının Kapasitesini Yetersiz Bulan Öğrenci İstatistiği	71
Tablo 33: Öğretim Elemanlarıyla Yeterince İletişim Kuramadığını Düşünen Öğrenci İstatistiği	71
Tablo 34: Asistanların Gerekli Desteği Sağlamadığını Düşünen Öğrenci İstatistiği.....	71
Tablo 35: Öğrenim Gördükleri Program ile Üniversite Eğitimcileri İlişkisi.....	72
Tablo 36: Cinsiyet ile Üniversite Eğitimcileri İlişkisi.....	73
Tablo 37: Üniversitenin "Öğrenci İşleri" Hizmetini Yetersiz Bulma Durumu	74

Tablo 38: Boş Zamanlarda Üniversitede Ders Çalışacak Yer Bulamama Durumu	74
Tablo 39: Üniversite/Fakültede Ders Dışı Zamanlarda Dinlenecek Yer Bulamama Durumu	74
Tablo 40: Üniversite/Fakülte Kütüphanesini Yetersiz Bulma Durumu	75
Tablo 41: Üniversite/Fakültede Sunulan Oryantasyon Hizmetlerini Yetersiz Bulma Durumu	75
Tablo 42: Üniversite/Fakültede Rehberlik Hizmetlerini Yetersiz Bulma Durumu	75
Tablo 43: Üniversite/Fakültede İbadet Edeceği Mekân Bulamama Durumu	76
Tablo 44: Üniversite/Fakültede Kafeterya Hizmetlerinin Yetersizlik Durumu	76
Tablo 45: Üniversite/Fakültenin Spor Alanları ve Olanaklarının Yetersizlik Durumu ...	76
Tablo 46: Öğrencilerin Ülkelerinde Yaşadıkları Yerleşim Yeri ile Üniversite Olanakları Arasındaki İlişki	77
Tablo 47: Öğrencilerin Okudukları Program ile Üniversite Olanakları Arasındaki İlişki	78
Tablo 48: Burs/Kredi Parası Yetersizlik Durumu	79
Tablo 49: Öğrenim Masraflarını Karşılایamama Durumu	79
Tablo 50: Sosyal Etkinlikler İçin Para Ayıramama Durumu	80
Tablo 51: Aileden Para Alamama Durumu	80
Tablo 52: Yabancılar İçin Çalışma Sınırlaması Sorunu İstatistiği	80
Tablo 53: Gündelik Harcamaları İçin Para Ayıramama Durumu	81
Tablo 54: Ülkeme Kıyasla Türkiye'de Yaşam Çok Pahalı	81
Tablo 55: Sağlık Harcamaları Sorunu İstatistiği	81
Tablo 56: Öğrencilerin Babalarının Meslekleri ile Finansal Durumları Arasındaki İlişki	82
Tablo 57: Öğrencilerin Kendi Ülkeleri ile Türkiye Arasındaki Pahalılık Durumu	84
Tablo 58: Öğrencilerin Aylık Harcamaları ile Ekonomik Durumları Arasındaki İlişki ..	85
Tablo 59: Barınma Konusunda Yaşanılan Problemlerin Durumu	87
Tablo 60: Cinsiyet ile Barınma Sorunları Arasındaki İlişki	89
Tablo 61: Yaş ile Barınma Sorunları Arasındaki İlişki	91
Tablo 62: Başkaları ile İlişki Kurma ve Sosyal İhtiyaçlara İlişkin Sorunlar-1	92
Tablo 63: Başkaları ile İlişki Kurma ve Sosyal İhtiyaçlara İlişkin Sorunlar-2	93
Tablo 64: Başkaları ile İlişki Kurma ve Sosyal İhtiyaçlara İlişkin Sorunlar-3	94
Tablo 65: Başkaları ile İlişki Kurma ve Sosyal İhtiyaçlara İlişkin Sorunlar-4	95
Tablo 66: Kültürel Faaliyetlerden Memnuniyet Durumu	96
Tablo 67: Eğitim Faaliyetlerinden Memnuniyet Durumu	96
Tablo 68: Sportif Faaliyetlerden Memnuniyet Durumu	96

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Unesco Verilerine Göre Uluslararası Öğrencilerin En Çok Tercih Ettiği 10 Ülke ve Oranları (2018 Güz Dönemi)	6
Şekil 2: Unesco Verilerine Göre Yurtdışına En Çok Öğrenci Gönderen Ülkeler (2018 Güz Dönemi)	7
Şekil 3: Yurtdışında Eğitim Gören 44 Bin Türk Öğrencinin Bulunduğu İlk 10 Ülke (2018 Güz Dönemi)	8
Şekil 4: Kocaeli Bulunan Üniversitelerde Cinsiyete Göre Uluslararası Öğrenci Sayıları (2018 Güz Dönemi)	10
Şekil 5: Kocaeli İlinde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrenci Sayıları (2017 Bahar Dönemi).....	11
Şekil 6: Yıllara Göre Kocaeli İlinde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrenci Sayıları	11
Şekil 7: Lysgaard'ın U Curve Eğrisi.	15
Şekil 8: Zeller ve Mosier'in W Curve Eğrisi.	16
Şekil 9: Türkiye Cumhuriyeti'nde ki Diploma Denklik Süreci	20
Şekil 10: YTB'nin Uluslararası Öğrencilere Sağladığı Burs Olanakları.....	32
Şekil 11: YTB'nin Uluslararası Öğrenciler İçin Hazırladığı Sosyo- Kültürel Etkinlikler	33
Şekil 12: Erasmus Programı Çerçevesinde Yıllara Göre Öğrenci Hareketliliği	42
Şekil 13: Erasmus Programı Çerçevesinde Yıllara Göre Personel Hareketliliği	44

Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı: Türkiye’de Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere Yönelik Uygulanan Sosyal Politikaların Değerlendirilmesi: Kocaeli Üniversitesi Örneği	
Tezin Yazarı: Yalçın UZUNER	Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Cüneyt ARMAĞAN
Kabul Tarihi: 08.11.2019	Sayfa Sayısı: x(ön kısım)+113(tez) +9(ekler)
Anabilim Dalı: Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bilim Dalı: Sosyal Politika	
<p>Daha nitelikli bir eğitim alabilmek için her yıl artan sayıda uluslararası öğrenci Türkiye’ye gelmektedir. Bu eğitim süreçleri ise doğası itibariyle bazı uyum sorunlarını beraberinde getirmektedir. Söz konusu sorunlar öğrencilerin akademik başarılarına etki ettiğinden önem arz etmektedir. Bu önemi ve sorunları önceleyen ve/veya içeren akademik çalışma sayısı da oldukça azdır. İşte bu çalışma mezkûr hususlara katkı yapmak amacıyla hazırlanmış olup, uluslararası öğrencilerin sosyal, kültürel, akademik ve finansal uyum sorunlarını incelemeyi hedeflemiştir.</p> <p>Çalışma kapsamında uluslararası öğrencilerin eğitim hayatlarında ve günlük yaşamlarında karşılaştıkları bazı zorluklar, sosyal iletişim sorunları, finansal sıkıntılar ve kültürel adaptasyon süreçleri irdelenmiştir. Bunu yaparken literatür taraması yapılmış ve kapsamlı bir anket hazırlanarak elde edilen bulgular ışığında uluslararası öğrencilerin uyum sorunları; cinsiyet, yaş, medeni durum ve Türkiye’de kalma süreleri gibi değişkenler açısından karşılaştırmalı bir şekilde analiz edilmiştir. Yapılan analizlerin bir sonucu olarak uluslararası öğrencilerin başlıca uyum sorunlarının dil, ekonomi ve kültürel adaptasyon konuları olduğu izlenmiştir.</p> <p>Siyaset, ekonomi, sosyoloji ve kültürle önemli ilişkileri olan böylesi bir konuda uluslararası öğrencilerin uyum sorunları ile alakalı yapılacak çalışmalar hem Türk eğitim sisteminin uluslararasılaşması hem de konu ile ilgili harcanan emek ve mali kaynakların israf edilmemesi bakımından önem arz etmektedir. Ayrıca bu tez çalışması uluslararası öğrenciler ile ilgili faaliyetler yürüten resmi kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarına katkı sağlamayı da amaçlamaktadır. Çalışma ile Türkiye’nin ve yakın coğrafyasının insanı merkeze alan proje yahut programlarının uygulanması hususuna kısmi de olsa katkı sağlanabilecektir.</p>	
Anahtar Kelimeler: Uluslararası Öğrenciler, Uyum Sorunları, Sosyo-Ekonomik Adaptasyon, Uluslararası Öğrenci Çalışmaları, Kocaeli Üniversitesi	

Yalova University Insitute of Social Sciences Master Thesis Summary

Thesis Title: Applied Evaluation of Social Policies for International Students Studying in Turkey: Kocaeli University Case	
Thesis Author: Yalçın UZUNER	Advisor: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Cüneyt ARMAĞAN
Date of Acceptance: 08.11.2019	Total Number of Pages: x(pre text)+113(main body)+9 (appendices)
Department: Labour Economics and Industrial Relations Field of Study: Social Policy	
<p>An increasing number of international students are coming to Turkey every year to get a qualitative education. On the other hand, this education process naturally comes with some adaptation problems. These problems are important because they affect the academic achievement of the students. There are also a few academic studies which prioritize or/ and include these problems. This study is written for contributing to the aforementioned issues, and aim to analyze the social, cultural, academic and financial adaptation problems of the international students.</p> <p>In this study, it is examined that social communication problems, financial difficulties ,and cultural adaptation are some difficulties of the international students, they face in their education and their daily lives. In the light of the findings obtained through a literature survey and a comprehensive questionnaire, it was analyzed the adaptation problems of the students according to gender, age, marital status and residence time in Turkey. As a result of the analyzes, it is observed that language, economy, and cultural adaptation are the main adaptation problems of international students.</p> <p>Studies related to the adaptation problems of the international students on such an issue which has important relations with politics, economy, sociology, and culture have importance in terms of both internationalization of Turkish education system and also not to waste the labor and financial resources which is related to the subject. Besides, this thesis aims to contribute to official organizations and non-governmental organizations which operate activities related to the international students. With this study, it can partially be contributed to Turkey's and its neighboring region's human-centered projects or programs.</p>	
Keywords: International Students, Adaptation Problems, Socio-economical Adaptation, Studies about International Students, Kocaeli University	

GİRİŞ

Giderek küresel bir köy haline gelen dünyada modernleşme ve beraberinde getirdiği yenilikler eğitim hususunu da önemli ölçüde etkilemiştir. Öyle ki eğitim gören insanlar yerel/ulusal düzeyi yeterli görmemekte, uluslararası geçerliliği ve yeterliliği olan eğitim süreçlerine dâhil olmak istemektedirler. Bu durumun bir sonucu olarak eğitim sistemleri de farklı formatlara evirilmekte ve giderek çok boyutlu, çok kültürlü ve hatta evrensel formlar ortaya koyulmaktadır (Güven, 1999: 149).

Yukarıda mezkûr yeni düzenin en önemli ayağı ise uluslararası öğrenci dolaşımıdır. Bu dolaşım süreçleri giderek gelişmekte ve ülke ekonomilerine etki edecek boyuta ulaşmaktadır. Artık ‘uluslararası öğrenci’ kavramından bahsedilirken bir yandan da “ekonomik bir pazar” kast edilir olmuştur (Kıroğlu, Kesten ve Elma, 2010: 26). Öğrencilerin baş aktör olduğu bu pazarda herhangi bir Azeri öğrenci İngiltere’de, Boşnak bir öğrenci Slovakya’da vs. eğitim görebilmekte ve iktisadi anlamda bulunduğu ülkeye etki etmektedir. ABD Ticaret Bakanlığı’nın 2000 yılı verilerine göre; yükseköğrenim seviyesindeki uluslararası öğrencilerin ABD ekonomisine katkısının hizmet sektöründe beşinci sıraya kadar yükselmiş olduğu bilgisi, bu etkinin düzeyiyle alakalı bizlere fikir vermektedir (Stephenson, 2004: 6).

Kuşkusuz yukarıda bahsi geçen bu yeni ‘Pazar’ özellikle son yıllardaki iktisadi gelişmelerin bir sonucu olarak Türkiye’yi de etkilemiştir. Hatta bu etki uluslararası arenada eskiye kıyasla pro-aktif politikalar yürüten ülkede daha fazla hissedilmektedir. Eğitim alanında yapılan çalışmalar ve ülkenin cazibe merkezi haline getirilmesi vizyonu az gelişmiş ülkelerden Türkiye’ye doğru akan bir öğrenci hareketliliği sonucunu doğurmuştur (<http://avrasya.istanbul.edu.tr>, 10.01.2017).

Uluslararası öğrenci değişimi, bir ‘Pazar’ oluşturma potansiyelinin yanı sıra, akademik (bilim-eğitim kalitesi vs.) açıdan da devletlere önemli katkılar sağlamaktadır. DEİK’in (Dış İlişkiler Ekonomik Kurulu) 2013 yılı Mart ayında yayımladığı rapora göre: ABD’de çalışanların sadece %10’luk dilimini yabancı ülke vatandaşları oluşturmakta, fakat bu vatandaşların mühendislik ve bilim sektörlerindeki iş gücü oranı %25’e ulaşmaktadır. Ayrıca bu kitlenin yaklaşık yarısı doktoralı bireylerden oluşmaktadır. Bu cihetle bakıldığında, uluslararası öğrenci misafir eden ülkelerin eğitim kurumları sağlık, teknoloji, sosyal bilimler vb. alanlarda gelişim gösterme eğilimindedir (Eğitim Ekonomisi İş Konseyi Raporu, 2013: 16).

Bugün başta ABD olmak üzere bazı ülkelerin uluslararası eğitim ve uluslararası öğrenci başlıklarında cazibe merkezi haline gelmelerinin ana nedeni sağladıkları eğitim altyapısının kaliteli düzeyde seyretmesidir. Nihai olarak beyin göçünün sağlanması, ülkelerin bilim ve teknoloji üretmelerine önemli faydalar sağlamakta ve eğitim kalitelerinin yükselmesine vesile olmaktadır (<http://www.undef.org.tr>, 04.04.2019).

Nihayet uluslararası öğrencilerin varlığı/hareketi hem dünya ölçeğinde hem de Türkiye’de pek çok sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik değişim/dönüşümü beraberinde getirmiş ve aynı zamanda ‘kaçınılmaz’ bazı sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Bu sorunların neler olduğu ve çözüm yollarının nasıl bulunabileceği çalışma kapsamındadır.

Çalışmanın Konusu

Çalışmamızda uluslararası öğrenci hareketliliğinin ülkemizde ve dünyadaki tarihsel gelişimi çerçevesinde, ülkemizde artan uluslararası öğrenci hareketliliğinin ve bunun neticesinde Kocaeli ili özelinde öğrenci sayısının artması ve bu öğrencilere yönelik yapılan sosyal politikaların incelenmesidir.

Çalışmanın Amacı

Kocaeli’nde eğitim gören uluslararası öğrencilerin karşılaştığı sosyal, kültürel ve ekonomik sorunların irdelenmesi bu çalışmanın ana amacını oluşturmaktadır. Ayrıca üniversite, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının bu sorunların çözümü ile ilgili yapmış olduğu faaliyetler ve bu faaliyetlerin yeterliliği hususları da çalışma kapsamındadır. Bununla birlikte konu ile ilgili bir takım çözüm önerileri de sunulmaktadır. Konunun Türkiye ve Kocaeli için yeni olması, akademik açıdan da yeni olmasını beraberinde getirmiştir. Çalışma ile konusu ‘uluslararası öğrenciler’ olan literatüre katkı sağlanması ve bu tip çalışmaların arttırılmasına ‘önayak’ olunması hedeflenmiştir.

Çalışmanın Önemi

Bu çalışma uluslararası öğrenciler başlığında yapılan ilk tez olmamasına rağmen, bazı özellikleriyle önem arz etmektedir. Kocaeli ilinde yerel yönetim bazında uluslararası öğrencilerle faaliyet yapan bir birimin varlığı ve tez kapsamında bu birimin analiz edilecek olması çalışmayı önemli kılan hususlardandır. Böylece ana teması insan olan bir eğitim projesi birçok yönüyle ele alınacak ve bundan sonraki uluslararası öğrenci çalışmaları için -yerel yönetimler düzeyinde- çeşitli öneriler sunulacaktır.

Çalışmanın Yöntem ve Teknikleri

Çalışmamız Kocaeli ilinde bulunan Kocaeli Üniversitesine öğrenim görmek amacı ile gelen uluslararası öğrencileri ele alan nicel araştırma yöntemini içeren bir çalışmadır. Çalışmamızda kullanılacak veri seti, Kocaeli’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere uygulanan bir anket yardımıyla elde edilen verilerden oluşmaktadır. Ercan’ın (1998) Ankara’daki üniversitelerde öğrenim gören uluslararası uyruklu ve Türk öğrenciler için hazırladığı Problem Tarama Envanteri Y Formu kullanılmış ve Güçlü ’nün (1996) Amerika’daki Uluslararası uyruklu Öğrencilerin Uyum Sorunlarına yönelik yaptığı çalışmada kullandığı Porter’ın Problem Tarama Listesinden yararlanılmıştır. Ayrıca, araştırmada, bağımsız değişkenler için “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. 90 sorudan oluşan anket formu Kocaeli Üniversitesinde öğrenim gören 109 kişiye sorulmuş ve sonuçlar elde edilmiştir. Anket yoluyla elde etmiş olduğumuz bilgiler kodlanarak SPSS paket programına aktarılmıştır. Aktarılan bu veriler elde edilmek istenen amaçlara uygun olarak değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Verilerin değerlendirilmesi ve analizinde yüzde (%) dağılımı ve çapraz ilişkiler kurma gibi istatistiksel teknikler kullanılmıştır. Ayrıca hipotezler doğrultusunda değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının tespiti sağlayabilmek açısından ki kare analizleri yapılmıştır.

Çalışmanın Hipotezi

H0. Kocaeli Üniversitesinde öğrenim gören uluslararası öğrencilere yönelik uygulanan merkezi ve yerel sosyal politikalar yeterlidir.

Bu bağlamda oluşan alt hipotezler ise şöyledir;

H1. Öğrencilerin ailelerinin ekonomik seviyeleri sosyo-kültürel adaptasyonu etkiler.

H2. Kalma sürelerinin artması Türkçe anlamayı olumlu yönde etkiler.

H3. Dil hazırlık sınıflarında Türkçe eğitiminin etkili olması akademik başarıyı olumlu yönde etkiler.

H4. Üniversite öğretim görevlilerinin ve personelin farklı kültürlere davranış şekilleri hakkında eğitim almaları uluslararası öğrencilerin kültürel adaptasyonunu olumlu yönde etkiler.

H5. Yerel yönetimlerin uluslararası öğrencilere yönelik yaptığı kültürel, sportif ve akademik çalışmalar kültürel adaptasyonu olumlu yönde etkiler.

Literatür İncelemesi

Uluslararası öğrenci konusu ile ilgili ülkemiz literatüründe yeterince çalışma bulunmamaktadır. Kuşkusuz bu durumun oluşmasında bizatihi uluslararası öğrencilerin ülkemiz için yeni olmasının etkisi görülmektedir. Zaman içinde konu ile ilgili akademik çalışmaların artacağı öngörülmektedir.

Konusu insan olan bütün çalışmalar değerlidir ve uluslararası öğrenci meselesi kapsamında ciddi anlamda bir insan 'kıymeti' söz konusudur. Bu 'kıymet' ile ilgili yapılan çalışmaların da zaman içinde artacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM 1

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1.Sosyal Politika Kavramı

En yalın tanımı ile sosyal politika, devlet tarafından toplumla alakalı belirlenen hedefi sağlayabilmek için izlenen usul, usuller ya da alınan kamusal kararlar ve pratiklerdir.

Günümüzdeki gelişmeler nedeniyle sosyal politikanın hem anlam hem de uygulamalar açısından ciddi bir değişim içine girdiği söylenebilir. Sosyal politikanın devlete ait ve topluma yönelik politikalar dizisi olduğunu anımsarsak, siyasal ve toplumsal yapıda sürüp giden değişimler edeniyile sosyal politikanın da bu değişimlere ayak uydurması kaçınılmazdır (Koray, 2007: 19-56).

Sosyal politika her şeyden önce ekonomi ve siyasetle yakın ilişkisi olan ve bu çerçevede anlam kazanan bir alan olduğundan, günümüzdeki anlayış ve politikalar çerçevesinde sosyo-ekonomik hakların yok sayılmasından sosyal hizmetlerin piyasalaşmasını kadar uzanan değişimlerin gerçekleşmesi de kaçınılmaz görünüyor (Kıroğlu, Kesten ve Elma, 2010: 27).

Toplumsal yapıdaki değişimlerin de sosyal politikaya değişime zorladığı açıktır. Bu değişimin en önemli örneklerinden biri ise uluslararası öğrenci dolaşımıdır. Bu dolaşım süreçleri giderek gelişmekte ve ülke ekonomilerine etki edecek boyuta ulaşmaktadır. Artık ‘uluslararası öğrenci’ kavramından bahsedilirken bir yandan da “ekonomik bir pazar” kast edilir olmuştur (Kıroğlu, Kesten ve Elma, 2010: 26). Öğrencilerin baş aktör olduğu bu pazarda herhangi bir Azeri öğrenci İngiltere’de, Boşnak bir öğrenci Slovakya’da vs. eğitim görebilmekte ve iktisadi anlamda bulunduğu ülkeye etki etmektedir (Stephenson, 2004: 61).

1.2.Uluslararası Öğrenci Kavramı

Çalışmanın temasını oluşturan uluslararası öğrenci kavramı ile ilgili kişiler, kurumlar ve ülkelerin farklı tanımlamaları mevcut olup, literatür gelişmeye devam etmektedir (Demirhan, 2017: 548). Söz konusu öğrenciler literatürde “yabancı öğrenciler”, “misafir öğrenciler”, “değişim programı öğrencileri” ve “uluslararası öğrenciler” gibi isimlerle nitelendirilmektedirler (Zerengök, 2016: 16-17). Bu çalışmada ‘uluslararası öğrenciler’ ifadesi tercih edilmektedir.

OECD, T.C. Kalkınma Bakanlığı, EUROSTAT, YTB, UNESCO ve YÖK’ün farklı tanımlamalar yaptığı bu öğrencilerle ilgili UNESCO ve EUROSTAT, sadece öğrenim görme amacı ile yaşadığı ülke dışında bir ülkenin eğitim kurumlarında belli süreli öğrenim görme hakkı kazanan öğrencileri “uluslararası öğrenci” olarak tanımlarken, vatandaşı olduğu ülkeden farklı bir ülkede uzun süreli veya süresiz ikamet iznine sahip olup, öğretim hayatına devam eden öğrencilere “yabancı öğrenci” olarak ifade etmektedir (OECD 2013: 314).

Bir başka tanımlamaya göre uluslararası öğrenciler kavramı eğitim süresi boyunca ya da eğitim süresinin belli bir kısmında çeşitli değişim programları vasıtasıyla, vatandaşı

olduğu ülkeden farklı bir ülkede eğitim hayatına devam eden öğrencileri kapsamaktadır (bern.meb.gov.tr, 08.02.2019).

Yukarıda da bahsedildiği üzere konu ile ilgili birbirine benzeyen veya farklılık arz eden çeşitli tanımlamalar yapılması mümkün olmakla birlikte, aşağıdaki ifadelerle bu konu nihayete erdirilecektir:

Dil, lise, ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi almak amacı ile doğup büyüdüğü, kültürünü, yaşam biçimini, dünya görüşünü aldığı toplumu ve ülkesini bırakıp, ülke sınırları dışına çıkan ve eğitim almak için olduğu ülkede uluslararası öğrencilik tanımı kapsamında oluşturulan yasal mevzuatlarına göre ve turistik süresini aşan süre ile ikamet eden her kişi “uluslararası öğrenci” tanımlamasına girmektedir (<http://www.yedirensakarya.com>, 02.01.2018).

1.2.1.Dünyada Uluslararası Öğrenciler

Uluslararası öğrenciler hem genç nüfusun daha az yoğun olduğu gelişmiş ülkeler hem de gelişmekte olan ülkelere ekonomik hacim, uluslararası rekabet gücü ve itibar gibi hususlarda önemli katkılar sağlayan insan kaynağını oluşturmaktadır.

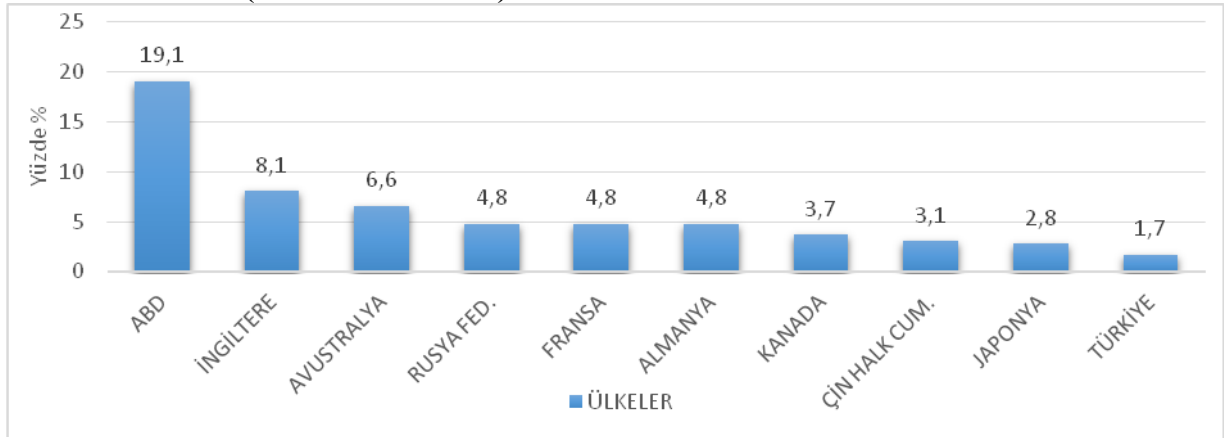
Ekonomik açıdan bir değerlendirme yapmak gerekirse; öğrenim ve konaklama ücretleri, seyahat giderleri ve diğer günlük ihtiyaçların giderilmesi için aile fertleri ile birlikte yapılan harcamalar öğrencilerin buldukları devletin ekonomisine doğrudan giridi sağlamakta ve döviz hareketliliğine vesile olmaktadır (Armağan, 2017, parag. 5-6).

Ekonomik faktör ve diğer olumlu durumları önceden fark eden İngiltere, Almanya, ABD ve Avustralya gibi gelişmiş ülkeler 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren öğrenci değişimi amacı ile yükseköğretim düzeyinde yatırım yapmaya başlamışlardır. Bu ülkelerin günümüzde öğrenci değişiminde diğer ülkelere nazaran daha prestijli ve önde olmaları o yıllarda yaptıkları yatırımların doğal bir sonucudur (Tekelioğlu vd., 2012: 192). Ayrıca dış politikada etkinliklerin artırılması ve dünya kamuoyunda pozitif bir algı oluşturulması amacıyla da bu alanda önemli yatırımlar yapılmaktadır. Günümüzde birçok devlet uluslararası öğrenciler açısından cazibe merkezi olmak için adeta yarış içerisine girmektedir (Abdujabarova, 2018: 1).

20. yüzyılın sonunda 1 milyona yakın olan uluslararası öğrenci sayısı, artan bir ivme ile 2000’li yılların başında yaklaşık 2 milyona, 2009 yılında ise 3,7 milyona ulaşmıştır. Sayı ve uyruk yelpazesi bakımından ABD en fazla uluslararası öğrenciye ev sahipliği yapan önemli bir cazibe merkezi konumundadır. ABD, dünya üzerinde öğrenim görmek için kendi ülkesi dışına çıkan uluslararası yükseköğretim öğrencilerinin %19,1’ine (971.417) ev sahipliği yapmaktadır (Project Atlas, 08.02.2019).

UNESCO İstatistik Enstitüsü verilerine göre 20. yüzyılın sonunda 2,1 milyon uluslararası öğrenci dolaşım halindeyken, 2005 yılında bu sayı yaklaşık 3 milyona ulaşmıştır. 2019 yılına gelindiğinde ise bu sayının 5 milyonu aştığı izlenmektedir. Uluslararası dolaşımda olan öğrenci sayının 2020 yılı ile beraber 7 milyonunu aşacağı ön görülmektedir (uis.unesco.org, 25.01.2019).

Şekil 1: Unesco Verilerine Göre Uluslararası Öğrencilerin En Çok Tercih Ettiği 10 Ülke ve Oranları (2018 Güz Dönemi)

Kaynak: <http://uis.unesco.org/en/uis-student-flow> 25.01.2019

Dünya genelinde öğrenim gören 5 milyona yakın uluslararası öğrencinin yaklaşık 2 milyonu Avrupa ülkelerinde eğitim görmektedir. Yine yaklaşık 1,1 milyon öğrenci ise Kuzey Amerika kıtasında eğitim hayatına devam etmektedir.

Nicelik bakımından ele alındığında uluslararası öğrenci misafir eden ilk beş ülkeyi; %19,1 oranla ABD, %8,1 oranla Birleşik Krallık, %6,6 oranla Avustralya, %4,8 oranla Rusya, Almanya ve Fransa oluşturmaktadır. Dikkat çeken durumlardan birisi de uluslararası öğrencilerin %46 oran ile resmi dil olarak İngilizce konuşulan ülkeleri tercih ediyor olmalarıdır (uis.unesco.org, 25.01.2019)

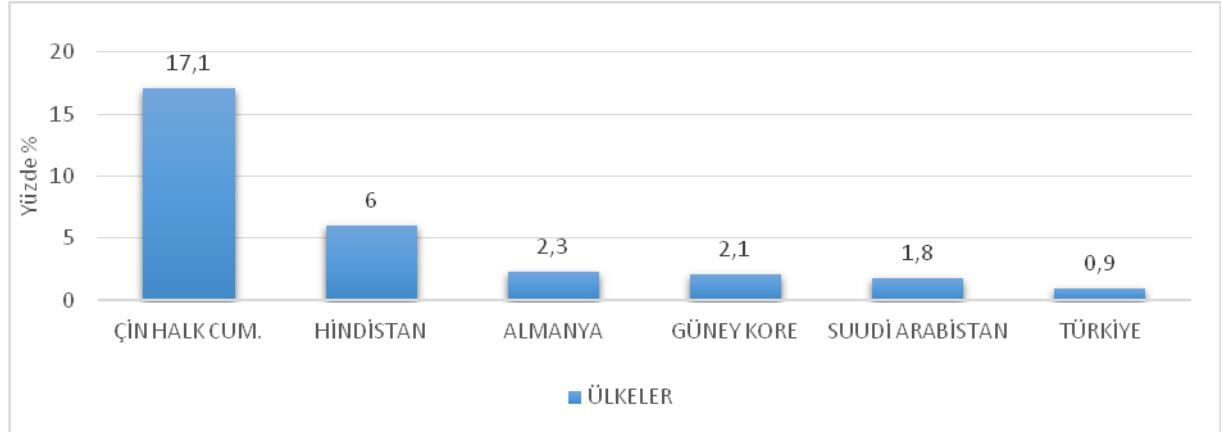
Tablo 1: Unesco Verilerine Göre Uluslararası Öğrencinin En Çok Tercih Ettiği 10 Ülke (2018 Güz Dönemi)

Sıra	Ülke	Toplam Öğrenci Sayısı
1	ABD	971.417
2	İNGİLTERE	432.001
3	AVUSTRALYA	335.512
4	FRANSA	245.349
5	RUSYA FEDERASYONU	243.752
6	ALMANYA	244.575
7	KANADA	189.478
8	ÇİN HALK CUMHURİYETİ	157.108
9	JAPONYA	143.457
10	TÜRKİYE	87.903

Kaynak: <http://uis.unesco.org/en/uis-student-flow> 28.1.2019

Uluslararası öğrencilerin dünya ölçeğinde en çok tercih ettiği kıtalar daha önce de ifade edildiği gibi Avrupa ve Kuzey Amerika iken, Avustralya ve Asya kıtaları da son dönemde ilerleme kaydetmekte, benzer şekilde Latin Amerika ve Karayipler bölgelerinde de hareketlilik izlenmektedir (uis.unesco.org, 25.01.2019).

Şekil 2: Unesco Verilerine Göre Yurtdışına En Çok Öğrenci Gönderen Ülkeler (2018 Güz Dönemi)

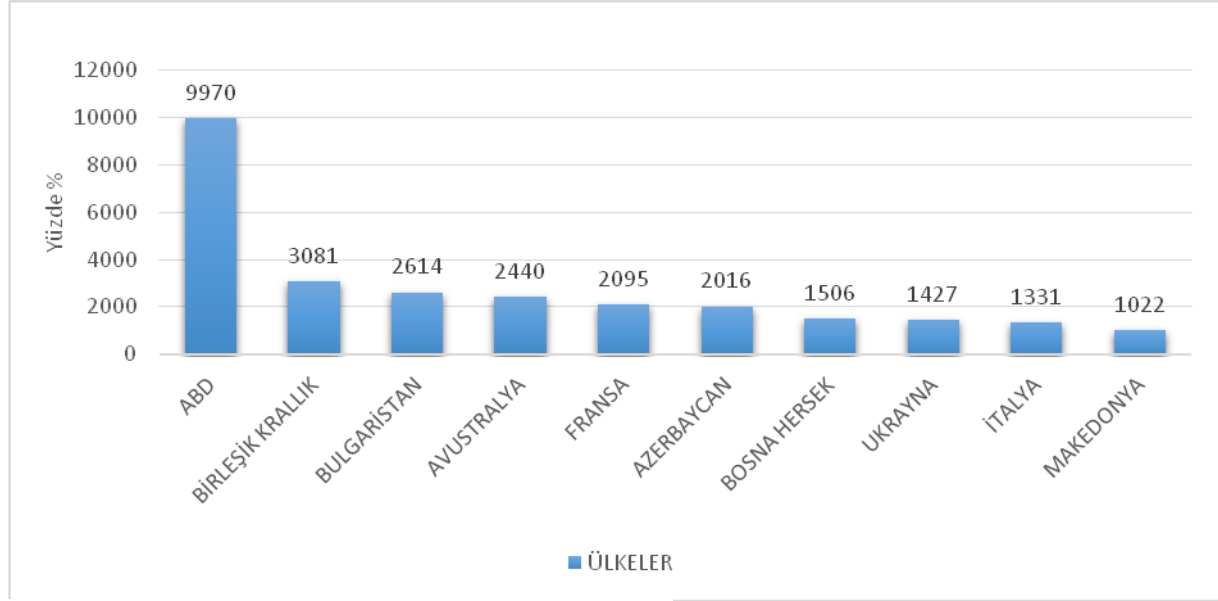

Kaynak: <http://uis.unesco.org/en/uis-student-flow> 25.01.2019

Kendi ülkesi dışında bir ülkeye eğitime giden öğrencilerin yarısından fazlası (%52) Asya Kıtası'ndan, %23'ü Avrupa'dan, %12'si ise Afrika kıtasından diğer kıtalara misafir olmuştur. Çin Halk Cumhuriyeti 864 bin (%17,1) civarı öğrenci ile yurtdışına en fazla öğrenci gönderen ülke olurken, onu 305 bin (%6) öğrenciyle Hindistan, 119 bin (%2,3) öğrenciyle Almanya, 105 bin (%2,1) öğrenciyle Güney Kore ve 89 bin (%1,8) civarı öğrenciyle Suudi Arabistan takip etmektedir. Türkiye ise %0,9 orana tekabül eden 44 bin civarı öğrencisini öğrenim görme amacı ile yurtdışına göndermektedir (uis.unesco.org, 25.01.2019).

Her yıl binlerce öğrencinin eğitim maksadı ile yurt dışına gittiği Türkiye'den akademik amaçla, yani lisans, yüksek lisans ve doktora programları kapsamında devlet bursuyla yurt dışında eğitim görmeye giden 44 bin öğrenci, Türkiye'yi yurt dışına öğrenci gönderen ülkeler sıralamasında ilk 10 ülke arasına sokmaktadır. UNESCO'nun bu rakamına akademik amaç dışında, dil eğitimi, diploma, staj, sertifika programlarıyla yurtdışına çıkan öğrencilerin de eklenmesi durumunda her yıl yaklaşık 100 bin öğrenci eğitim görme amacı ile Türkiye sınırları dışına çıkmaktadır (Karaboğa, 2013, parag. 2). Türkiye'den eğitim almak için yurt dışına giden öğrencilerin 10 bin civarı ABD'de, 3 bin civarı Birleşik Krallık 'da, 2,5 bin civarı Bulgaristan ve Avusturya'da, 2 bin civarı Fransa ve Azerbaycan'da eğitim almaktadır (uis.unesco.org, 25.01.2019).

Şekil 3: Yurtdışında Eğitim Gören 44 Bin Türk Öğrencinin Bulunduğu İlk 10 Ülke (2018 Güz Dönemi)

Kaynak: <http://uis.unesco.org/en/uis-student-flow> 25.01.2019

1.2.2. Türkiye’de Uluslararası Öğrenciler

Tarihsel sürece bakıldığında uluslararası öğrenci kavramının Türk insanı için tamamıyla yeni olduğunun söylenmesi mümkün gözükmemektedir. Zira Türk coğrafyasında kervansaraylar ve hanlar nasıl tacirlere hizmet ettiyse, medreseler de tarih boyunca ilim yolcularına ev sahipliği yapmıştır (Ekinci, 2012, parag. 3).

Klasik Osmanlı döneminde devşirme usulüyle yönetime katılan yabancı uyruklu bireyler uzun yıllar boyunca devletin her kademesinde etkin rol almışlar, devletin ve halkın kaderi ile alakalı önemli misyonlar yüklenmişlerdir. Ayrıca Osmanlı'nın son dönemleri ile aynı tarihe denk gelen belgelerde kolluk kuvveti yetiştiren okullarda eğitim alan yabancı uyruklu öğrencilerden bahsedilmektedir. Yine Osmanlı coğrafyasında etkin ailelerin çocuklarının okuduğu ve birer Osmanlı beyefendisi olarak yetiştirildiği okul olan aşiret mektepleri de geç dönemde kurulan okullardandır (Demir, 2017: 26).

Osmanlı dönemindeki çok uluslu profilin kaybedilmesi, komşu devletler ile olan anlaşmazlıklar, resmi dillerin farklılaşması, diplomaların değerini yitirmesi ve diğer bazı nedenlerle erken cumhuriyet döneminde ise uluslararası öğrenci hareketliliği önemli bir kesintiye uğramıştır (Günaydın, 2012: 20). Bunun yanı sıra Türkiye dışında yaşayan Türk halkı, üniversite okumak için ülkemize yönelmiş durumdadırlar. Bu öğrenciler yoğun olarak Yunanistan, Bulgaristan, Kosova, Makedonya, Suriye ve Irak'ta yaşayan Türk öğrencilerdir. Zamanında Osmanlı devletinin tebaası olan halklarda da Türkiye'ye üniversite okumaya gelen öğrenciler bir hayli fazla olduğu gözlemlenmiştir (katalog.devletarsivleri.gov.tr, 20.01.2019).

Cumhuriyet sonrası yüzünü Batı'ya çeviren Türkiye, merkezi ve bütüncül anlamda uluslararası öğrencilere yönelik çalışma yapmamıştır. Türkiye'nin Cumhuriyet sonrası uluslararası öğrenci değişimi ile ilk tanışması, Baas rejimlerinden kaçıp ülkemize sığınan

Arap öğrencilerin üniversitelerimize öğrenim görmeye başlamasıyla birlikte olmuştur. Baas darbeleri Osmanlı okullarında öğrenim görmüş son temsilcileri ortadan kaldırırken diğer taraftan rejim baskılarından kaçan ya da rejim tarafından sürülen Arap gençlerin tekrar Türkiye’de uluslararası öğrenci olarak gelmesinin yolunu açmıştır. Bölgeyle kuruyan bağlar böylece tekrar yeşermeye başlamıştır (Bolat, 2014, parag. 4).

Dünya geneline bakıldığında ise; SSCB’nin parçalanması ve komünist doğu bloğun yıkılması ile tüm dünyada yaşanan hızlı değişimlerden uluslararası öğrenci dolaşımının da etkilendiği ve bunun neticesinde Türkiye’ye de öğrenci getirilmeye başlandığı görülmüştür (Özdemir ve Can, 2014, parag. 4). Bu dönemde özellikle bağımsızlıklarını ilan eden Türki Cumhuriyetlerden önemli ölçüde öğrenci gelmeye başlamıştır. Bu durumun ülke içinde bir sonucu olarak ilk kez merkezi yönetim tarafından bir uluslararası öğrenci projesi ortaya koyulmuş ve bu projeye Büyük Öğrenci Projesi (BÖP) ismi verilmiştir (Öztürk, 2014: 44)

Akademik açıdan bakıldığında BÖP’ün başladığı tarihten bu yana Türkiye Cumhuriyeti Devleti Burslusu olarak öğrenim görmeye gelen 32.000 öğrenciden yalnızca 9541’i mezun olabilmiş, yaklaşık 16.000 öğrencinin ise bursu derslerindeki başarısızlık veya devamsızlık problemi nedeniyle kesilmiştir (Özoğlu vd..2012: 63-64).

2010 yılına gelindiğinde Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) kurulmuş ve BÖP’ün tüm yetkileri YTB’ye devredilmiştir. YTB, devlet tarafından verilen tüm bursları “Türkiye Bursları” adıyla birleştirmiştir (www.ytb.gov.tr, 18.12.2018).

Türkiye’de Ocak 2019 tarihi itibarıyla 142 ülkeden 87.903 uluslararası öğrenci bulunmaktadır. Bu rakamla ülkemiz, dünyada en çok öğrenci çeken ülkeler sıralamasında 2009’da 21 bin öğrenci ile 19.sıradayken 2019 itibarıyla ilk 10’e girebilmiştir. Lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi alan bu grubun %95’i Müslüman ve bu rakamın da %95’i Sünni’dir. Özellikle 2010 sonrası, Türkiye’de eğitim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sayısında düzenli bir artış olduğu izlenmektedir (uis.unesco.org, 25.01.2019).

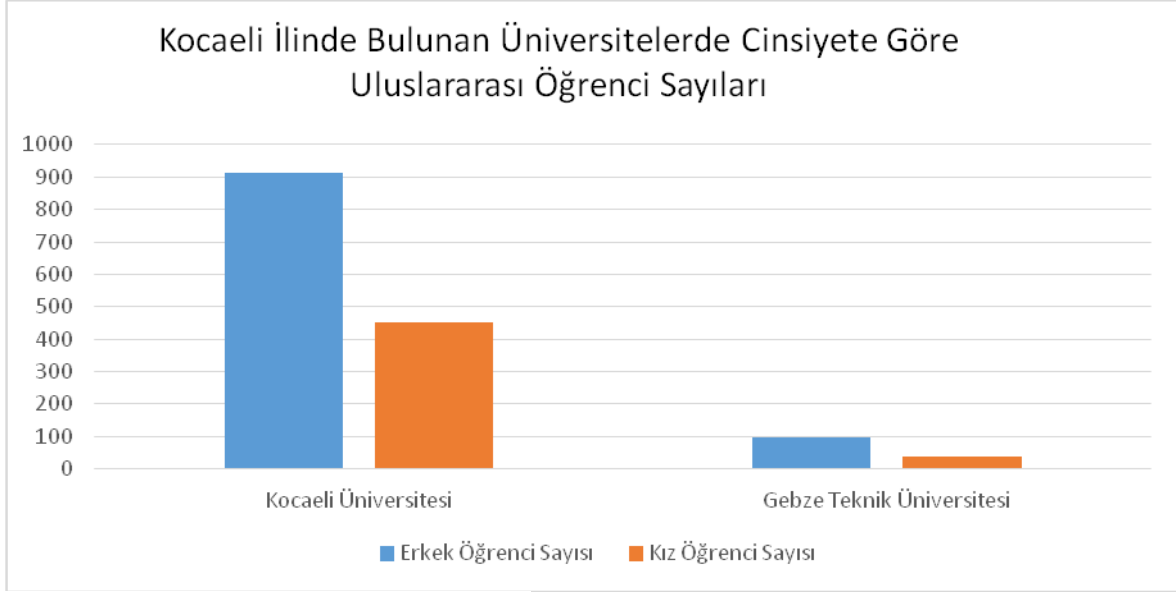
Türkiye’ye en fazla öğrenci gönderen üç ülke; 12 bin civarı öğrenciyle Azerbaycan, 11 bin civarı öğrenciyle Türkmenistan ve Suriye’dir. Bu üç ülkeden gelen öğrenci sayısı, Türkiye’deki misafir olan toplam yabancı uyruklu öğrenci sayısının yaklaşık %50’sini oluşturmaktadır. Bu rakamları 5 bin civarı öğrenciyle İran, bin civarı öğrenciyle Irak ve Afganistan takip etmektedir. Kırgızistan, Yunanistan ve Kazakistan ise 2 bin civarı öğrenci ile Türkiye’de öğrenim gören yabancı öğrenci sayısına katkıda bulunmaktadırlar (uis.unesco.org, 25.01.2019). Almanya, Yunanistan ve Bulgaristan gibi ülkelere gelen öğrencilerin büyük bir kısmının Türk kökenli olması hususu da göz ardı edilmemelidir (Uluslararası Öğrenci Hareketliliği ve Türkiye, Hürriyet, 11.07.2016).

1983’ten bugüne dek, tam 31 yıldır ülkemiz, kanun metinlerinde 2011 yılına kadar “yabancı öğrenci” ve sonrasında “uluslararası öğrenci” olarak tanımlanan öğrencileri misafir etmekte ve onlara eğitim imkânı sunmaktadır (www.insamer.com, 02.11.2018).

1.2.3.Kocaeli’nde Uluslararası Öğrenciler

Kocaeli ilinde Kocaeli Üniversitesi ve Gebze Teknik Üniversitesi olmak üzere iki adet üniversite bulunmaktadır. Bu iki üniversitede Kocaeli Üniversitesi’nde 1363, Gebze Teknik Üniversitesi’nde 138 olmak üzere 98 farklı ülkeden toplam 1501 uluslararası öğrenci öğrenim görmektedir. Bu sayının %68’ini erkek öğrenciler %32’lik kısmını ise kız öğrenciler oluşturmaktadır (<https://istatistik.yok.gov.tr/>, 19.05.2018).

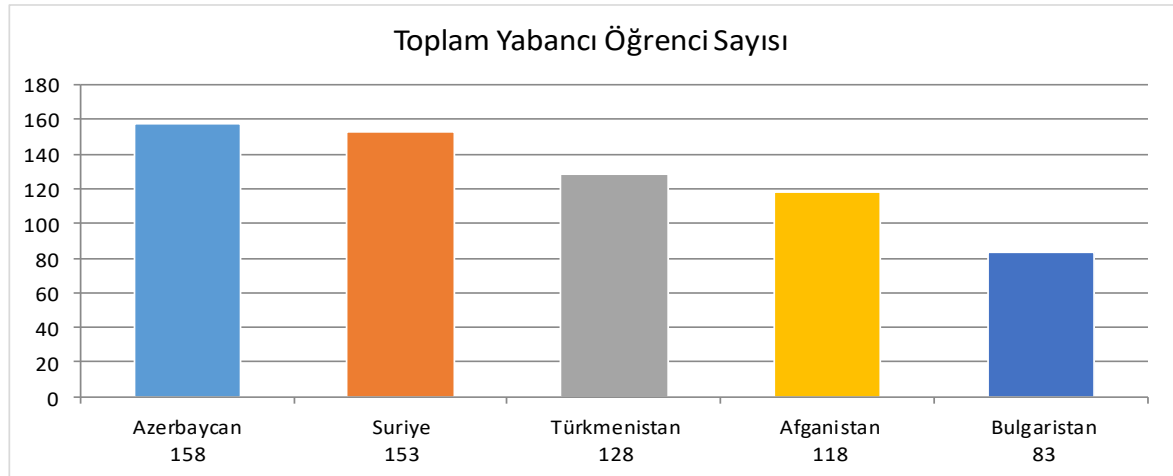
Şekil 4: Kocaeli Bulunan Üniversitelerde Cinsiyete Göre Uluslararası Öğrenci Sayıları (2018 Güz Dönemi)

Kaynak: <https://istatistik.yok.gov.tr/> (19.5.2018)

İki üniversitede öğrenim gören uluslararası öğrenciler arasında Azeri öğrenciler 158, Suriye uyruklu öğrenciler 153, Türkmen öğrenciler 128 kişi ile ilk üç sırayı almaktadır (<https://istatistik.yok.gov.tr/>, 19.05.2018).

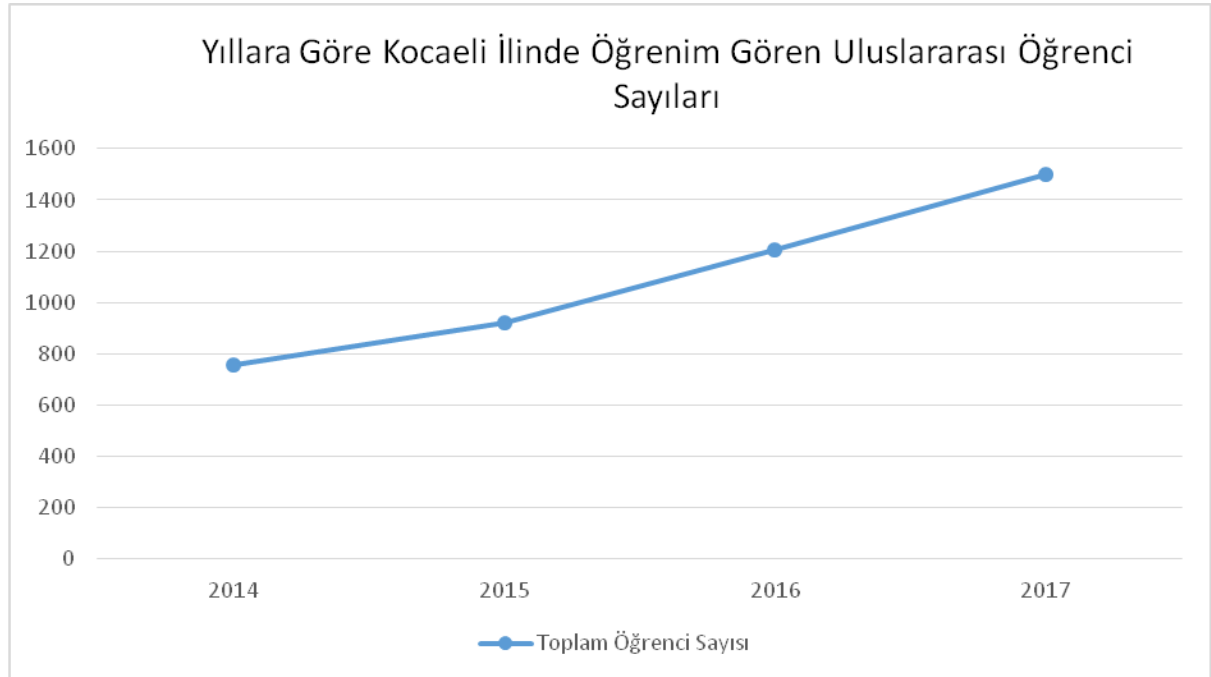
Şekil 5: Kocaeli İlinde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrenci Sayıları (2017 Bahar Dönemi)

Kaynak: <https://istatistik.yok.gov.tr/> (19.5.2018)

2014-2017 yılları arasında Kocaeli’nde öğrenim gören uluslararası öğrenci sayılarında ciddi artış olduğu görülmektedir. 2014 yılında sadece Kocaeli Üniversitesinde uluslararası öğrenci öğrenim görürken ilerleyen yıllarda Gebze Teknik Üniversitesi de uluslararası öğrenci misafir etmeye başlamıştır. Bununla birlikte uluslararası öğrenci sayılarında ciddi artış olmuştur. 2014 yılında 757 olan sayı 2015 yılında 932, 2016 yılında 1206 ve 2017 yılında ise 1501’e ulaşmıştır (<https://istatistik.yok.gov.tr/>, 19.05.2018).

Şekil 6: Yıllara Göre Kocaeli İlinde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrenci Sayıları

Kaynak: <https://istatistik.yok.gov.tr/> (19.5.2018)

1.3.Uluslararası Öğrenci Sorunları

Kişinin gelişim ve olgunlaşmasında bedensel, ruhsal ilerleme ve değişimin en aktif ilerlediği gençlik dönemi sosyal uyum açısından önemli bir yere sahiptir. Zira bütün topluluklar ve toplumlar için bireylerin yaş evreleri ve meslek değişimleri beraberinde bazı duygusal süreçleri getirmektedir. Bunun yanı sıra bu değişim her bireyde farklı gözlemlenebilmektedir. Mezkûr değişim evrelerinde rastlanan olumsuzluklar ile mesuliyet olgusuna çözüm getiremeyen bireylerin ise karıkma süreci yaşaması kesindir (Atak ve Çok, 2010: 39-50).

Gençlik dönemi, her anlamda (sosyo-kültürel yapısı, güçlü ve olumsuz yönleri, geleceğe dair endişe ve temennileri) yaşamın en önemli ve üzerinde en çok durulan evresidir. Ergenlik ile yetişkinlik arasında ki süreç diye de isimlendireceğimiz, bulanımla uyum arasında gidip gelen bir genç grubunu karşılayan bu evrenin bireylerin yaşamalarında çok önemli bir yeri vardır (Arnett'ten aktaran Koç, 2018, parag.6).

Konusu geçen evre bireyin, özgür olma hissinin oturması, hissi met cezirleri kanıksayabilme, erk ile alakalı bağları düzenleyebilme, cinsel anlamda psikolojik olgunlaşma, öz itibar ve itimat hissine ulaşma, olgunlaşma ve değer yargılarına sahip olma gibi gelişim evrelerinden oluşur (Alisinanoğlu, 2002: 63).

Bu süreçte, birey bedeninde olan değişime adapte olmaya ve alışmaya çalışırken; diğer taraftan da toplumun ondan beklentilerine ve isteklerine karşılık vermeye çalışırken toplumsal kurallara da uyum sağlamak zorunda kalmaktadır (Aktaş, 1997: 107). Öğrenim görmek için yaşadığı yerden hiç alışık olmadığı bir yere gitmek gençlik döneminde toplumsal değişimlere uyum sağlama çabasının en çok görüldüğü süreçlerden biridir (Mert ve Çetiner, 2018: 191).

Bu dönemde özellikle öğrenim görmek üzere yurtdışına giden bir öğrencinden beklenenlerden birisi, içersinde bulunduğu sosyal ve akademik çevreye alışmana dönemindeki olumsuzluklar ile yüzleşmesidir. Kendini yabancı hissetme algısı, toplumsal ve ahlaki değerlerdeki farklılıklar, çatışmalar ve eğitim sistemine uyum sağlamada güçlüklerle karşılaşılması bunlardan bazılarıdır (Güçlü, 1996: 106-107).

Yukarıda bahsi geçen öğrencilerin adaptasyon sağlamaya çalışırken yararlanabilecekleri yardım yolları ve çözüm usullerine bağlı bilgilerin tesis edilmesi, önemli bir dış politika enstrümanı ve ülke prestiji olarak çok önemli bir araç olan eğitim alanında yapılacak sosyal politikalar bağlamında çok önemli bir değere sahiptir (Bloom'dan aktaran Levent ve Karaevli, 2013: 98).

Bu konuda, 2000'li yılların başına kadar çok az sayıda çalışma olmasının yanında sınırlı merkezi yönetim, üniversiteler, yerel yönetimler ve alakalı diğer kurumlar kendi kurum özellikleri ve sınırlılıkları çerçevesinde uluslararası öğrencilerle alakadar olmakta ya da hangi kurumun ne derecede, nasıl ve ne biçimde alakadar olduğuna ilişkin berrak bir yaklaşım ortaya konulmamaktadır (Çağlar, 1999: 134). Bundan dolayı, uluslararası öğrenci ülkeler arası hareketliliği, devletler ve ırklara bağlı kültürlerin birbirlerine karşı daha saygılı olmaları, ortak çalışma ortamları oluşturmaları ve arttırmaları adına çok

önemli bir dış politika ve kamu diplomasisi enstrümanı olarak değerlendirilmektedir (Özoğlu vd.. 2012: 27).

1.3.1.Kültür Şoku

Kültür şoku terimi/kavramı, ilk olarak antropolog Kavelyo Oberg tarafından 1950'lerin başında ortaya atılmıştır. Oberg kültür şokunu yurtdışında uzun süre yaşayan insanlarda görülen zihinsel bir hastalık, mesleksi bir patolojik durum şeklinde tanımlamıştır (Zapf, 1991: 107). Kültür şoku, kişisel ve toplumsal tüm izlerin kaybedilmesi korkusundan kaynaklanan endişe neticesinde meydana gelmektedir (Oberg, 1960: 142).

Kültür şoku kavramı ile ilgili Ayşen Temel Eğinli'nin fikirleri ise aşağıdaki şekildedir:

Kültür şoku, bireyin alışkın olduğu sosyal ve kültürel ortamdan farklı bir ortama girdiğinde yaşayabileceği durumdur. Kültür şoku ayrıca göç veya yeni bir ülkeyi ziyaret, sosyal çevrede değişiklik ya da yeni bir hayat tarzına geçiş halinde kişinin alışkın olmadığı hayat tarzı nedeniyle hissedebileceği yönelim bozukluğudur. Kültür şokunun en önemli kaynaklarından biri kişinin yabancı bir çevrede bulunmasıdır (Eğinli, 2011: 115).

Yabancı bir çevrede bulunan bireyin strese girmesi kültür şokunun temelini oluşturmaktadır. Bunun sebepleri ise alışık olunan kültürde yer alan tanıdık ipuçlarının ortadan kalkması, kişiler arası ilişkilerde bozulma ve kimlik krizidir. Bu durumun çeşitli zihinsel ve duygusal rahatsızlıkları ortaya çıkardığı düşünülmektedir. Hızlı bir değişim, bireyin keyif aldığı fiziksel ve psikolojik ihtiyaçları belirsiz ve kestirilemez hale getirmektedir. Sürecin devamında ise hissizlik, yalnızlık, kaygı, karmaşık duygular içinde olma ve hiçbir şeye aldırma gibi durumlar ortaya çıkabilmektedir (www.psikologofisi.com, 10.02.2019).

Kültür şoku, ilk ortaya atıldığı dönemlerde tıbbi açıdan değerlendirilmiş ve neticesinde bu kavramın bir sağlık sorunu olduğu düşünülmüştür. Sonraları ise bu durumun salt bir sağlık sorunu olmadığı saptanmış ve kültür şoku ile kişinin gelişimsel süreci ilişkilendirilmeye başlanmıştır (Pederson'dan aktaran Aksoy, 2012: 299).

Yeni ve yabancı kültürle karşılaşan uluslararası öğrenciler pek çok sorunla karşı karşıya gelmektedirler. Kültür şoku olarak adlandırılacak bu durum bireyden bireye değişiklik gösterebileceği gibi bireye olan etkisinin boyutu da farklılık gösterebilmektedir. Kültür şokunun etkisi ile gösterilen bu tepki, yepyeni bir sosyal, kültürel ve fiziksel çevreye geçiş yapan bireyler için normal sayılabilecek bir tepkidir. Bu geçiş bireyin duygularında değişmelere yol açabilmektedir (Tutkun, 2006: 257-258).

Kültürleri hakkında yetersiz bilgi sahibi oldukları ülkelere eğitim görme amacı ile giden gençler bu süre zarfında yabancı oldukları bir ülkede yaşamak durumundadırlar. Ortalama süreli lisans programları dikkate alındığında bu gençler hazırlık sınıfı ile birlikte en az 4-5 yıl kadar gittikleri ülkede kalmaktadırlar (Özçetin, 2013: 20). Tamamen yabancı oldukları ülkelere gelen uluslararası öğrenciler bir yandan sosyal ve kültürel şartlara ayak uydurmaya çalışırken, diğer yandan buldukları ülkenin eğitim sistemine adapte olmak zorundadırlar (Otrar' dan aktaran Özçetin, 2002: 20). Tüm bunların yanı sıra buldukları gelişim döneminin getirdiği aile ile anlaşamama, toplum baskısı gibi zorluklarla da mücadele etmek zorundadırlar (Çöllü ve Öztürk, 2010: 223-224).

1.3.2.Kültürel Farklılıklar

Toplumların kültürel özellikleri, değer yargıları, davranışları ve normları kişilerin olayları değerlendirme biçimlerini etkilemektedir (Özkan, R., 2004, parag. 1). Bu bağlamda, değişik kültürlerden olan insanların farklı inanç, değer ve davranış kalıplarına sahip olmalarının kaçınılmaz bir durum olduğunu söylemek mümkün gözükmektedir (Yaka, 2014, parag. 12).

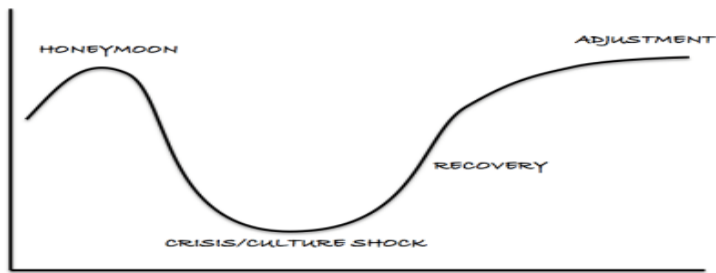
Kültürün etkisi çok güçlüdür. Öyle ki bir böceğin bile farklı kültürlerde farklı etkilerinin hissedilmesi mümkün olabilmektedir. İnsanların davranışları, jest ve mimikleri, beden dili ve konuşma tarzları içinde buldukları kültürlerin önemli oranda etkisi altına girmektedir. Zaman zaman farklı kültürlerden olan insanlar bu tarz farklılıkları anlamakta güçlük çekebilme, bununla birlikte yanlış anlamadan doğan bazı uyumsuzluklar söz konusu olabilmektedir. Hatta sık görülmesine de bazen insanların birbiri ile anlaşamadığı durumlar da ortaya çıkabilmektedir (Earley ve Mosakowski, 2004, parag. 2).

Kültürleşmeyi “doğup büyüdüğü yerden farklı bir yere göç eden birey ya da topluluğun göç edilen kültürün beklentilerine uygun halde yaşamlarını uyarlama ve daha konforlu bir yaşam seviyesi edinme çabası” olarak tanımlamak mümkündür (Berry 1997:13-14). Kültürleşme sürecinin bir sonucu olan ‘uyum’ ise daha farklı bir kavramı bizlere anlatmaktadır (Berry ve Sam 2006a: 477).

Uluslararası öğrencilerin de kültürel, politik, ekonomik ve akademik geçmişleri ve deneyimleri farklı olduğundan öğrenim görmek için geldikleri ülkelere uyum süreçleri yaşamakta ve bu süreçlerde çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu öğrenciler sosyal çevrede ve akademik yaşamda başarılı olabilmek için geldikleri kültüre ve yaşam biçimine doğal olarak uyum sağlamak zorundadırlar. Söz konusu bu uyum sağlama sürecinde dışlanma hissi, iletişim problemleri, ahlak çatışması, eğitim sistemine adapte olamama gibi bazı zorluklar ortaya çıkabilmektedir (Gibson’dan aktaran Güçlü, 1996: 102).

Şekil 6’ da görüldüğü üzere kültürel uyum, uluslararası öğrencinin öğrenim için geldiği ülkeye adım atması ile birlikte olumlu algılama ve rahat hissetme durumu ile başlayan (honeymoon), ilk 6-18 aylık dönemde yabancı olmaktan dolayı yalnızlık, mutsuzluk hissi ve olumsuz düşüncelere doğru evrilen (cultural/culture shock) ve genelde bu dönemin sonunda ilk evrede hissedilen rahatlama duygusuna (adjustment) sahip olunan üç dönemden oluşan bir süreçtir ve U Curve (Bkz. Şekil 6) olarak tanımlanmaktadır (Lysgaard’dan aktaran Güçlü, 1996:103).

Şekil 7: Lysgaard'ın U Curve Eğrisi.

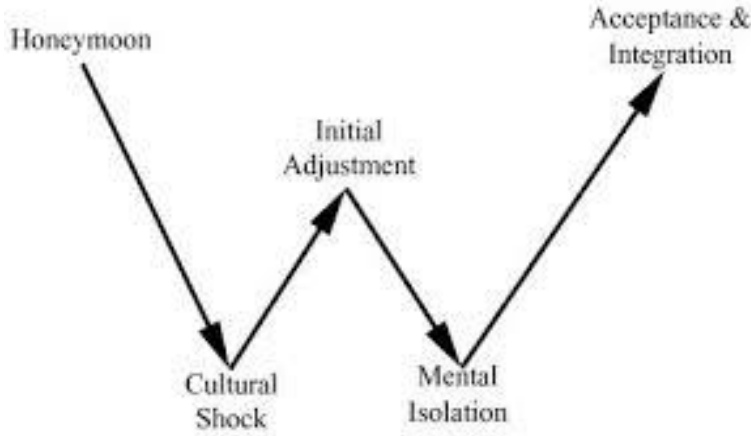

Kaynak: <http://www.jgbm.org/page/22%20Dr.%20Lee,%20Hung-Wen.pdf> (Erişim Tarihi: 10 Mart 2019)

Burada belirleyici dönem ikinci dönemdir. Eğer öğrenci ülkesine dönüp dönmeme konusunda kafasında ki soru işaretlerini giderirse bu dönem uyum süreci dönemine evrilmiş olur ve uyum eğrisinde yükselişe geçebilir (Gullahorn'dan aktaran Ercan, 2012: 15).

Zeller ve Mosier ise, adaptasyon sürecinin kimi zaman inişli kimi zaman çıkışlı “ W-Curve” (Bkn. Şekil 7) olan beş evreden oluştuğunu söylemektedir. Öğrencinin öğrenim göreceği okula gelmeden önceki zaman ‘balayı’ (honeymoon) dönemidir. Bu dönemde öğrenci kayıt işlemlerini tamamlamış okulun başlamasını beklerken, tüm hazırlıklarını yapmış ve güdülerini devinime geçirerek onu eyleme sokmak için hazır duruma gelmiştir. Bu dönemden sonraki dönemi ise kültür şoku izlemektedir. Öyle ki kampüsün kültürüne uyumsuz olduğu için kültür şoku devreye girmekte ve uyum sorunları ortaya çıkmaktadır. Bu süreçte öğrenciler topluma karışma arzusu ile sosyalleşme, diyalog kurma ve kültürel farklılıkları aşma çabasına girmektedir. Üçüncü aşamada artık kültür şoku aşılmış, güven duygusu ile öğrencinin kendisini rahat hissettiği ve adaptasyon sürecinin hızlandığı (initial adjustment) bir döneme adım atılmıştır. Dördüncü aşamada ise öğrenci fiziksel çevreye artık alışmıştır. Fakat yine de ait olduğu kültür ile bulunduğu kültürü karşılaştırma durumu neticesinde bazen sosyal çevreden uzaklaşma duygusuna kapılma ihtimali doğabilmektedir. Nihayetinde öğrenci kampüs içerisindeki tüm sosyal ve kültürel aktivitelere daha fazla katılan, çevresi ile daha çok diyalog kuran ve yeni arkadaşlıklar edinmenin getirdiği fayda ile birçok konuda bilgi edinen bir (acceptance & integration) pozisyona ulaşmaktadır (Zeller ve Mosier, 1993: 1).

Şekil 8: Zeller ve Mosier'in W Curve Eğrisi.

Kaynak: <http://www.jgbm.org/page/22%20Dr.%20Lee,%20Hung-Wen.pdf> (Erişim Tarihi: 10 Mart 2019)

1.3.3. Akademik Adaptasyon

Tüm öğrencilerde olduğu gibi uluslararası öğrencilerde de mezun olup mesleklerinde iyi noktalara gelmek ve saygın bir birey olmak gibi gelecek hayalleri ve beraberinde kaygıları mevcuttur (Çakmak ve Hevedanlı, 2004: 3). Bu kaygı durumu ve hayaller, akademik ve sosyal çevresi değişmiş bir uluslararası öğrencinin bu değişikliğe uyum sağlamaya çalışırken daha fazla güç harcamasına ve karşılaştığı önemsiz problemleri dahi kartopu gibi büyütmesine neden olabilmektedir (Osmanlı, 2018: 50).

Akademik anlamda başarıya ulaşabilmek isteyen bir uluslararası öğrenci için Türkçe öğrenmek için aldığı eğitimin kalitesi, akademik ve psikolojik olarak aldığı rehberlik hizmetinin ne derecede faydalanabildiği, öğretilen derslerin niteliği ve bu eğitimin tamamından duyulan haz etkindir. Ders içerisinde interaktif olma durumu, toplu çalışması, soru sorma, kendini sözlü yada yazılı ifade etmesi bağlamında dil yeterliliği akademik uyum süreci ile doğrudan alakalıdır. Türkçeyi yeteri kadar iyi kullanamamadan dolayı uluslararası öğrencilerin derste not alma hususunda sorun yaşaması ve bunu ilave olarak ders çalışmada ya da sınavlara hazırlanırken olağan üstü çalışma gereksiniminin ortaya çıkması gayet doğaldır. Bu durum, öğrencinin yoğunlaşmasını güçleştirecek hatta sosyal etkinliklerde yer alamamasına neden olan bir sorun haline getirebilecektir.

ABD’de bulunan Tennessee Üniversitesi’nden Gaither ve Griffin’in yaptığı araştırmada (1971), uluslararası öğrenciler için en büyük problemin veya olumsuzluğun dil problemi olduğu belirtilmiştir (Dutchin’den aktaran Ercan, 2012: 18). ABD’de uluslararası öğrencilerin adaptasyon problemlerine yönelik yapılan diğer bir araştırmada Güçlü, öğrencilerin baş etmesi gereken en önemli sorunların başında İngilizce ile ilişkili olduğunu diğer problemlerin ise tali problemler olduğunu tespit etmiştir. Bunun yanı sıra akademik ya da sosyo-kültürel alanlarda da çok ciddi olumsuzluklar olabildiğini belirtmektedir (Güçlü, 1996: 107).

Twente Üniversitesinde gerçekleştirilen akademik adaptasyon sürecine ilişkin bir araştırmada ise öğrencilerden bir kısmının eğitim usullerinde ki farklılıktan dolayı

zorluklarla karşılaştıkları tespit edilmiştir. Örneğin ödevlerin ne şekilde yapılacağı, tesliminin süresinin gecikmesi durumunda herhangi bir ceza olup olmadığı ve öğretmenlerin beklentilerinin ne olduğu gibi konular sorun teşkil etmektedir. Bir kısım öğrencinin ise eğitim dilini kullanabilmede çok başarılı olamadıkları için derslerine olağan üstü çalışmak zorunda olduklarını ifade etmişlerdir (He-Chen, 2009: 64).

Üniversitenin veya bölümün, çevreye, kültüre ve şehre yönelik adaptasyon ve tanıtım faaliyetleri düzenleyip düzenlememesi akademik adaptasyon için önemlidir. Bununla birlikte öğrencinin okuduğu üniversiteden ve bölümden duyduğu memnuniyet, onun üniversiteye ve derslerine olan ilgisini etkilemektedir. Lewthewaite'e göre akademik uyumu belirleyici olan etkenler arasında sırasıyla danışmanın rolü, derslerde hissedilen memnuniyet, derste aktif rol alma, sözlü ve yazılı değerlendirme usulleri bulunmaktadır (Lewthewaite, 1996: 172).

1.3.3.1. Dil Yeterliliği

Dil, en sade anlatımı ile bireyler arasında iletişimin sağlanmasına aracılık eden, çok gelişmiş bir sistematığı içinde barındıran bir kavram olarak tanımlanabilir (Dellal ve Günak, 2009: 66). İşte bu iletişim hususundan dolayı uluslararası öğrencilerin sosyal uyum ve akademik başarılarını etkileyen etmenlerin başında dil yetersizliği gelmektedir (Andrade'den aktaran Snoubar, 2015: 23).

Yabancı dil öğrenen bireyin tam anlamı ile iletişim kurabilmesi için dili öğrenmeye başladığı andan itibaren o toplumun sosyal ve duygusal normlarını da öğrenmesi ve o öğretilere göre davranışlarını sergilemesi gerekmektedir. Birey davranışları ile de o ülkeye adaptasyon sağlamalıdır. Ayrıca dili öğrenebilmesinin yanı sıra ülkenin tarihsel süreci, değerleri ve hatta örf ve ananeleri hakkında asgari seviyede bilgi sahibi olması bu öğrenme sürecini hızlandıracak önemli etmenlerdendir (Imhasl'dan aktaran Selçuk, 2007: 503).

Örneğin, bazı öğrenciler İngilizceyi tamamen anladıklarını, konuştuklarını ve dil yeterliliği ile alakalı sınavlarda başarılı olduklarını belirtmelerine rağmen, arkadaşları ile iletişim kurarken zorlandıklarını, kendi aralarında yaptıkları şakalarda sarf ettikleri tüm kelimeleri anladıklarını fakat arkadaşlarını bu kelimeler neden güldüklerine anlam veremediklerini belirtmişlerdir. Buradan uluslararası öğrenciler için iletişim sağlamada dili bilmenin yeterli olmadığı sonucu çıkmaktadır (Yue ve Le 2009, parag. 19).

Dil iletişim aracı olması nedeni ile insanların birbirlerine düşüncelerini aktarmalarında ve bu etkileşim sayesinde yeni düşünceler ortaya çıkmasında çok önemli bir araçtır. Dolayısıyla dilin düşünce ile arasında direk bir bağlantı olduğu aşikârdır. Dil olmadan düşüncelerin ortaya çıkıp gelişmesi mümkün değildir (Yalçın ve Şengül 2007:752). Bu sebeple, dil seviyesi istenilen düzeyde olmayan uluslararası öğrenciler için kültürel ve sosyal anlamda uyum sürecini olumsuz etkilenmesi beklenmektedir. Gündelik ihtiyaçların giderilmesi esnasında ve akademik süreçte yazma, konuşma, anlama, dinleme boyutuyla dil, bir öğrencinin başarısını ve iletişim kurmasını etkileyen önemli bir faktördür (Ercan, 2012: 19).

Uluslararası öğrenci, akademik başarısı için uluslararası dil düzeyini yeterli görebilmekte ancak yetersiz gördüğü sosyal dil becerisi yüzünden sosyal durumlardan sakınma eylemi içerisine girebilmektedir. Uluslararası öğrencinin güven duygusunun gelişmesine ve kültürel adaptasyon sürecinin hızlanmasına dil yeterliliği doğrudan doğruya katkı sağlamaktadır. Endişe-öz güven, yalnızlık hissi-sosyal çevre, kararlılık-başarısızlık, anlama-şüphe gibi duygu durumlarının uluslararası öğrencinin kendisi ile alakalı olduğu kadar dil becerisiyle de alakalı olduğu düşünülmektedir. Örneğin, ABD’de öğrenim gören uluslararası öğrencilerden bazıları İngilizce seviyelerinin istedikleri seviyede olmamasının; iletişim sağlamada zorlanma ve konuşurken nefeslerinin yetmeyişi ya da seslerinin kesilmesi sonucunu doğurduğunu ve bunun düşüncelerini istedikleri gibi karşı tarafa aktarmakta çok büyük engel oluşturduğunu ifade etmişlerdir (Özyürek’ten aktaran Ercan 2012: 19-20).

1.3.3.2.Eğitimsel Problemler

Ülkelerin eğitim tarihlerine bakıldığında çeşitli nedenlerle (coğrafi şartlar, ideoloji) eğitim sistemlerinin farklılaştığı/çeşitlendiği görülmektedir (Korkmaz, 2005: 1). Bundan dolayı eğitim pratiklerinde farklılıklar olabilmektedir. Ülkeler arasında öğretme tarzları, öğreticilerin misyonu, öğrencilerden beklenenler ve öğretim araç-gereçlerinde bazı önemli farklar göze çarpmaktadır. Bazı ülkeler standart derslerin dışında bu dersleri pekiştirme amacı ile ek dersler dâhil edilebilmekte ya da bazı ülkelerde özel derslere gerek duyulmadan, monolog şeklinde ders işlenebilmektedir. Öte yandan bir takım ülkelerde ise bunların tam aksi bir görüntü ortaya çıkabilmektedir (Yue ve Le, 2009, parag. 27).

Eğitim müfredatları farklı ülkelerde eğitim görmek amacı ile göç eden uluslararası öğrenciler için önemli bir hususu teşkil etmektedir. Zira derslerin zorluğu ve öğretmenlerle iletişimin ne keredede olduğu akademik uyum sürecini doğrudan etkilemektedir (Özoğlu vd..2012: 102-103). Örneğin bazı ülkelerde sınıf içerisinde rahat bir tavırla öğretmene soru sorulması olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Bazı başka ülkelerde ise daha interaktif ve resmiyetten uzak samimi eğitim ortamları kurulmuştur. Bu durum, öğrenci ve öğretmenlerin kendi aralarındaki iletişimin ve motivasyonun boyutunu etkileyen bir faktördür (Dutchin’den aktaran Ercan,2012: 20-21).

Ülkeler arasında bazı temel iletişim farkları olabilmektedir. Örneğin Avustralya’da öğrenim gören Asyalı bir öğrenci Avustralyalı öğrencilerin öğretmenlerine ilk isimleriyle hitap etmelerinin kendi ülkesinde kaba bir davranış olarak algılandığını ve ayıp karşılandığını belirtmiştir (Yue ve Le, 2009, parag. 31).

Doğu kültürü ve geleneksel eğitim anlayışının benimsendiği ülkelerde öğretmenler baskın bir rol üstlenmektedirler. Gelişen ülkelerde ise durum farklıdır, öğrenciler eğitim mekanizmasının ortasında bulunmakta ve tüm eğitim sistemi onların etrafında şekillenmektedir. Böylece öğrenciler serbest öğrenme, soru sorma ve analiz yapma konularında teşvik edilmektedirler (Yue ve Le, 2009, parag. 32). Örneğin, ABD’deki eğitim şeklinin Çinli öğrencilerin akademik başarılarını negatif anlamda etkilediği gözlemlenmiştir. Çünkü Çin’de öğretmenler baskın ve otoriter iken öğrenciler pasif pozisyonda sadece dinleyici durumundadırlar. ABD’de ise, dersler informal ve interaktif

bir ortamda gerçekleşmekte ve öğrenciler soru sormaya, sorgulamaya ve grup içi katılımlara teşvik edilmektedirler (Pang ve Yuan' den aktaran Ercan, 2012: 21).

1.3.3.3.Denklik Problemi

Farklı bir ülkede, farklı bir kültürle iç içe yaşayarak kişiye farklı bakış açıları kazandıran ve onu özellikle sosyal öğrenme cihetiyle daha da geliştiren yurtdışında öğrenim görme imkânı öğrenciler açısından her zaman önemli ve prestijli bir durum olagelmıştır. Ancak bu öğrenimi başarılı bir şekilde tamamlayarak diploma alan öğrencilerin kendi ülkelerine döndüklerinde diplomalarının geçerliliğini sağlamak için yetkili kurumların vermiş olduğu denkliklere ihtiyaçları hâsıl olmaktadır (Dölek, 2017: 21).

Denklik başvuru taleplerinin değerlendirilmesi hususunda usul ve esasları belirleyen hem uluslararası hem de ulusal kaynaklar mevcuttur. Uluslararası kaynak olarak, Avrupa Bölgesi'nde yükseköğretimle ilgili belgelerin tanınması ile alakalı sözleşme olan Lizbon Tanıma Sözleşmesi'nin gösterilmesi mümkündür.

Bu sözleşme;

Eğitim hakkının bir insan hakkı olduğu ve bilginin elde edilmesi ve ilerlemesinde bir araç olan yükseköğretimin, hem bireyler hem de toplum için az bulunur zenginlikte kültürel ve bilimsel bir değer oluşturduğu gerçeğinin bilincinde olarak;

Yükseköğretimin, halklar ve uluslararasıdaki barış, karşılıklı anlayış ve hoşgörünün teşviki ve karşılıklı güvenin oluşturulmasında hayati bir rol oynaması gerektiğini göz önünde bulundurarak; Avrupa bölgesindeki eğitim sistemlerindeki büyük çeşitliliğin, bütünüyle saygı duyulması gereken müstesna bir değer olan kendi kültürel, sosyal, siyasi, felsefi, dini ve ekonomik çeşitliliğini yansıttığını göz önünde bulundurarak;

Her bir tarafın bireyleri ve her bir tarafın eğitim kuramlarındaki öğrencilerin diğer taraflardaki eğitim kaynaklarına erişimini, özellikle de bunların diğer taraflardaki yükseköğretim kuramlarında eğitimlerini sürdürme ya da çalışmalarının bir bölümünü bu kuramlarda tamamlamaya yönelik çabalarını kolaylaştırarak, tüm bölge halkının bu zengin çeşitlilikten yararlanabilmelerine imkân sağlamayı dileyerek;

Avrupa Bölgesindeki bir başka ülkeden alman çalışma, sertifika, diploma ve derecelerin tanınmasının taraf devletlerarasındaki akademik dolaşımı teşvikte önemli bir önlem olduğunu göz önünde bulundurarak;

Kurumsal özerklik ilkesine ve bu ilkenin ayakta tutulması ve korunması gerektiği bilincine büyük önem yükleyerek; Belgelerin adil bir şekilde tanınmasının eğitim hakkının temel bir ögesi ve toplumun bir sorumluluğu olduğuna inanarak; (<http://www.ttb.org.tr>, 2019)

Avrupa Konseyi ile UNESCO işbirliği ile 11 Nisan 1997 tarihinde oluşturulmuştur (www.emu.edu.tr, 04.03.2019).

Lizbon Tanıma Sözleşmesi'nin yürürlüğe girmesinin ardından Türkiye'de de denklik konusunda mevcut yönetmelikler yenilenmiştir. Buna göre Yurtdışı Yükseköğretim Diplomaları Denklik Yönetmeliği 11 Mayıs 2007 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş, akabinde bu yönetmelik 2010, 2016 ve 2017 yıllarında üç defa yeniden düzenlenmiştir (Dölek, 2017: 21).

Şekil 9: Türkiye Cumhuriyeti'nde ki Diploma Denklik Süreci

Kaynak: <https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/8025> (Erişim Tarihi: 14.02.2019)

Yabancı öğrencilerin diplomalarının tanınması ve denkliği taleplerinin başvuru, değerlendirme ve sonuçlandırma aşamalarında birçok sorun ortaya çıkmaktadır. Yaşanan problemlerin merkezinde bu denkliği verecek kurumların zaman zaman hem yürürlükteki mevzuatla hem de uluslararası anlaşmalarla çalışmakta olan uygulamaları ya da uluslararası öğrencilerin kendi ülkelerinde bu uluslararası anlaşmaların kapsamı dışında kalıyor olmaları yer almaktadır. Bu nedenle tüm bu sorunlar denklik başvurusu yapan öğrenciler için mağduriyet doğururken hiç başvuru yapamayan öğrenciler içinse tamamen problem olarak kalmaktadır. Başvuru yapamayan öğrenciler ya öğrenim gördükleri ülkede kalmaya devam etmekte ya da kendi ülkelerine döndüklerinde yükseköğretim diplomalarına sahip olmayan bireyler gibi hayatlarına devam etmek zorunda kalmaktadırlar (Özoğlu vd., 2012: 175).

1.3.4.Sosyo-Kültürel Adaptasyon

İnsanların farklı kültürel ortamlarda bulunması ve farklı kültürlerle karşılaşması çok eski zamanlardan beri olan bir durumdur. Bu durumun artarak devam etmesine gelişen ticaret ve yapılan büyük savaşlar katkıda bulunmuş ve neticesinde küreselleşme kavramı ortaya çıkmıştır (Karaman, 2018: 12).

Bu tarihsel süreçte farklı kültürlerin bir araya gelmesi ile oluşan küreselleşme olgusu adaptasyon kavramını ortaya çıkarmıştır (Berry ve Sam 2006a: 477). Günümüzde ise bu süreç daha farklı boyutlara gelmiştir, farklı kültürlerin karşılaşmasını sağlayan nedenler

artmış, bu da adaptasyon konusunu daha da ilgi çekici hale getirmiştir (Berry'den aktaran Saygın, 2018: 302).

Adaptasyon kavramı değişim göstererek meydana gelen yeni duruma uyum sağlamayı ifade etmektedir (Karaeminoğulları vd., 2009: 332-333). Bireyler bazı sebeplerden dolayı ortam değiştirmektedirler. Bu ortam değişiklikleri çevreden gelebilecek talepleri doğurmaktadır. Bu taleplere birey davranışlarıyla cevap vermektedir. Sosyal çevre etkisi ile değişim taleplerine verilen tepkilerin ve eylemlerin bütününe adaptasyon denilmektedir (Balcı ve Gülnar, 2011: 97).

Uyum sağlayabilme eşiği adaptasyon için dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir. İlk kez karşılaşılan bir kültüre adaptasyon, uyum çabasını ve uyum sağlamaya çalışırken karşılaşılan sorunları içinde barındırmaktadır. Birey, o kültürün gereklerini, toplumun taleplerini yerine getirmeye başlıyorsa uyum süreci başlamış demektir. Kültürel adaptasyon, yeni bir çevreye uyumda günlük yaşamı kolaylaştıran konforu hissetmenin uzun bir sürecidir. Diğer bir anlatımla bireyin yeni kültürü ve gelenekleri öğrenme aşamasıdır. Bütün bu süreçler; öğrenme, uyum sağlama, değişim ve adaptasyonu meydana getirmektedir. Adaptasyon olumlu ilerlediği sürece herhangi bir problemle karşılaşmadan uyum sağlanmış demektir (Kim, 2001:205).

Her türlü ihtiyaç iletişim yoluyla sağlanacağı için birey hangi kültürde olursa olsun doğal yaşam gereği insanlarla iletişime geçmek zorundadır. Yani farklı bir kültürle iletişimde kalmaya devam edildiği sürece kültürleşme süreci gerçekleşecektir veya uyum sağlamada oluşan olumsuzluklar adaptasyon sürecini de sekteye uğratacaktır. Kültürleşme tüm bu iyimser ve/veya kötümser tabloda oluşmakta, kısaca uzun zaman sürebilen bir süreci temsil etmektedir.

Ruben ve Kealey'e göre de bireylerin kültürler arası etkileşiminde ve hayat şartlarıyla mücadelesinde ciddi bir rol üstlenen iletişim, adaptasyonun omurgasını oluşturmaktadır (Lewthewaite, 1996: 169).

Bu sebeple farklı kültürden olan öğrencilerle arkadaşlık etmeyerek sosyal çevreden izole olmak kültürel adaptasyonunu olumsuz etkileyecektir. Örneğin bir Alman üniversitesinin uluslararası öğrenciler için hazırladığı rehberde "dilsel ve iletişimsel uyum sorunlarından" bahsedilerek uluslararası öğrencilerin Alman öğrencilerle düzgün iletişim kuramadıklarından şikâyet edilmiştir. Bunun neden olarak, yeni gelen uluslararası öğrencilerin toplumsal davranışlar ve tavırlar için gerekli olan ön iletişim bilgisine sahip olmadıkları gösterilmiştir (König, 1998:169).

1.3.4.1. Benlik ve Kabul Görme

Kültürel deneyimin oluşabilmesi için bireyin stres ile mücadele edebilmesi ve etkili iletişim kurabilmesi gerekmektedir (Hammer'dan aktaran Lewthewaite,1996-97:3). Marx'a göre (2001) kültürel farklılıktan meydana gelen uyum sorunlarını asgari seviyelere indirmenin yolu, bireyin pozitif tutum ve davranışı ile uzman desteğine başvurmadaki isteği ve hevesiyle yakından ilişkilidir. Furham'a göre (1996) uyumun hissedilebilir seviyeye geldiğinin anlaşılabilmesi için, bireyin bulunduğu kültürden beklentileri ve beklentilerin giderilmesi durumu önemli bir etkidir. Olası beklentilerin

karşılanamaması durumunda sorunlu bir adaptasyon süreci ve psikolojik rahatsızlıklar meydana geleceğinden, birey beklentilerini makul seviyede tutmalıdır. Ward ve Kennedey'ye göre (1994) bütünleşme bireyin öz kültürü ile bulunduğu kültür arasında dengeli bir şekilde hayatına devam etmesi durumudur. Öğrenci bunu sağlayabilirse uyum sürecinde daha az sorunla yüz yüze gelecektir.

Kültürel adaptasyon, aileden uzak kalma, ilkokula başlama, iş hayatına son verme gibi önemli hayati virajları kapsamaktadır. Birey tekrarlamalı bir süre olan uyum sorunlarının üstesinden gelirken bu sürecin daha sağlıklı ilerlemesi adına dürtü ve motivasyona ihtiyaç duymaktadır. Kişinin kültürel adaptasyonu; topluma, durumsal taleplere, inanç ve değerlere, kültürlerarası ilişkilere bakış açısına ve fiziksel duruşuna bağlı bir süreçtir. Kişi, bu zorluklara cevap verirken nasıl bir tavır sergileyeceğini kendisi seçmekte ve bu şekilde kendi adaptasyon serüvenini kendisi belirlemektedir (Anderson'dan aktaran Lewthewaite, 1996-97:4).

Uluslararası öğrencilerin öğrenim görmek için ülkelerinden ayrılırken bıraktıkları kültüre karşı yükümlülükleri olduğu gibi, onları yetiştiren ailelerinin beklentilerine karşılık verme hususunda yaşayacakları stres de akademik başarılarını olumsuz etkileyebilmektedir. Ancak bu durum bazı zamanlarda tam tersine motive edici bir duygu haline dönüşebilmektedir. Yeni Zelanda'daki uluslararası öğrencilerin uyum sorunlarına yönelik yapılan araştırmada, bazı öğrencilerin aile özlemleri, ait oldukları kültür özlemine baskın gelmiştir ve yabancı dillerinin kötü olması nedeni ile de her fırsatta kendi ülke vatandaşları ile iletişime geçmek istediklerini bildirmişlerdir (Lewthewaite, 1996-97: 13).

1.3.4.2. Beslenme Adaptasyonu

Toplumların beslenme biçimleri; buldukları coğrafyaya, tarihlerine, kültürlerine, inanışlarına, ekonomik ve ekolojik yapılarına göre biçimlenmektedir (Çakıcı ve Eser, 2016: 216).

Bir uluslararası öğrencinin ülkesine kıyasla yemek kültürü açısından oldukça farklı bir ülkede bulunması alışılması kolay bir durum değildir. Bu durum, kişinin yabancı olduğu kültürdeki günlük yaşamını ve dolayısıyla beden sağlığını sıkıntılı bir hale sokabilmektedir. Bu durumda bulunan öğrenci için, yemek yeme saatleri ve tarzı, kültürel veya dini açıdan yenilmemesi gereken yiyecekler veya bireyin yalnız yemek yeme alışkanlığı vb. durumlar bazı problemleri beraberinde getirmektedir. Ayrıca yemeklerin yapılma/pişirilme tarzları da öğrenci için farklı olabilmektedir. Hatta öğrencilerin vazgeçilmezi olan atıştırma meselesi de önemli bir durum olarak öğrencilerin karşısında durmaktadır. Mezkûr nedenler veya başka saiklerle uluslararası öğrenciler yemek yeme konusunda kendi kültüründe olmayan birçok durumla karşı karşıya kalabilmektedir (Ukcisa'dan aktaran Ercan, 2012: 24-25).

Twente Üniversitesi'nde yapılan çalışmada, bir uluslararası öğrenci fastfood kültürüne adapte olamadığını, yemeklerde devamlı ekmek arası yemenin epey sıkıcı olmaya başladığını ve buna ek olarak sıcak ve sulu yemek yeme istediğini belirtmiştir. Diğer bir uluslararası öğrenci ise, gerek yemek kültürünün uyuşmaması gerek yediği yemeğin muhteviyatı hakkında bilgi edinmesinin güç olması nedeni ile marketlerden paketlenmiş

ürünleri almadığını ve mümkün oldukça kendi ülkesinden yemek taşıdığını belirtmiştir (He-Chen, 2009: 26-27).

1.3.4.3. Giyim Adaptasyonu

Uluslararası öğrencilerin kendi kültürlerine özgü giysileri adapte olmaya çalıştıkları yeni çevrede rahatlıkla giymelerinde çekingenlik göstermeleri doğaldır. Bu durumun oluşmasının sebebi, dış görünüme önem verilmesi ve bazı kıyafetlerin rahat giyilip giyilememesi ile alakalıdır. Örneğin bu konuda yapılan bir çalışmada bazı uluslararası öğrencilerin kendi kültürlerine ait giysileri yeni girdiği kültürde dikkat ve tepki çekmemek için sosyal alanlarda değil de, kendine ait ev ve yurtlarda giymeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir (Kıroğlu, Kesten ve Elma, 2010: 33).

1.3.4.4. Toplumsal Algıda Eksiklikler ve İdeolojik Yaklaşımlar

İnsan ilişkileri ve sosyo-kültürel iletişim çerçevesinde önyargı, dışlanma, ideoloji gibi kavramlar önem arz etmektedir. İdeoloji bir bireyin düşünce yapısını yönlendiren ve davranışlarını yapılandıran bir kavramdır (Durgun ve Yaman, 2017: 40). Önyargı kavramı da kişinin davranışlarını etkileyen ve zaman zaman kişiler arası oluşabilecek bir durumu bizlere anlatmaktadır (Ercan, 2012: 26).

Uluslararası öğrencilerin bazıları siyasi anlamda daha katı bir ast-üst ilişkisinin olduğu toplumlardan gelmekte olup, bu tip toplumlarda sivil toplum ve şahsi müteşebbislik gibi olgular daha az desteklenmektedir. Bu durumun bir sonucu olarak öğrenciler yeni katıldıkları topluma adapte olmada geldikleri toplumdaki bu tip farklılıklardan dolayı zorlanmaktadır. Bu zorlanma süreci de öğrencinin yani katıldığı toplumun değerlerine karşı tutumlarını etkilemektedir (Neuliep, vd.2005: 47).

Baskıcı ve otoriter rejime haiz ülkelerden gelen bir öğrenci sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik değerler açısından çeşitliliğin olduğu bir kültür yapısına uyum sağlamakta zorlanabilmektedir. Bununla birlikte, belli bir siyasi eğilim içerisinde aktif rol alma uğraşı olan bir öğrenci de zaman içerisinde asıl vazifesi olan öğrencilikten uzaklaşp soyutlanabilmektedir. Bu durum, öğrenci için harcanan kaynakların ve insan emeklerinin boşa gitmesi demektir.

Mani ve Örkün'e göre (2003) Pişkin, pek çok uluslararası öğrencinin Sovyetlerin "sosyal devlet anlayışının" etkisinden kurtulamadığını belirterek şu ifadeyi savunmaktadır: "Türkiye Sovyetler gibi devletçi değil yarı devletçi bir ülkedir. Türkler bireyin özgürlüğüne ağırlık veren yaşama alışkın değil, birçok şeyin devlet tarafından yapılmasını bekliyoruz. Bu eskiden Sovyet denetimi altında olan ülkelerde daha da güçlüydü. Dolayısıyla, bu çocuklar da birilerinin onlara bir şeyler düzenlediğini ama tam manasıyla düzenlemediği düşüncesiyle sıkıntı duyuyorlar."

Uluslararası öğrencilerin sıklıkla yaşadığı bir diğer uyum sorunu ise 'dışlanma'dır. Uluslararası öğrenci için, yabancı dil aksanına bağlı olarak yerilme hissi ya da algısı, yerel öğrencilerin sadece birbirleri arasında gruplaşmaları vb. durumların bu duruma örnek olarak gösterilmesi mümkündür. Türkiye'de üniversite eğitimi alan öğrencilerin sosyal, kültürel ve maddi problemlerine ilişkin yapılan bir çalışmada kısıtlı sayıda öğrenci üniversitede eğitim alma ve burs verilmesi konularında Türk öğrencilerin ön yargılı bir

tutum sergilediklerini söylemiştir. Fakat yine de bazı Türk öğrencilerin haklarının yendiğini düşünerek, dışlanma ve gruplaşma eğilimi gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Hatta yer yer Türkçe aksanları ile ilgili taklitler yaparak dalga geçme gibi olumsuzluklarla karşılaştıklarını da belirtmişlerdir.

Bazı öğrenciler ise, kendi ülkelerinde okutulan tarih kitaplarında Türkler ve Türkiye hakkında olumsuz bilgilerin yer aldığını, fakat Türkiye'ye geldikten çok kısa bir süre sonra Türk arkadaşlar edinip ön yargılarının yıkıldığını ve fikirlerinin olumlu yönde ivmelendiğini belirtmişlerdir (Elma, Kesten ve Kıroğlu, 2010: 31). Uluslararası öğrencilerin sosyal ortamda konuşurken veya yolda yürürken “ben yabancıyım ve başka bir ülkedeyim” hissiyatı ile davranış sergilemesi kaçınılmazdır (Elma, Kesten ve Kıroğlu, 2010: 30). Bunun yanı sıra okumak amacıyla bir ülkeye giden uluslararası öğrencilerin gittikleri ülkenin kültürel farklılıkları ve vatanlarına uzaklıkları, dışlanma hissine kapılmalarını tetikleyen neden olmuştur (Pedersen'den aktaran Elma, Kesten ve Kıroğlu, 2010: 30).

Çağlar'a göre (1999), öğrenciler daha çok sosyal ve kültürel alanlarda uyum sorunu yaşamakta ve bunu belirli oranlarda dil, ekonomik sorunlar, barınma, çevreye uyum ve iklim takip etmektedir. Ancak, bazı uluslararası öğrenciler sahip oldukları farklı siyasi ve dini değerlerden dolayı kendilerine kaba ve ön yargılı tutum gösterilmesinden şikâyet etmekte, hatta bazı dini gruplar ve siyasi çevreler tarafından baskı gördüklerini söylemektedir. Örneğin, 2008-2009 eğitim-öğretim yılında Türkiye'deki bir üniversitenin eğitim fakültesinde öğrenim gören 85 uluslararası öğrenci grubuna yönelik yapılan araştırma bulgularına göre, bazı uluslararası öğrenciler, kendilerine soğuk davranıldığını, kendilerine Türk öğrencilerin hakkını yiyen ve onların eğitim haklarını engelleyen, basit yollarla Türkiye'ye okumaya gelen öğrenciler olarak düşünüldüklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca, konuda geçen öğrenciler, kendi ülkelerinde daha adil şartlarda okuma zorluklarından kaçıp Türkiye'ye okumaya geliyorlar gibi eleştirilerle karşı karşıya kaldıklarını belirtmişlerdir (Kıroğlu, Kesten ve Elma, 2010: 5-6).

Bununla birlikte, Mani ve Örkün'e göre (2003), yabancı uyruklu öğrencilerin kendilerine sağlanan imkanları yeterli bulmamaları Türk öğrencilerin ise yabancı uyruklu öğrencilere sağlanan imkanları fazla görmesi iki grup arasından şiddete varan tartışmalara sebebiyet vermektedir. Örneğin, bir erkek öğrenci yurdunda kalan öğrencilerden biri kavgaların anlamsız sebeplerden kaynaklandığını ancak uluslararası öğrenciler tarafından haddinden fazla abartıldığını öne sürerek: “Biri kazara yan yana geçerken omzuna çarpsa ‘vay sen misin bana omuz atan’ diyerek ertesi gün kalabalık gruplarla karşılarına çıktığını, yurttan ve okulda gruplaşma ve örgütlenmelerinin olduğunu ifade ederek bu durumu “Ben onlarla yaşadıkça Almanya'da yaşayan Türklerin niye sevilmediğini daha iyi anladım” şeklinde ifade etmektedir.

Collier, kültürel uyumun sağlanmasında empati kurabilme becerisi ve kültürel farklılıklara saygı gösterebilmenin dışında, ırkçı bir yaklaşımda bulunulmayarak yabancılara hoşgörü gösterilmesinin önemine de işaret etmektedir. Karşılıklı kültürel etkileşimde yanlış anlaşılma ve algılamaların azaltılması açısından misafir olunan ülkenin kültürü hakkında bilgi sahibi olunması önemli bir role sahiptir (Gudykunst ve Hammer,

(1987). Başka bir ülkeye gitmeden önce kültürlerarası iletişim programlarının uygulanması, ülkeye gittikten sonra oryantasyon ve rehber aile yoluyla kültürel kazanımlar ve faydalı olabilecek bilgilerin elde edilmesi, oluşan ön yargı ve ayrımcılığın azaltılmasını sağlayacaktır (Stephan'dan aktaran Lewthewaite 1997-1997:4).

1.3.4.5.Örf ve Adet Adaptasyonu

Tüm toplumlar kendine has gelenek, görenek, örf, adet ve kültüre sahiptir. Örneğin, karşılama ve uğurlamalar, yemek ve sofr düzenleri, kız isteme, nişanlılık ve evlenme usulleri, yaş grupları ve meslek mensupları arasındaki ilişkilerin biçimleri, selamlaşma, hatırlama sırasında uyulması gereken kurallar, bayramlar, mevsimler, önemli günlerle ilgili davranış biçimleri, taziye dileme vb. durumlarda söylenecek sözler, takınılacak tavırlar ve tutumlar buna örnek olarak gösterilebilir (<http://www.msxlab.org/forum>, 10.12.2018).

Örflerin; bireyle aile, komşu, akraba ve toplum arasındaki ilişkileri ve davranışları düzenleyici ve belirleyici işlevleri vardır. Örfler bireyleri baskı altında tutarak zorlayıcı ve yasaklayıcı yaptırımlar ile bireylerin topluma uyumunu sağlamaktadır.

Bazı toplumlarda örflere karşı gelmek yasalara karşı çıkmakla benzer tutulmakta, hatta zaman zaman cezai yaptırımları doğurmaktadır. Örf ve âdet normları, bireysel talepler dışında tüm toplumun talep ettiği veya tüm toplumun kabullendiği yazılı olmayan kuralların ifadesidir. Topluluk halinde ve bir düzen içerisinde yaşamayı kolaylaştıran olgular içerisinde çok önemli bir yeri olan örf ve adetler süregelen toplumsal davranışlardan meydana gelmiştir. Bu bakımdan örf ve adetler gündelik hayattaki ilişkilerin belirli bir düzen içerisinde sürmesi açısından bireyin uyum sürecine etkide bulunma özelliğine sahiptir (Işıktaç, 1999: 7). Örneğin İngiltere'de iş hayatı, günlük hayat ve akademik hayatta zamanlama çok önemlidir. Sosyal bir aktivite amacıyla arkadaşınızla saat sekizde kararlaştırdığınız buluşma randevusuna tam zamanında gelmeniz gerekmektedir. Ancak, misafir olarak gitmeyi düşündüğümüz bir tanıdığımızın evine daha önce kararlaştırılan saatten on dakika sonra gitmek yanlış bir davranış olarak kabul görülmez. Buradan da anlaşılacağı gibi her toplumun, her kültürün içinde bulunduğu bireylerin veya toplulukların birbirlerine davranış biçimlerini etkileyen kendine dile getirilmeyen kuralları vardır (Ukcisa'dan aktaran Ercan, 2012: 29).

1.3.4.6.Gelenek Görenek Adaptasyonu

Geniş anlamıyla gelenek kuşaktan kuşağa aktarılan bilgi, tasarım, tecrübe, inanç, yaşantı biçimi en geniş anlamıyla ise maddi olmayan kültürdür. Dar anlamda ise, nesiller boyunca bir toplumun bazı konulardaki görüşlerinin kanıksanmasıdır. Nitelikleri açısından ekseriyetle muhafazakâr olan gelenekler aile, adalet, inanç ve siyaset gibi toplumsal değerler üzerinde etkilidirler. Tıpkı adetler gibi, ama onlardan daha güçlü olarak toplumsal yaşamın düzenlenmesinde ve denetlenmesinde önemli rol oynarlar. Bireyin bulunduğu sosyal çevrenin, grubun ya da toplumun geleneklerine karşı çıkması, bu karşı çıkışın derecesine göre bireyin bulunduğu ortamdan dışlanması, tepki görmesi ve alaya alınmasına kadar genişleyen tepki türlerinde biçimlenmektedir (<http://www.msxlab.org/forum>, 10.12.2018).

Gelenek-görenekler de ritüellerin benzeşmemesi ve kutlama şekillerinin aynı olmaması farklılıklar noktasında ön plana çıkmaktadır. Örneğin, birtakım öğrenciler kendi kültürlerinde el öpme veya sarılmanın olmadığını, el öpmenin dilenme şeklinde algılandığını ifade ederek, yanlış algılamaya sebebiyet vermemesi için kendi gelenek ve göreneklerine uygun davranışları kendi aralarında sergilediklerini belirtmişlerdir (Elma, Kesten ve Kiroğlu, 2010: 33).

Göreneklerin ise örfe, âdete, geleneğe kıyasla yaptırım gücü daha zayıftır. Örfteki yapıma zorunluğu, adet ve gelenekteki yapımalı özelliği görenekteki yapılabilmek özelliğini almaktadır. En yalın tanımıyla bir şeyi görüle geldiği gibi yapma alışkanlığı olan görenek, öteki sosyal alışkanlık gibi gerekli ve uygun görülenleri kapsamaktadır. Ama bunların mutlaka yerine getirilmesini istemez. Öteden beri yapıla gelmekte olan, fakat henüz adet durumunu kazanmamış olan bu davranış biçimlerine, grubun ve toplumun gelişmesine uygun yenilikler eklenmektedir. Bunlar süreklilik kazanmakta veya gibi bir süre sonra ortadan kalkmaktadırlar. Görenekler, ilişkilerin düzenlenmesinde, bireyler arasındaki sürtüşmelerin azaltılmasında ve toplumsal ilişkilerin kolaylaşmasında belirleyici rol oynamaktadırlar. Komşu ziyaretlerinde, hasta yoklamalarında, alış-verişte, ortak taşıtlara inip binmede, tanışma ve tanıştırmalarda nasıl davranılacağını belirleyerek ilişkilerin düzenli gitmesine yardımcı olmaktadır.

1.3.4.7.İklimsel Adaptasyon

İklimsel farklılıkların bireyler üzerinde fiziksel ve ruhsal değişimlere neden olması, üzerinde tartışılan konulardandır. Örneğin, İngiltere'deki uluslararası öğrencilerin iklimsel özellikten etkilenerek, özellikle kış şartlarında havanın durumuna göre ruhsal değişimlerin yaşandığı ifade edilmektedir.

İklim şartlarının bu anlamda süregelen giyinme biçimlerini de etkilediğini söylemek mümkündür. Örneğin, öğrenci genellikle yoğun sıcak hava koşullarının hâkim olduğu yerlere ait giyim kuşam tarzına alışmakta zorluk çekebilmektedir (Ukcisa'dan aktaran Ercan, 2012: 14).

İklimsel farklılıkların etkisine ilişkin olarak Tazmanya'da öğrenim gören Çinli bir öğrenci Tazmanya'daki iklimin oldukça soğuk olduğunu ve kış aylarınca ısıtıcıya mutlak ihtiyaç duyduğunu belirterek Tazmanya'ya ilk geldiğinde havanın kuru olmasından ötürü cilt problemi yaşadığını ifade etmiştir (Yue ve Le 2009, parag. 17). Twente Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilerden bazıları ise, Ocak, Şubat ve Mart ayları içerisinde güneşi sadece birkaç gün gördüklerini hava şartlarının ve güneşli günlerin ülkelerine kıyasla yetersiz olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir (He-Chen,2009: 87).

1.3.5.Ekonomik Sorunlar

Ekonomik sorunlar tüm bireylerin olabileceği gibi uluslararası öğrencilerin de en önemli sorunlarından bir durumdadır (Çelik ve Beşpınar, 2011:61). Uluslararası öğrencilerin yaşadıkları en önemli sorunlar maddi sorunlardır (Deressa ve Beavers'dan aktaran, Kumcağız, Dadashzadeh ve Alakuş, 2016:45). Bu konuda yapılan tüm çalışmalar uluslararası öğrencilerin üniversite eğitimleri boyunca karşılaştıkları en büyük

sorunlardan birinin ekonomik sorunlar olduğunu ortaya koymaktadır (Özkan ve Güvendir, 2015:176).

Bu sorunların üst çatısı ekonomik olmakla beraber üç kısma ayrılmaktadır. Bunlar barınma, istihdam ve ulaşım sorunu olarak adlandırılmaktadır. Tüm bu sorunlar uluslararası öğrencilerin gelme koşullarına göre ve ailenin ekonomik durumuna farklılık göstermektedir. Burslu olarak gelen öğrenciler ile ailelerinin ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin ekonomik sorunları daha az olurken, ailelerinin ekonomik durumu kötü olduğu halde kendi imkânları ile öğrenci değişim programı kapsamında ülkemize okumaya gelen öğrenciler ekonomik sorunları daha ciddi şekilde hissetmektedirler. Bu sorunları asgari seviyeye indirme konusunda yerel yönetimler, STK'lar ve düzensiz olmasına rağmen yerel halkta aktif rol oynamaktadır.

1.3.6.Barınma Sorunları

Barınma, ihtiyaçlar sıralamasında bireyin öncelikli gereksinimi olan fizyolojik ihtiyaçlarından birisini oluşturmaktadır. Çağlar'ın (1999), Türk ve akraba topluluklardan gelen öğrencilerin sorunlarına yönelik yaptığı araştırmada, öğrencilerin büyük çoğunluğunun başta kredi yurtlar kurumu, üniversite yurtları ve kiralık evlerde yine öğrenci arkadaşları ile bir arada kaldığı ifade edilmektedir. Geri kalan öğrenci grubunun ise, aile yanında, kendi ailesiyle veya dini cemaatlerin yurt veya evlerinde kalanlardan oluştuğu belirtilmektedir. Aynı çalışmada; aynı öğrenciler ile yapılan mülakat sonunda, kalabalık ve gürültülü ortam, rahat ders çalışma koşullarının olmaması konusunda rahatsızlıklar dile getirilmiştir.

Barınma imkânı bulunması konusunda, öğrencilerin sırasıyla Kredi Yurtlar Kurumu, Milli Eğitim Bakanlığı, kendilerinden önce eğitim amaçlı Türkiye'ye gelen öğrenciler, sivil toplum kuruluşları ile dini vakıf ve cemaatlerin yardımcı olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, çalışmada, %15'lik bir kesimin hiç kimseden destek almadığı ve kendi çabaları ile barınma sorunlarını çözmeye çalıştığının tespit edildiği belirtilerek bu konuda öğrencilerin kısmen sahipsiz bırakıldığı ifade edilmektedir.

Bugün artık, göç ve kentleşmenin artışı ile farklı ekonomik koşullardan, farklı sosyo-kültürel yapılardan Türkiye'ye gelen insanların bir arada bulunması, uyum sorunu ve beraberinde ortaya çıkan sosyo-psikolojik sorunlar ve yalnızlık hissi gibi sonuçları doğurabilmektedir. Uluslararası öğrencilere yönelik Twente Üniversitesi'nde yapılan bir araştırmada, bazı uluslararası öğrenciler tarafından yurt ortamında var olan gürültülü ortamın yarattığı rahatsızlığın yanı sıra, yurt ortamının öğrenciler üzerinde aslında yalnızlık hissini oluşturduğu belirtilerek, aynı ortamda birlik ve beraberlik çerçevesinde yemek yeme, sohbet etme, dayanışma ve yardımlaşma duygularına olan gereksinimlerin giderilmesi ve desteklenmesi amacıyla bir nevi aile ortamlarının benzerinin oluştuğu öğrenci evlerinin daha çok tercih edildiğinden bahsedilmektedir (He-Chen, 2009: 27).

Barınma, uluslararası öğrencilerin karşılaştığı temel sorunlardan birisidir. Öğrenciler eğitim almak için Türkiye'ye geliş koşullarına göre kamu ve özel sektöre ait yurtlarda, özel pansiyonlarda, apart otellerde, kiralık evlerde, ailesinin ya da akrabalarının yanında ve öğrenci evlerinde kalmaktadırlar. Barınma biçimlerinin seçilmesinde, aldıkları

bursların yanında öğrencinin kendisinin ve ailesinin sosyo-ekonomik durumu, üniversite öğrenimi için bulunduğu şehirde barınma amacıyla yapılan konut ve/veya binaların kapasitesi gibi birçok faktör etkili olmaktadır. Barınma için seçilen yer konusunda öğrencinin rahat edeceği, okuluna yakınlığı ve ulaşım kolaylığı da önem verilen diğer hususlar arasındadır. Öğrenciler barınmak için seçtikleri yerlerde kendilerini güvenli hissetme, rahat ders çalışma gibi durumları da göz önünde bulundurmaktadırlar. Öğrencinin barındığı yerde problem yaşamamasının, onun akademik başarısını olumlu yönde etkileyeceği beklenmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Yurt Dışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı burslu olarak öğrenim gören uluslararası öğrenciler ve çeşitli kamu yararına hizmet eden vakıf ve sivil toplum kuruluşları aracılığı ile gelen öğrenciler dışında kalan uluslararası öğrenciler ekonomik durumlarına göre barınma sorunu yaşamaktadırlar. Ayrıca FETÖ aracılığı ile gelip örgütün yurtlarında ve evlerinde kalan öğrenciler de devletin o yurtlara ve evlere el koyması ile birlikte bir süre sorun yaşamış olup, daha sonra bu öğrenciler Başbakanlık Kredi Yurtlar Kurumu ve diğer kamu yararına hizmet eden vakıf ve sivil toplum kuruluşlarına ait yurtlara yerleştirilmiş ve bu sorun ortadan kaldırılmıştır (Ercan, 2012: 30).

Sonuç olarak barınma sorunu uluslararası öğrenciler açısından temel bir sorun olarak görülmektedir. Fakat bu sorun merkezi hükümetin desteği ve diğer olumlu durumlarla asgari düzeyde seyreden bir hal almıştır.

1.3.7.İstihdam Sorunları

Çalışmaya ihtiyaç duymadan hayatını idame ettirebilecek birey olarak tanımlanmasına rağmen, ekonomik sorunlar nedeniyle zaman zaman öğrencilerin çalışması gerekebilmektedir. Şüphesiz uluslararası öğrenciler de bu durumdan bağımsız değildir ve bir kısmının eğitim hayatına devam edebilmesi için çalışması gerekebilmektedir (Çelik ve Beşpınar, 2011:61).

Uluslararası öğrencilerin çalışma şartları kanunlarda açık şekilde belirtilmiştir. Şöyle ki; Türkiye’de öğrenim gören ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencileri çalışma izni almak kaydıyla çalışabilmektedirler. Ancak, ön lisans ve lisans öğrencileri için çalışma hakkı, ilk yıldan sonra başlamakta ve haftada yirmi dört saatten fazla olamamaktadır (<http://www.resmigazete.gov.tr>, 10.11.2017). Bu madde gereğince uluslararası öğrenciler öğrenim sürelerinin ilk iki yılında resmi yollarla çalışmamakta ve gayri resmi çalışma yolları aramaktadırlar. Bu durum çeşitli sorunları da beraberinde getirmektedir.

Uluslararası öğrencilerin Türkiye’de çalışma hayatına kısmi de olsa katılmasının ortaya çıkardığı sorunlardan birisi öğrencilerin kendi içinde yaşadığı sorunlar, diğeri ise mevcut ekonomik şartların yetersizliğidir. İşsizlik sorununun, her ne kadar olumlu bazı gelişmeler olsa da- henüz çözülmediği Türkiye’de mevcut ekonomik faktörler öğrencilerin çalışma hayatını olumsuz etkilemektedir.

Uluslararası öğrencilerin Türkiye’de çalışmaları ile alakalı kendi içinde yaşadıkları en önemli sorun dil sorunudur. Zira ülkemiz insanı yabancı dillere fazlasıyla ‘yabancı’ bir

şekilde yaşamakta, benzer şekilde uluslararası öğrenci de Türkçesini geliştirme konusunda zamana ihtiyaç duymaktadır. Ayrıca Türk firmalarının ilişkide olduğu şirketlerin dillerini bilmemeleri de bu konu ile alakalı bir başka sorunu teşkil etmektedir. Bununla birlikte uluslararası öğrencilerin Türkiye'deki piyasa şartları ve ticari kültüre alışmaları da zaman alabilmektedir (Ercan, 2012: 32).

Uluslararası öğrencilerin Türk emek piyasasında çektiği diğer bir zorluk ise liyakatlerinin dikkate alınmamasıdır. Liyakatlerinin dikkate alınmaması, uluslararası öğrenciler ile yerli işçiler arasında tercih yapması gereken işverenin liyakate göre değil de kendisi ile daha rahat anlaşabileceği ve daha az külfet çıkaracak işçi araması sonucunu doğurmakta, bu da uluslararası öğrencilerden ziyade yerli işçilere yönelmesine yol açmaktadır. Böylece meziyet sahibi olan uluslararası öğrenciler meziyet gerektirmeyen işlerde çalışmak zorunda kalmaktadırlar ve hatta o işlere sahip olmak için bile gereğinden fazla zorluk çekmektedirler (UDEP, 04.04.2019).

Tarım, inşaat, depolama gibi emeğin yoğun olduğu alanlarda yaşanan güvencesiz, düşük ücrete dayalı, iş güvenliğinden yoksun, sürekli olmayan (mevsimlik) istihdam koşulları da uluslararası öğrencilerin çalışma hayatı ile alakalı yaşadıkları problemler arasındadır. Özellikle düşük işçi maliyetleri açısından uluslararası öğrencilerin sigortasız çalıştırılması söz konusu olmakta ve bu da güvencesizliğe yol açmaktadır.

Hülasa Türkiye'deki ticaret diline ve halk diline alışmanın zorluğu, mevcut piyasa şartları, liyakatin esas alınmaması, iş güvenliğinin yetersizliği ve bazı diğer faktörlerin etkisi ile uluslararası öğrenciler ehil oldukları işleri yapamamakta ve daha düşük ücretlerle tamamen bedene dayalı işlerde çalışmak zorunda kalmaktadırlar.

1.3.8.Ulaşım Sorunları

Uluslararası öğrencilerin ulaşım ile alakalı yaşadığı sorunların temelinde yine ekonomik faktörler yer almaktadır (Şahin ve Demirbaş 2014:88-114). Zira YTB sadece kendi bursiyerlerinin bir seferlik geliş-gidiş biletlerini karşılamaktadır (www.ytb.gov.tr, 18.12.2018). Öyle ki uzak ülkelerde yaşayan uluslararası öğrenciler uçak biletlerini karşılayamadığından mütevellit eğitim süreleri boyunca ailelerini göremeye bilmektedirler. Şüphesiz bu durum aile özlemini tetiklerken adaptasyon süreci ve akademik başarıya da olumsuz bir şekilde yansıtılmaktadır.

Bunun dışında toplu taşımının daha güçlü olduğu ülkelere gelen uluslararası öğrenciler şehir içi ve şehirlerarası seyahatlerde zorlanmakta, hatta okula gidip gelirken bile sorun yaşayabilmektedirler. Bu durum da benzer şekilde adaptasyon süreci ve akademik başarıyı olumsuz etkilemektedir (UDEP, 04.04.2019).

1.3.9.İdari Sorunlar

Üniversiteye yeni kabul edilen lisans ve lisansüstü uluslararası öğrenciler kabul mektuplarıyla birlikte ülkelerindeki en yakın Türk elçiliğinden öğrenim vizesi almaktadırlar. Bu vizeler, genellikle bir ay süreyle geçerlidir ve öğrenci Türkiye'ye geldikten sonra, bu bir ay içerisinde üniversiteye kayıt yaptırmak zorundadır. Türkiye'ye öğrenim meşruhatlı vize olarak gelen uluslararası öğrenciler ülkemize giriş yaptıkları

tarihten itibaren bir ay içerisinde öğrenim amaçlı ikamet izni taleplerini ilgili valiliğe yaparak eğitim hayatlarına devam edebilmektedirler.

Uluslararası öğrenciler kayıttan sonraki iki-üç hafta içerisinde ilgili üniversitenin Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı'ndan, kapalı zarf içerisinde İkamet Bilgi Formu almaktadırlar. Bu formu ve gerekli diğer belgeleri Emniyet Müdürlüğü Yabancılar Şubesi'ne sunarak genellikle bir yıl geçerli öğrenim amaçlı ikamet tezkeresi almaktadırlar (<https://gocmenburo.com>, 28.03.2019).

İkamet tezkeresi geçerli olduğu sürece Türkiye'ye girmek için vize alınmasına gerek yoktur. Örneğin, sömestr tatili için ülkesine giden bir uluslararası öğrencinin dönüşü sırasında Türkiye'ye giriş için oturma izni yeterli olmaktadır. Ayrıca ikamet süresi dolanların, en fazla 15 gün içerisinde ikametlerini uzatması gerekmektedir. Aksi takdirde yasal işlem uygulanmaktadır (www.goc.gov.tr, 28.03.2019).

Kayıtsız olan, izin alan (kayıt donduran), ilişkisi kesilen, kendi isteğiyle ilişik kesen ve mezun olan öğrencilerin listesi her dönem Emniyet Müdürlüğü'ne iletilir ve bu öğrencilerin oturma izni iptal edilir. Bu nedenle bu durumdaki öğrenciler, izin aldıktan, mezun olduktan veya ilişkisi kesildikten sonra maksimum 15 gün içerisinde ülkeyi terk etmek veya harçlı ikamet almak üzere Emniyet'e başvurmak zorundadır. Aksi takdirde yasal işlem uygulanmaktadır. Öğrencilerin; Okuldan ilişik kesilmesi, kayıt dondurma, izinli sayılma, tutuklanması veya hükümlü olması, durumlarında “öğrenim amaçlı ikamet izinleri” iptal edilmektedir. Bir seneden daha az bir süre izinli olan bir öğrenci, Türkiye'ye gelirken turist vizesiyle gelerek kayıt yaptırabilmektedir. Ancak izin süresi bir yılı geçmişse, yeniden öğrenci vizesi alması gerekmektedir. Herhangi bir okulu kazandığı halde, süresi içerisinde kaydını yaptırmayan yabancı uyruklu öğrencilerin bilgileri okul idaresi tarafından emniyet makamlarına bildirilmektedir (<http://www.egm.gov.tr/>, 18.06.2018).

Bu işlemler yapılırken dil yetersizliği ve yönlendirme eksikliği nedeniyle pek çok uluslararası öğrenci işlemlerin tarihini kaçırmakta ya da eksik işlem yapmaktadır. Bunun yanı sıra İl Göç İdareleri ve emniyet müdürlüklerinde yeterli dil bilen personel olmayışı da işlemlerin sağlıklı yürütülmesine engel olmaktadır.

BÖLÜM 2

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE YÖNELİK UYGULANAN SOSYAL POLİTİKALAR

2.1.Türkiye’de Yapılan Çalışmalar

Türkiye’de gerek Cumhuriyet öncesi dönemde, gerekse Cumhuriyet döneminde pek çok uluslararası öğrenciye eğitim için kapılar açılmış, gelen bu öğrencilere burslar da temin edilerek ülkemizde iyi bir eğitim almaları sağlanmıştır. Bu durum erken cumhuriyet döneminde bir dönem sekteye uğrasa da, genel itibariyle bu şekilde gelişen bir tarihsel süreçten bahsetmek mümkündür.

Özellikle 1960’lı yıllardan itibaren diğer devletlerle imzalanan ikili anlaşmalar çerçevesinde burslar sağlanmakla birlikte, merhum Cumhurbaşkanı Turgut Özal’ın teşvikleriyle ülkemizin uluslararası öğrenci politikası ilk kez 1992 yılında sistematize edilmiş ve “Büyük Öğrenci Projesi” adlı çalışma başlatılmıştır (Öztürk, 2014: 44).

2000’li yılların başından itibaren, Türkiye’nin dış politikadan kültüre, iktisadî kalkınmadan sosyal politikalara, her alanda sergilenen gelişmeler, uluslararası eğitim paradigmasına da yansımış, söz konusu alanda önemli adımlar atılmaya başlanmıştır.

2010 yılında Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık tarafından yeni bir girişimle kurulan YTB’ye tevdi edilen görevler çerçevesinde, YTB’nin girişimleri ve diğer ilgili kurumların işbirliğiyle 2012 yılında “Türkiye Bursları” programı hayata geçirilmiş ve ülkemizin uluslararası öğrencilere yönelik yükseköğretim bursları güncellenmiştir (www.ytb.gov.tr, 18.12.2018).

Diğer yandan YÖK, İslam Kalkınma Bankası (İDB), Milli Eğitim Bakanlığı, devletlerarası anlaşmalar, Türk Ulusal Ajansı, Mevlana Programı, Comenius Okul eğitim Programı, Erasmus Programı, Leonardo Da Vinci Programı, Grundtvig Programı (yetişkin eğitimi), Türkiye Diyanet Vakfı, Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet Genel Müdürlüğü, bazı Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ve özel üniversiteler tarafından başlatılan programlar sayesinde son yıllarda Dünya’nın birçok ülkesinden kaliteli öğrenciler Türkiye’ye eğitim için gelmektedir.

Türkiye Diyanet Vakfı da özellikle lise seviyesinde uluslararası öğrencilere yönelik programlar uygulayan bir diğer kuruluştur. Vakıf tarafından 1992-2011 yılları arasında örgün eğitim almak üzere ülkemize getirilen toplam öğrenci sayısı 3.115’tir (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2014: 91).

Bunların dışında Bilkent ve Bahçeşehir üniversiteleri gibi bazı vakıf üniversiteleri de uluslararası öğrencilere yönelik burs ve çeşitli destekler vermektedir.

Yerel yönetim bazında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından Gençlik ve Spor Hizmetleri dairesi bünyesinde 2014 yılında faaliyete geçen Uluslararası Öğrenci birimi gerek idari, gerekse sosyal ve kültürel anlamda Kocaeli’ne öğrenim görmeye gelen uluslararası öğrencilere yönelik çalışmalar yapmaktadır (www.kocaeli.bel.tr, 18.09.2019).

Yine ulusal anlamda çalışmalar yapan STK'larının Kocaeli özelinde yaptığı çalışmalar olmakla beraber Kocaeli Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi (TÖMER) de uluslararası öğrencilerin Türkiye'ye adaptasyonu ve Türkçe öğrenmeleri üzerine çeşitli faaliyetler icra etmektedir (www.kocaeli.edu.tr, 07.02.2019).

2.1.1. Merkezi Hükümetin Çalışmaları

Merkezi hükümetin uluslararası öğrenciler için yapmış olduğu çalışmaların tamamı 2010 yılında kurulan YTB çatısı altında toplanmıştır. YTB'nin uluslararası öğrencileri için sağladığı imkânlar ise; Türkiye bursları, sosyal ve kültürel etkinlikler adı altında toplanmıştır.

Türkiye Bursları, uygulanmaya başladığı 2012 yılında, toplam 10 bin civarında başvuru alınırken 2017 yılında bu sayı 100 binin üzerine çıkmıştır. Aynı zamanda başvuru alınan ülke sayısı da neredeyse ikiye katlanmıştır.

Türkiye Bursları öğrencilere yalnızca burs sağlayan değil aynı zamanda üniversite yerleştirmesi de yapan bir programdır. Bu özelliğiyle dünyadaki diğer burs programlarından farklılaşmaktadır.

Ayrıca aylık bursun dışında uçak bileti, üniversite katkı payı, genel sağlık sigortası, yurt imkânı ve Türkçe eğitimi de burs kapsamında temin edilmektedir (https://www.ytb.gov.tr, 18.12.2018).

Burs olanakları ise şu şekildedir;

Şekil 10: YTB'nin Uluslararası Öğrencilere Sağladığı Burs Olanakları

Kaynak: https://www.ytb.gov.tr/uluslararasi-ogrenciler/turkiye-burslari (Erişim Tarihi: 18 Nisan 2018)

Şekil 9'da görüldüğü gibi aylık nakdi burslar lisans öğrencileri için 700 TL, yüksek lisans için 950 TL ve doktora için ise 1400 TL olarak belirlenmiştir. Bunun yanında başarılı

olan öğrencilere yine program sırası ile 440 TL, 590 TL, 880 TL miktarında nakdi burs verilmektedir.

Bunlara ilaveten öğrencilerin Türkiye’de buldukları süre içerisinde düzenlenen sosyal, kültürel ve akademik programlardan da istifade etmesi amaçlanmaktadır.

Şekil 11: YTB’nin Uluslararası Öğrenciler İçin Hazırladığı Sosyo- Kültürel Etkinlikler

Kaynak: <https://www.ytb.gov.tr/uluslararasi-ogrenciler/turkiye-burslari> (Erişim Tarihi: 18 Nisan 2018)

Kamplar, sosyal projeler (piknik, gezi vb.), öğrenci kulüplerine dil destek kursları, mezuniyet töreni, Türkçe seminerler ve çeşitli alanlarda atölyeler sosyo-kültürel alanda yapılan çalışmalardır.

2.1.2.Yerel Yönetim Çalışmaları

Farklı ülkelerde yaşayan öğrencilerin Türkiye’deki üniversitelerde eğitim görmesi giderek yaygınlaşmakta ve 2018-2019 eğitim-öğretim dönemi itibariyle Kocaeli ilinde 98 ülkeden 1501 öğrenci üniversite eğitimi almaktadır (<https://istatistik.yok.gov.tr/>, 19.05.2018).

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı Gençlik Hizmetleri Şube Müdürlüğü’nde organize olan Uluslararası Öğrenciler Birimi yukarıda sayısı verilen bu öğrencilere hizmet etme amacı güden ve sorunlarıyla yakinen ilgilenmeyi şiar edinen bir birim olarak kurulmuştur. Uluslararası Öğrenciler Birimi hem kendi bünyesinde kültürel, eğitim ve sportif alanda çeşitli faaliyetler gerçekleştirmekte hem de Gebze Teknik Üniversitesi ve Kocaeli Üniversitesi’yle birlikte ortak projeler yürütmektedir (www.kocaeli.bel.tr, 18.09.2019).

2.1.2.1.Kültürel Alanda Yapılan Çalışmalar

Misafir Ol Gel Bana: Uluslararası Öğrenciler Birimi, ülkelerinden ve ailelerinden uzakta olan öğrencileri gruplar halinde Kocaeli halkının evlerinde ağırlamaktadır. Bu proje ile hem Türk kültürünün daha iyi tanıtılması ve anlatılması hem konuyla alakalı Kocaeli hakkında farkındalık oluşturulması amaçlanmaktadır. Gönüllülüğün esas alındığı proje kapsamında ilk iki yılda 755 öğrenciyle 80 aileye misafir olunmuştur.

Wish You Were Here: ‘Keşke Burada Olsan’ programı kapsamında maddi sıkıntılardan dolayı ülkesi ve ailesini görmeyene öğrenciler ülkelerine gönderilmekte veya aileler Kocaeli’de ağırlanmaktadır.

Hoşgeldin Programı: Her yıl Kocaeli Üniversitesi ve Gebze Teknik Üniversitesi bünyesine yeni katılan uluslararası öğrenciler için düzenlenmektedir. Kayıt süreçlerinin yönetilmesi, adaptasyon süreçlerinin hızlandırılması ve genel olarak Türk kültürünün tanıtılması amacıyla yapılmaktadır.

I Love Kocaeli: İzmit’in dışına çıkamayan öğrencilerin Kocaeli’nin tüm ilçelerini görebilmeleri ve şehri tüm güzellikleri ile müşahede edebilmeleri sağlanmaktadır.

Kitap Fuarı Ülke Tanıtımları: Bu programın amacı Kocaeli’nin dört bir köşesinden fuara gelen Kocaelililerle dünyanın farklı ülkelerinden gelen öğrencileri buluşturmaktır. Bu sayede öğrenciler kendi ülkelerini ve kültürlerini tanıtmakta, Kocaeli halkı ise farklı ülkeleri birinci elden tanıma fırsatı yakalamaktadır. 9. ve 10. Kitap Fuarında 9 gün boyunca 18 ülke tanıtımı yapılmıştır.

Halk Oyunları: Uluslararası öğrencilerden müteşekkil Halk Oyunu ekibi oluşturulmuştur. Bu ekip çeşitli platformlarda zaman zaman görev yapmaktadır. Madagaskar, Pakistan, Suriye, Özbekistan, Ruanda, Endonezya, Kamerun, Afganistan, Gine, Gürcistan, Moğolistan, Filipinler gibi ülkelere oluşan halk oyunları ekibi evrensel bir yapı arz etmektedir.

Sosyal Sorumluluk Projeleri: “Umudun Karanfil” projesiyle Kocaeli Üniversitesi’nde okuyan Suriyeli öğrenciler Kocaeli halkına teşekkür mahiyetinde ‘Kardeş Türkiye’ye Teşekkür’ notu ile birlikte şehir merkezinde karanfil dağıtmışlardır.

Bayram Ziyaretleri: Önemli bir kısmı İslam dinine mensup olan uluslararası öğrencilerin bazıları dini bayramlarda ülkelerine gidememektedirler. Onların bu üzüntülerine teselli olabilmek ve bayramları yalnız geçirmemelerini sağlayabilmek adına misafir öğrencilerle beraber aile ve köy ziyaretleri, kent bayramlaşmaları vb. programlar düzenlenmektedir.

Yeni Gelen Öğrencilerin Karşılama ve Oryantasyon: Öğrenciler otogarda karşılanıp yurtlarına yerleştirilmekte ve devamında ise üniversiteye kayıt, ikamet başvurusu ve sigorta işlemlerinde öğrenciler ile beraber olup onlara rehberlik edilmektedir.

Son olarak Gez-Gör programı kapsamında Kocaeli ’ye yeni gelen uluslararası öğrencilere şehir tanıtımı yapılmaktadır (www.kocaeli.bel.tr, 18.09.2019).

2.1.2.2.Eğitim Alanında Yapılan Çalışmalar

Bi' Dünya Bilgi: Bi' dünya bilgi, uluslararası öğrencilerin kendi ülkelerini ortaokul ve liselere tanıtması projesidir. Projeye, öğrencilerin dünya insanı olmaları hususunda bir adım atılmakta ve çocuklar dünya ülkeleri hakkında daha doğru bilgilere sahip olmaktadır. Tüm bunlarla birlikte yabancı bir insanla hemhal olma tecrübesini yaşamaktadırlar.

Teknik Geziler: Ülkemizin önemli sanayi kentlerinden birisi olan Kocaeli'ndeki fabrikaların uluslararası öğrenciler tarafından yerinde görülerek incelenmesi ve fikir sahibi olmalarının sağlanması amacıyla yapılan gezileri kapsamaktadır.

Oku-Yorum: Uluslararası öğrencilerin içinde buldukları toplumda cereyan etmiş ve etmekte olan olaylarla ilgili daha geniş bir bakış açısına sahip olabilmeleri için Medeniyet, Batılılaşma, Modernite ve Türkiye Dış Politikası gibi başlıklarla yapılan makale okumalarını kapsamaktadır.

Dil Eğitimleri: Ortaokul ve lise çağındaki öğrencilerin farklı bir kültürden, farklı bir ülkeden gelen bir öğrenciden ders alarak dünyaya daha geniş bir çerçeveden bakması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda İngilizce, Arapça, Fransızca ve Rusça eğitimleri verilmektedir.

İngilizce ve İleri Düzey Türkçe Eğitimleri: Uluslararası öğrencilerin daha kaliteli ve daha iyi eğitim alabilmeleri, kendilerini her anlamda geliştirebilmeleri için İngilizce ve İleri Düzey Türkçe eğitimleri verilmektedir (www.kocaeli.bel.tr, 18.09.2019).

2.1.2.3.Spor Alanında Yapılan Çalışmalar

Uluslararası Öğrenci Kampları: Uluslararası öğrencilere yönelik bu kamplarda öğrencilerin boş zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirmesi temel amacı ile beraber, doğayı, çevremizin güzelliklerini ve Kocaeli'yi daha iyi tanımalarına yardımcı olmak da hedeflenmektedir. Ayrıca birlikte yaşama ve birbirlerini daha iyi tanımalarına da olanak tanıyan bu kamplarda uluslararası öğrenciler çeşitli aktivitelerle eğlenceli zamanlar geçirmektedirler.

Kılavuz Gençlik Dünya Kupası: Birinci yılda 12, ikinci yılda ise 16 ülkenin katılımı ile öğrenciler arası 'Dünya Kupası' düzenlenmiştir. Bu turnuva ile Kocaeli'nden Türkiye'ye ve dünyaya barış/kardeşlik vurgusu ve çağrısı yapılmıştır.

Buz Pisti Etkinlikleri: Spor kenti Kocaeli'nin imkânlarından uluslararası öğrencileri faydalandırmak adına buz pisti hizmetlerine sunulmuş, böylece öğrenciler hem spor yapmışlar hem de keyifli vakit geçirmişlerdir.

Yaz Dönemi Havuz Etkinlikleri: Yaz döneminde ülkelere gidemeyen/gitmeyen uluslararası öğrencilere büyükşehir belediyesine ait havuzlardan faydalanma imkânı sunulmaktadır. Böylece öğrenciler hem spor yapmakta hem de keyifli vakit geçirmektedirler (www.kocaeli.bel.tr, 18.09.2019).

2.1.3.Üniversite'nin Çalışmaları

Ankara Üniversitesi'nin yabancı uyruklu öğrenciler başta olmak üzere yabancılar için Türkçe Öğretim Merkezi olarak kurulmuştur. Günümüzde uluslararası öğrencilere Türkiye'deki ilk yıllarında Türkçe Hazırlık eğitimi veren devlet ya da özel/vakıf pek çok üniversitenin TÖMER ya da Sürekli Eğitim Merkezi şeklinde adlandırılan ve birimi bulunmaktadır. Türkçe Öğretim Merkezleri Avrupa Birliği Diller İçin Ortak Çerçeve Metnine göre yılsonunda yaptığı sınavda A1, A2, B1, B2, C1, C2 şeklinde derecelendirilen sertifikalar vermektedir. Türkiye Bursları kapsamında yerleştirilen öğrencilerden başarısının göstergesi olarak yılsonunda en az C1 seviyesinde başarı beklenmektedir (Kaya, 2014: 93).

2.1.4.Sivil Toplum Kuruluşlarının Çalışmaları

Türkiye merkezli, Uluslararası Öğrencilere hem Türkiye'de hem ülkelerinde destek veren, rehberlik yapan, doğrudan ya da dolaylı olarak Türkiye'nin, Türk Dili ve Kültürü ile Türkiye'deki yükseköğretimin tanıtımını yapan Sivil Toplum Kuruluşları mevcuttur.

Sivil Toplum Kuruluşları uluslararası öğrencileri ülkelerindeki temsilcilikleri aracılığıyla bir seçim sürecine tabi tutarak en başarılı öğrencileri Türkiye'ye lise ve yükseköğretim için getirilerek, öğrencilerin barınma, eğitim masrafları ve harçlıklarını karşılamaktadırlar.

Bu STK'ların büyük bir kısmı Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu (UDEP)'e bağlı olarak faaliyetlerini icra etmektedir.

Türkiye'nin 75 şehrinde 64 dernek ve gönüllülerin katılımı ile büyük bir sivil toplum hareketi olan UDEP, ülkemizin öğrenci çalışmaları alanındaki en büyük uluslararası öğrenci dernekleri federasyonu kimliğine sahiptir. UDEP şemsiyesi altındaki dernek faaliyetleri; öğrenci, eğitim ve sosyal çalışmalar başlıkları altında onlarca etkinliği kapsamaktadır. Dernekler arası istişarelerle bu faaliyetlerin içerikleri, periyotları, sorumluluk paylaşımları belirlenmekte ve sahada en üst düzey fayda odaklı planlamalar yapılmaktadır. Sosyal çalışmalar kapsamında; ülke tanıtım ve yemek günleri düzenlenirken, sosyal ve sportif faaliyetler, tarih ve kültür gezileri yapılmaktadır. Misafir öğrencilerimizin ülkemizin sosyal, kültürel ve toplumsal yapısını öğrenmesi ve kendilerini cennet vatanımızda yalnız hissetmemeleri için de; Uluslararası öğrenci buluşmaları, uluslararası öğrenci pikniği, yaz ve kış kampları ve bayramlaşma programları gibi etkinlikler düzenlenmektedir.

Başlıca faaliyetleri ise;

Uluslararası Öğrenci Buluşmaları; ülkemize üniversite ve lise eğitimi almak için gelen uluslararası öğrencilerin kamuoyunda tanınması, bilinmesi, ülkemizde misafir olan bu öğrencilerin organizasyon kabiliyeti kazanmaları, ülkemizi daha iyi tanımalarını, kendi ülkelerini tanıtmalarını ve ülkemiz insanıyla buluşmalarını sağlamak amacıyla yapılan bir programdır.

Uluslararası Öğrencilik Sempozyumu; bu etkinliğin hedefi, ülkemizde akademik olarak yeterli ilgiyi görmeyen uluslararası öğrenci olgusuna dikkat çekmek ve akademik literatür oluşmasını sağlamaktır.

Benim Ülkem Türkiye Yarışması; UDEF olarak uluslararası öğrencilere yönelik “Benim Ülkem Türkiye” teması ile 3 kısa film, hikâye ve şiir kategorilerinde gerçekleştirdiği yarışma ile uluslararası öğrencilerin fikirlerini sanatları ile buluşturarak kendilerini ifade etmelerini sağlamaktadır (www.undef.org, 04.04.2019).

Kocaeli ili özelinde ise Kocaeli Uluslararası Öğrenci Derneği UDEF’in faaliyetlerini yapan ve bu federasyona bağlı çalışan uluslararası öğrenci derneğidir.

2.2.Yurtdışında Yapılan Çalışmalar

Ekonomik katkıları göz ardı edilemeyecek düzeyde olan uluslararası öğrencileri kendi ülkelerine davet edebilmek ve onları misafir edebilmek için ülkeler yarış halindedirler. Bu yarışta daha başarılı olmak adına uluslararası öğrenciler yararına çeşitli imkânlar sunulmakta ve programlar geliştirilmektedir (Armağan, 2017, parag. 5-6).

2.2.1.Avrupa Birliği’nde Yapılan Çalışmalar

60’lı yılların ortasından günümüze kadar Avrupa Konseyi, 80’li yılların sonlarından itibaren Avrupa Komisyonu, Avrupa devletlerinin neredeyse tamamı ve bunun yanında İkinci Dünya savaşının sona ermesinden günümüze kadar Avrupa’da faaliyetlerini yürüten sivil toplum kuruluşları, Avrupa’da ki genç hareketliliğini sağlamlaştırmak düşüncesi ile çok uzun süredir hedefler belirleyip, bu hedefler doğrultusunda yöntemler ortaya koymak için girişimlerde bulunmaktadırlar. Bu hedefler, buğulu ve bürokratik yapıya sahip bir Avrupa yerine Avrupa’nın öz değerlerinden olan medeni bir toplum oluşturma, farklılıklara saygı gösterme ve tahammül etme esasları ile “Yurttaşlar Avrupası” oluşturma temeline dayanmaktadır (Friesenhahn, 2014: 9).

Bu amaçlar çerçevesinde, küresel eksende rekabet edilebilir, değişime hızlı adapte olabilmeye kapasitesini ileri seviyede tutan, ön yargılarından uzaklaşmış, ilgilendiği veya hali hazırda içinde bulunduğu alanla ilgili yurtdışı deneyimine sahip, sorumlu ve iletişime geçebilme kabiliyeti yüksek bireyler yetişmesine fırsat yaratan programların tasarlanması, geliştirilmesi ve uygulanmasını sağlamıştır (Ulusal Ajans’tan aktaran Önder ve Balcı, 2010: 97).

Bologna Süreci, 47 ülke ve uluslararası kuruluşların iş birliği ile 2010 yılına kadar Avrupa Yükseköğretim alanını oluşturmayı hedefleyen devletlerarası herhangi bir anlaşma ile bağlayıcılığı olmayan alışılmışın dışında bir süreçtir (uluslararası.yok.gov.tr, 19.05.2019).

Sürece dâhil olan ülkeler bu süreç kapsamında, yeni düzenlemeler yapılması için adımlar atmış ve nihayetinde Avrupa Yükseköğretim Alanı (AYA) ve Avrupa Araştırma Alanı (AAA) adı altında “Avrupa’yı dünyanın en rekabetçi bilgi tabanlı ekonomik gücü” yapma hedefi ile süreçler başlatmıştır. Avrupa ülkeleri kıtalarını yükseköğretimde lider pozisyona getirmek istemektedirler. AYA ve AAA öğrenci ve öğretim üyesi hareketliliğidir. Akreditasyon mekanizmaları oluşturularak ülkelerin eğitim farklılıklarını

gidermek isterken bir yandan da Avrupa kültürünü yaymak, bilim ve teknolojide rekabet gücünü arttırmak istenmektedir (Aydın, 2010: 2-3).

Bologna süreci, Avrupa'daki farklı öğretim sistemlerini birbirine yakınlaştırarak farklı grupların birbirlerine uyumlu ve birbirlerini analiz edilebilir bir öğretim sistemine geçişini de hedeflemektedir (Vassiliki Papatsiba'den aktaran: Önder ve Balcı, 2010: 98).

AB eğitim ve öğretim sistemleri üzerine üç temel amacı hedeflemektedir (Sarıçayır, 2009: 34):

- Eğitim ve öğretim sistemlerinin kalitesinin ve etkinliğinin artırılması,
- Eğitim ve öğretim sistemlerine erişimi kolaylaştırma,
- AB'nin eğitim ve öğretim sistemlerini dünya çapında yaygınlaştırmak.

Avrupa'da yükseköğretim değişim programları pilot projeler ile 80'lerin sonunda başlamıştır ancak Avrupa bilinci oluşturmak ve "Avrupa Vatandaşı" yetiştirmek amacı hazırlanan ilk proje olan Sokrates 1995 yılında kurulmuştur (Ünal ve Özdemir, 2013: 156).

Yükseköğretim değişim hareketliliğinin tarihi incelendiğinde gerek bütçelere gerekse projelere bakıldığında Avrupa Birliğinin bu konuya ne denli önem verdiği anlaşılmaktadır. Avrupa kültürünün yaşatılması ve çok kültürlülük konularını öne çıkararak öğrenci ve öğretim elemanı değişim programları yanı sıra mesleki değişim programları uygulamaya konmuştur (Gülner, 2011: 52).

2.2.1.1.Socrates Programı

Socrates Avrupa Birliğinin en kapsamlı eğitim programıdır. Her yaşta ki bireye eğitim vererek yaşam boyu öğrenme metodunu yürütmeyi amaçlayan program Avrupa Birliğinin de eğitim alanındaki ilk programıdır. Okul öncesi eğitimden doktora sonuna kadar her alanda ve öğrenci-eğitici ayırmaksızın her türlü projeyi desteklemek amacı ile kurulmuş bir programdır (Göksan vd., 2009: 147).

Socrates programı eğitimin genelini kapsadığından dolayı tüm öğretim programlarında eğitim ile ilişkili tüm bireyler (öğrenci, öğretmen, yönetici v.b.), iş dünyası ve STK'ların katılımına açık bir programdır (Tanyeri, 2006: 29).

Tüm diğer programlar gibi bu programda temelde bilgi Avrupası oluşturmak amacı ile kurulmuştur. Bu hedefleri destekleyici diğer hedefler şöyledir (Rençber, 2005: 23);

- Avrupalı kimliğini güçlendirerek, üye ülkelerin kültürel özelliklerini koruyarak eğitimde Avrupa boyutunu bütün seviyelerde geliştirmek,
- Daha az kullanılan ve öğretilen diller başta olmak üzere AB dillerine ilişkin bilgi düzeyinin artırılması,
- Eğitim kurumları arasında değişimlerin teşvik edilmesi, açık ve uzaktan öğretimin desteklenmesi, diplomalar ve öğrenim sürelerinin tanınması alanında iyileştirmelerin desteklenmesi,
- Bilgi alışverişinin artırılması yoluyla eğitim alanında işbirliği ve hareketliliğin desteklenmesi ve bu yöndeki engellerin kaldırılmasına yardımcı olunması,
- Eğitim uygulamaları ve malzemelerinin geliştirilmesinde yeniliğin teşvik edilmesi

- Belirtilen hedeflere ulaşılması için eğitimin tüm alanlarında fırsat eşitliğinin desteklenmesi.

Program kapsamında desteklenecek faaliyetleri şu şekilde sıralamak mümkündür (Duman, 2001):

- Üniversite öğrencileri, öğretim üyeleri, öğretmenler ve eğitimle ilgili yöneticilerin uluslararası hareketliliği,
- Bilgi iletişim teknolojilerinin eğitimde kullanımı hakkındaki uluslararası alanda projeler,
- Bilgi ve deneyim aktarımı ile kurumsal ilişkileri amaçlayan bilgi iletişim ağları,
- Dil öğretimi ve kültürler arası eğitimi öngören uluslararası projeler ve kişi hareketliliği,
- Eğitimde yenilikçi yaklaşımları içeren uluslararası projeler,
- Avrupa çapında eğitimle ilgili bilgi toplama amaçlı oluşumlar.

Socrates Programı Avrupa Birliğinin eğitim alanında ki çatı uygulaması olup Comenius, Grundtvig, Minevra, Lingua ve Erasmus olmak üzere 5 saç ayağından oluşmaktadır.

2.2.1.1.1.Comenius Programı

Ünlü filozof, din âlimi ve eğitimci Jan Amos Comenius'nun ismini taşıyan program Avrupa ülkeleri arasında eğitim alanında köprüler kurup, iş birliklerini arttırmaktadır. Kültürler arası diyalog ortamı oluşturarak dil öğrenimine teşvik etmek amaçlanmaktadır (Ağaoğlu'ndan aktaran Sarıtaş, 2011: 19).

Comenius Programı, hedefleri doğrultusunda Avrupa kültür, dil zenginliğini ve değerlerini öğrenci ve eğitimcilerle aktarmak, öğrencilerin gelişimleri için ana becerileri edinmelerini amaçlamaktadır (T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı, 2013: 4).

Eğitim sektöründe çalışan personelin daha başarılı olabilmesi ve profesyonelleşebilmesi için katkı sağlamak amacı ile yapılan tüm çalışmalarını desteklemektedir (Tanyeri, 2006: 32).

Comenius programının hedef kitlesi okul öncesi, ilk ve orta öğretim kuruluşları ile eğitim fakülteleridir.

Comenius Programının Hedefleri (Gül, 2013: 35-36):

- Okullar ve öğretmen yetiştiren kurumlar arasında uluslararası işbirliği ve değişimi teşvik eder,
- Pedagojik metotlar ve materyaller geliştirmeyi destekler,
- Okulların idaresine yönelik güzel çalışmaların ve yeniliklerin uluslararası boyutta yaygınlaştırılmasını destekler,
- Eğitimde dışlanma ve okulda başarısızlıkla mücadelede, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin entegrasyonunu ve eğitimin bütün sektörlerinde fırsat eşitliğini teşvik eden yöntemler geliştirir ve bunları yaygınlaştırır,
- Okul eğitiminde ve bu alanda görev yapan personelin eğitiminde Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin (BIT) kullanımını teşvik eder.

2.2.1.1.2.Grundtvig Programı

1783 yılında Danimarka’da doğan Grundtvig rahip ve yazarlık yapmıştır. Özellikle İskandinavya’da ve Avrupa’da “yaşam için öğrenme”, “halk yüksekokulu” kavramları ile öne çıkmıştır. Grundtvig, tüm bireylerin yaşamları boyunca öğrenme haklarının olduğunu ve bu öğrenmenin sadece bilgi tabanlı değil aynı zamanda kişisel ve toplumsal gelişimi de içinde barındırması gerektiğini savunmaktadır (Tanyeri, 2006: 37).

Grundtvig programının amacı, yetiştikleri koşulların neden olduğu dezavantajlar ve buldukları toplumun riskli olması nedeni ile eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak kadar bilgi, birikim ve dünya görüşü olmayan yetişkinlere uygun eğitim imkânı sağlamaktır (Top, 2006: 43).

Programın temel amacı ise, hangi yaşta olduğu dikkate alınmadan öğrenme ihtiyacı duyan yetişkin bireylerin eğitimine olanak sağlamak ve istihdam seçeneklerini onların tercihine sunmaktır (Gül, 2013: 37).

Yeniden iş bulmak, yeniden okula dönmek, kişisel ve sosyal yönden daha aktif bir sosyal hayata katılmak, Grundtvig’i işlevsel ve aktif yapan özelliklerin başında gelmektedir. Avrupa vatandaşlığını kaliteden yoksun bırakmamak, bilgi toplumuna giden yolda toplum içerisinde gerekli rolü almak adına programın üstlendiği sorumluluk büyüktür (Tanyeri, 2006: 37).

Sadece mesleki eğitim olanağı sunmayan Grundtvig programı, AB’nin ekonomik büyüme, toplumsal katılım ve rekabet gibi temel hedefleri paralelinde eğitimi yarıda kalmış ve ya hiç eğitim almamış yetişkin ve göçmenlere eğitim desteği vermektedir (Ackers ve Gill’den aktaran: Ünal, 2011: 54).

2.2.1.1.3.Minevra Programı

Minevra programının ortaya çıkmasına neden olan en büyük etken bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızlı gelişmesidir. Eğitim ortamlarının bilgi ve iletişim teknolojileri kullanılarak eğitim mühendisliği oluşturulması ve yeni eğitim olanakları yaratılması programın hedefleri arasındadır. Programın özünü ise bilgi ve iletişim teknolojileri kullanılarak açık ve uzaktan eğitim olanakları sağlamak oluşturmaktadır (Ağrı, 2006: 108).

Programın üç temel amacı vardır. Bu amaçlar şunlardır (Top, 2006: 47):

- Açık ve Uzaktan Eğitim ile Bilgi İletişim Teknolojilerinin eğitim alanında gerekli ve kaçınılmaz olduğu düşüncesinin toplumun her katmanı (öğreticiler, öğrenciler, karar vericiler ve politika üreticileri) tarafından anlaşılmasını sağlamak.
- Eğitimde çoklu ortam desteğinin sağlanması ve bu konuda Açık ve Uzaktan Eğitim ile Bilgi İletişim Teknolojilerinin geliştirilmesi için yeterli pedagojik desteğin oluşturulması.
- Eğitim alanında geliştirilmiş metotlara ve örnek uygulamalara erişimin sağlanması.

Minevra programı eğitimde yenilik ve gelişimi, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanımını arttırarak ve açık-uzaktan eğitim ile alakalı kararlar alarak desteklemektedir (Sancak, 2009: 21).

2.2.1.1.4.Lingua Programı

İlk olarak 1990 yılında başlayan Lingua programı, topluluk halinde ya da karşılıklı birlik içinde dil öğrenmeyi özendirmek, bireylerin ihtiyaçlarına göre hayat boyu nitelikli dil öğrenmelerini sağlayacak eğitim olanaklarını arttırmayı amaçlamaktadır (Güngör, 2007: 218).

Bu program Avrupa vatandaşlarının AB üyesi ve aday ülkeleri arasında kendi dilinden olmayan ülkelerin dillerini öğretmeyi hedeflemektedir. Kültürel değeri bakımından bir dilin ne kadar önemli olduğunu dikkate alan program, kullanımını azalan İrlandaca ve Lüksemburgca gibi dillerin unutulmasını engellemek gibi bir amaca sahiptir. Avrupa dillerini tüm dünyaya özendirmek ve öğretmek için çalışmalar yapmaktadır (Top, 2006: 39).

Sokrates Programının temel hedeflerinden olan dil öğretimi ve eğitimi kapsamında oluşturulan Lingua programı, Avrupa'da yaşayan bireylerin ikinci dil öğrenmelerini ve böylece farklı kültürleri tanımlarını bunu yaparken de ne gibi zorluklarla karşılaştıklarını belirleme ve gidermeye yönelik bir programdır (Ağrı, 2006: 107).

Lingua dil eğitim ve öğretimiyle ilgili projelere özel öncelik vermektedir. Bunu yaparken dilin kültür, eğitim, iletişim, istihdam, anlaşma, kaynaşma, gelişme, sosyal ve benzeri konularıyla önemini dikkate almaktadır (Sancak, 2009: 22).

İki kısımdan oluşan bu program Lingua 1 ve Lingua 2 adıyla hizmet vermektedir. Lingua 1'in hedefi dil öğretmek ve öğrenim şartlarını iyileştirmek, AB'nin dil çeşitliliğini arttırmaktır. Lingua 2'nin hedefi is dil öğrenme ve öğretme araçları sağlayarak dil öğrenim hızını ve kalitesini arttırmaktır (Güngör, 2007: 218-221).

2.2.1.1.5.Erasmus Programı

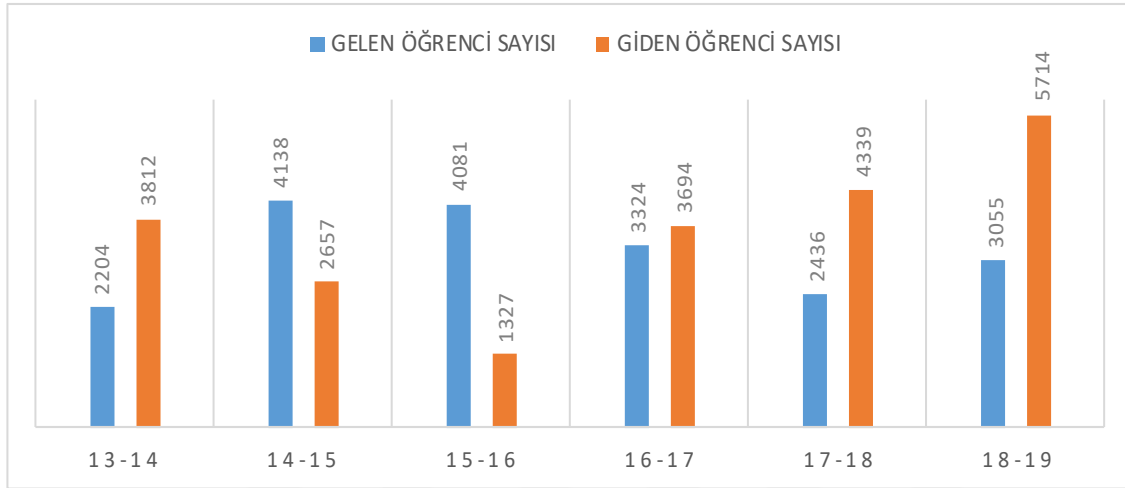
Erasmus Programı yükseköğretim kurumlarının kendi aralarında anlaşmalar yapmalarını teşvik etmek amaçlı yapılandırılan bir AB projesidir. Temel amaç anlaşma yapan üniversiteler arasında öğrenci ve akademisyen değişimine olanak sağlamaktır. Erasmus sayesinde bu değişimlerin yapılabilmesi için karşılıksız mali kaynaklar sağlanmaktadır. İş dünyası ile yükseköğretim kurumları arasında ki ilişkileri arttırarak iş dünyasının gereksinimleri çerçevesinde üniversite mezunlarına iş olanakları sağlamak ve istihdam ettirmek amaçlanmaktadır (www.ua.gov.tr'den aktaran Gül, 2013: 39).

Projenin amacı Avrupa'da yükseköğretimin standartlarını yükseltmek ve Avrupa boyutunu sağlamlaştırmaktır. Ülkelerarası üniversite öğrencilerinin ve akademisyenlerinin değişimini sağlamak ve alınan derecelerin karşılıklı paylaşımını ve şeffaflığını arttırmada katkıda bulunmak bu programın amaçları arasındadır (Sancak, 2009: 31).

Erasmus Programı değişimi gerçekleştiren öğrencilerin dönmesi üzerine kurgulu olduğundan bireylerin kendi ülkelerine uzun yıllar katkıda bulunma imkânı vermektedir (OECD'den aktaran Aksayan, 2010: 21).

Erasmus Programı pilot proje olarak 2003 yılında Türkiye'de uygulanmaya başlamıştır. 2004 yılında ise resmen uygulama Türkiye'de başlamıştır.

şekil 12: Erasmus Programı erevesinde Yıllara Göre ğrenci Hareketliliği

Kaynak: istatistik.yok.gov.tr, 19.05.2019

şekil 11'de görüldüğü gibi 2013-2014 yılında değişim kapsamında Türkiye'den giden ğrenci sayısı 3814 gelen ğrenci sayısı ise 2204 olarak kayda geçmiştir. Takip eden yıllarda sayılar da hissedilir derecede artışlar olmuştur. Erasmus ğrenci hareketliliği kapsamında, 2004-2012 yılları arasından Türkiye'den yurt dışına giden ğrenci sayısı 75375, gelen ğrenci sayısı ise 38682'ye ulaşmıştır (istatistik.yok.gov.tr, 19.05.2019).

Erasmus değişim programı sadece öğrenim hareketliliği ile sınırlı değildir, program dâhilinde yer alan diğer faaliyetler şu şekildedir (Ulusal Ajans, 2008: 78):

- Öğrenci Hareketliliği
 - ğrenim Hareketliliği
 - Staj Hareketliliği
- Personel Hareketliliği
 - Ders Verme Hareketliliği
 - Eğitim Alma Hareketliliği
- Hareketliliğin Organizasyonu
- Erasmus Yoğun Dil Kursları
- Yoğun Programlar
- Çok Taraflı Projeler

Geçişim talebi ile programa başvuran öğrencilerin başvuruları okudukları yükseköğretim kurumlarınca kaydedilir ve uygun olup olmadıklarını öğrenmek için uygunluk formu (eligibility check) hazırlanarak uygunluk durumları kontrol edilir. Uygulama El Kitabında bulunan şartlara uygun olmayan öğrenciler mülakat ve dil sınavına giremezler. Şartların en önemlisi bir yükseköğretim kurumunda en az ikinci sınıfta ve tam zamanlı okuyor olmasıdır (Sancak, 2009: 35).

Ayrıca değişimden faydalanmak isteyen öğrencinin altta dersinin bulunmaması ve disiplin cezası almamış gerekmektedir. Bunların dışında istenene şartlar şöyledir:

- Akademik ortalama seçim ölçütü olarak %50 oranında etkiye sahip. Buna göre değişimden yararlanmak isteyen bir öğrencinin 100 üzerinden en az 75 veya 4 üzerinden 2,5 düzeyinde bir akademik ortalamaya sahip olması gerekiyor.
- Yabancı dil bilgisi seçim ölçütü olarak %40 oranında etkiye sahip. Buna göre, gideceğiniz kurumun eğitim diline yeteri kadar hakim olmanız gerekiyor.
- Değişim öğrencilerinin seçiminde %10 oranında etkili olan bir diğer ölçüt de, gidecek öğrencinin ülkemizi ve üniversitemizi temsil kabiliyeti; bunun başlıca göstergesi de öğrencinin üniversite içinde ve dışında bulunduğu sosyal faaliyetler (Yılmaz, 2009: 75).

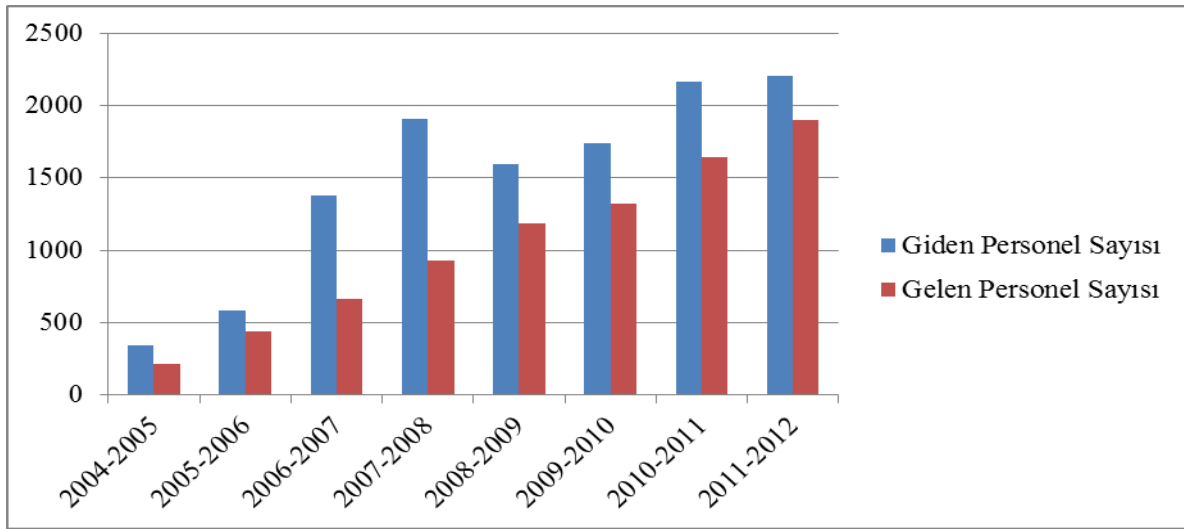
Erasmus programına değişim talebi ile başvuran öğrencinin belirlenmesi konusunda Ulusal Ajanslar ve Avrupa Komisyonu, not ortalaması ve alttan ders durumu gibi ölçüler koymuştur. Fakat bu ölçülerin dışında öğrenciyi gönderen yükseköğretim kurumu ön eleme yapabilmektedir. Üniversiteler ölçütleri kendi belirlemektedir. Bazıları not durumu ve sosyal adaptasyonu kıstas alırken bazıları sadece dil durumuna göre öğrencileri seçme yolunu seçmiştir (Ağrı, 2006: 134).

Öğrencilerin yanı sıra öğretim elemanları da Erasmus Programından faydalanabilmektedir. Öğrenciler kadar uzun olmayan bu program 1 ila 8 hafta süresince kısa kurslardan oluşmaktadır. Öğretim elemanlarının değişimi daha büyük faydaları da beraberinde getirmektedir. İki ülke arasında değerlendirmeler yapabilen öğretim elemanları eğitim alanında her iki ülke içinde faydalı çalışmalar yapabilmektedir (Tanyeri, 2006: 35).

“Erasmus Programı Öğretim Elemanları Değişiminin hedefleri” şunlardır (Süter, 2008: 27):

- Öğretim elemanlarına mesleki ve kişisel gelişim olanakları sağlamak,
- Üniversitelerin sundukları dersleri ve içeriklerini genişletmeye ve zenginleştirmeye teşvik etmek,
- Bir değişim planında yer alamayan öğrencilerin diğer Avrupa ülkelerinden gelen akademik personelin bilgisinden ve uzmanlığından yararlanmalarını sağlamak,
- Farklı ülkeler arasındaki bağları güçlendirmek,
- Pedagojik yöntemler konusunda uzmanlık ve deneyimlerin alışverişini özendirme.

Şekil 13: Erasmus Programı Çerçevesinde Yıllara Göre Personel Hareketliliği

Kaynak: Türk Ulusal Ajansı, 2019

Şekil 12’de görüldüğü gibi 2004-2012 yılları arasında Türkiye’den 11.908 akademisyen ve idari personel Erasmus Programı çerçevesinde ülkelerinin dışındaki eğitim kurumlarına gitmiş, 8.306 akademisyen ve idari personel de Türkiye’ye gelmiştir.

Erasmus programının yüksek talep görmesinin nedeni köklü ülkelerin üniversiteleri ile işbirliği yapması ve AB üye ülkeleri tarafından fonlamasıdır. Diğer yandan bu destekler sayesinde akademik başarı artmış bu artışta değişime katılan bireylerin sayısını doğru orantıda arttırmıştır (Teichler’den aktaran Kaya, 2014: 26).

2.2.1.2. Leonardo Da Vinci Programı

Leonardo da Vinci Avrupa ülkelerinin mesleki eğitime hizmet etmek amacı ile desteklenen ve yürütülen bir programdır. Program, ülkeler arası işbirliği kurarak mesleki eğitimin ve uygulamanın daha verimli hale getirilmesi ve teşviklerin artırılmasını amaçlamaktadır (Gül, 2013: 36).

Programın üç temel hedefi vardır (Ünal, 2011: 53):

- Kişilerin, özellikle gençlerin, temel mesleki eğitim içinde tüm düzeylerde beceri ve yeterliklerinin artırılmasını desteklemek,
- Özellikle teknolojik ve örgütsel değişimi güçlendirmek üzere uyum sağlayabilmeyi artırıp geliştirmeye yönelik sürekli mesleki eğitimde ve hayat boyu beceri ve yeterlikler kazanmada kalitenin yükseltilmesine yardımcı olmak,
- Rekabet edebilmeyi ve girişimciliği, yeni istihdam fırsatları açısından da, geliştirmek üzere mesleki eğitimin yenileşme sürecinde işletmelerle eğitim kurumları arasında işbirliğinin artırılmasını desteklemek.

Programın amaçları Sokrates Programının amaçları ile aynı olduğu görülmektedir. Leonardo da Vinci programının Sokrates Programından farkı mesleki eğitimi destekliyor olmasıdır. Leonardo da Vinci programının amacı Avrupa’da yaşlı nüfusunun fazla olması ve teknik beceriye sahip olmayan genç nüfusun daha donanımlı hale getirilmesidir (Ağrı, 2006: 114).

2.2.1.3. Youth Programı

Gençlik Programı, Avrupa Komisyonu tarafından tamamen gençler için planlanmış ve uygulamaya başlanmış bir programdır. Avrupa vatandaşı gençlerin ahlaki ve vatandaşlık duygularını, öğretilerini geliştirmeye ve AB'nin geleceğini inşa ederken rol almalarını sağlanması amaçlanmıştır. Bu program sadece Avrupa'da yaşayan gençleri hedef almış ve hiçbir ayırım gözetmeksizin programdan faydalandırıp istihdam şartlarını arttırılmasını teşvik etmektedir (Ünal, 2011: 50).

Programın bu doğrultudaki amaçları şöyledir (Ulusal Ajans, 2005: 7):

- Gençlerin bütün toplumla yüksek oranda bütünleşmelerini kolaylaştırmak ve girişimcilik ruhlarını teşvik etmek,
- Gençlere bilgi, beceri ve yeterlilik kazanmalarında yardımcı olmak ve bu deneyimlerin değerini teslim etmek,
- Gençlere, dayanışma duygularını Avrupa'da ve daha geniş anlamda dünyada serbestçe ifade etme olanağı tanımanın yanı sıra, ırkçılığa ve yabancı düşmanlığa karşı verilen mücadeleyi desteklemek,
- Ortak Avrupa kültürümüzün çeşitliliğinin, ortak mirasımızın ve de ortak temel değerlerimizin daha iyi anlaşılmasını sağlamak,
- Her türlü ayrımcılığın yok edilmesine ve toplumun her düzeyinde eşitliğin sağlanmasına yardımcı olmak,
- Yerel düzeyde gençlik çalışmaları üzerinde olumlu bir etkisi olacak projelere bir Avrupa ögesi katmak.

Gençlik Programı örgün eğitim ve mesleki eğitim alanları dışında 15-25 yaş aralığındaki gençleri kapsayan yaygın eğitim programıdır. Program grup ve bireyse değişim olanakları ile gönüllülük hizmetleri ve gençlik girişimleri faaliyetleri yoluyla fırsatlar sağlamaktadır (Top, 2006: 51).

2.2.2. Avrupa Birliği Dışında Yapılan Çalışmalar

Uluslararası öğrenci çalışmaları birçok ülkenin önemle üzerinde durduğu faaliyetleri kapsamaktadır. Özellikle ABD, İngiltere, Almanya ve Fransa gibi gelişmiş ülkeler bu tip faaliyetlere lokomotiflik yapmaktadır (Öztürk, 2014: 20).

2.2.2.1. Amerika Birleşik Devletleri

Amerika var olan ekonomik gücü, teknolojik gelişmişlik düzeyi ile bilimsel bilginin üretildiği bir ülke olarak, üniversite sıralaması ve araştırma sonuçları bakımından dünya lideridir (Zong ve Batolova, 2018, parag, 1-2). Londra merkezli bir araştırma şirketi olan The Observatory on Borderless Higher Education (OBHE) başkanı Don Olcott'e göre ABD eğitimi, büyük spor tesisleri, kampüsteki konaklama yerleri ve dernekleri ile uluslararası öğrencilere filmlerde gördükleri öğrenci yaşamını sunan bir model sağlamaktadır. Birleşik Krallık eğitim meclisine göre gelecekteki kazancın ABD'den alınan diploma ile daha fazla olabileceği algısı da uluslararası öğrencilerin ABD'yi tercih etmelerinde etkili olabilmektedir (Adenekan, 2007).

2019 yılında ABD'deki uluslararası öğrenci sayısı 971.417'dir. Dünya öğrenci hareketliliğinin neredeyse %20'si olan bu sayı öğrenci nüfusunun fazla olduğu ABD'deki tüm öğrencilerin sadece %5'idir. Çin'in ABD'deki öğrenci sayısı 309.837'dir (uis.unesco.org, 25.01.2019).

ABD'de ülke ekonomisi ve diğer bazı hususlarda stratejik önem atfedilen uluslararası öğrencilerin ülkeye gelişleri desteklenmektedir. Ayrıca Fulbright, Humphrey Fellowship, Edmund S. Muskie Graduate Fellowship Program ve Global Lisans Değişim Programları gibi programlar uluslararası öğrencilere sundukları cazip burs imkânları ile dünyadaki öğrencilerin dikkatini çekmeye çalışmaktadır. ABD'deki uluslararası öğrenci politikalarını NAFSA, IEE gibi sivil toplum kuruluşları tarafından destek görmektedir. NAFSA, 2. Dünya savaşı sonrası ABD'ye yükseköğretim için gelen 25.000 uluslararası öğrenciye üniversite personelinin profesyonel destek verebilmesini teşvik ve desteklemek amacıyla 1948'de National Association of Foreign Student Advisers adıyla kurulmuştur. 1990'da adı NAFSA: Association of International Educators şeklinde değiştirilen ve aslında eğiticilerden oluşan kuruluş uluslararası öğrenci ve akademisyen değişimi programlarının organizasyonunu yapmaktadır (nafsa.org, 12.02.2018).

IIE tarafından yönetilen ve ABD Dışişleri Bakanlığının Eğitim ve Kültür İşleri Dairesince desteklenen Fulbright burs programı 1946 yılında Arkansas Senatörü J. William Fulbright tarafından teklif edilen bir yasa ile ortaya çıkmıştır. Başvurular dünya genelinde 400 başvuru merkezinde yapılabilmektedir. Fulbright programı lisansüstü seviyede ABD'de burslu okuma imkânı sağlamaktadır (eca.state.gov, 19.07.2018).

ABD'de eyaletler düzeyinde uluslararası öğrenci stratejileri geliştirilmektedir. 21 eyalet yönetimi tarafından bir konsorsiyum kurulmuştur. Bu kapsamda uluslararası öğrenci çekebilmek için internet siteleri hazırlanmış, uluslararası tanıtım faaliyetlerinde bulunulmuştur (Becker ve Kolster, 2012: 35).

ABD'de okuyan uluslararası öğrenciler göçmen olmayan bir statüde ele alınmakta ve bu öğrencilere geçici vize verilmektedir. Uluslararası öğrenciler, herhangi bir program dâhilinde gelmiyorlarsa öğrenim sürelerince kendilerine yeterli olacak miktarda paralarının olduğunu göstermeleri gerekmektedir. Ayrıca ABD'de sağlık hizmet ücretleri çok yüksek olduğundan her öğrenci için sağlık sigortası yaptırma zorunluluğu bulunmaktadır. Uluslararası öğrenciler, sahip oldukları vize tipine göre çalışabilmektedirler.

ABD göçmen kuralları yabancı öğrenci ve değişim ziyaretçilerinin vizelerini dört kategoriye ayırmaktadır:

- Tam zamanlı akademik kurumları ve dil eğitim programları için F-1 vizesi,
- Mesleki eğitim ve akademik olmayan eğitimler için M-1 vizesi,
- Kanada ve Meksika'dan gelen tam zamanlı değişim için akademik kurumlar F-3 vizesi verirken mesleki kurumlar M-3 vizesi,
- Eğitim ve kültür değişim programlarına katılanlar için de J-1 vizesi verilmektedir.

F-1 vizesi, mezuniyetten sonra 12 aya kadar çalışma imkânı vermektedir. Bu program Optional Practical Training (OPT) adı ile adlandırılmaktadır. Bu vize sona erdiğinde öğrenciler işçi vizesi için sponsor olabilecek işverenleri bulmak zorundadır. Fakat bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik öğrencileri 12 ay olan OPT sürelerine 24 ay daha ekleyip toplamda 36 aya kadar sponsor olabilecek işverene ihtiyaç duymadan uzatabilmektedirler. Bu süreçten sonra resmi olarak çalışmaya devam etmek istediklerinde ise diğer uluslararası öğrenciler gibi işçi vizesi için sponsor olabilecek işverenler bulmak zorundadırlar.

Uluslararası öğrencilerin veya değişim misafirlerinin eşleri ve çocukları, öğrencinin vizesine bağlı olarak ülkeye F-2, M-2 ya da J-2 vizeleri ile giriş yapabilmektedirler. Bunun yanında öğrenci ve çalışma vizeleri yoksa bu haklardan mahrum bırakılırlar (travel.state.org, 19.02.2019).

2.2.2.2.Almanya

1990'lı yılların ortalarından itibaren Avrupa'da, uluslararası öğrenci hareketliliğinin kolaylaştırılması amacıyla lisans ve yüksek lisans eğitimi için bir planlamanın oluşturulmasında ana unsurlardan birisi Almanya olmuştur. Bunun, Erasmus ve Bologna süreciyle beraber etkileri görülmektedir. Uluslararası öğrenci politikaları çerçevesinde 2005 yılında 2020'de Almanya'daki tüm öğrencilerin %20'sinin uluslararası öğrenci olması hedefi konulmuştur (Teichler, 2012 :2).

Almanya'ya 2019'da 244.575 öğrenci yükseköğretim için gelmiştir. 2000 yılında ise gelen öğrenci sayısı 187.000 idi. Uluslararası öğrenciler en fazla Avrupa kıtası ülkelerinde, diğer kısmı ise Amerika, Doğu Asya ve Pasifik ülkelerinden oluşmaktadır. Türkiye, 10.342 kişi ile en çok öğrenci gönderen ülke konumundayken, 10,342 öğrenci ile Rusya ikinci ve 9.238 öğrenci ile Polonya üçüncü olmuştur (uis.unesco.org, 21.01.2019).

Almanya'da öğrenim gören uluslararası öğrencilerin büyük çoğunluğu mühendislik ve ekonomi okumaktadır. Bunda Almanya'nın sanayisi ile dünya çapındaki ünü etkili olmuştur (Kaya, 2014: 33).

Almanya'nın bir kültür merkezi olan Goethe Enstitüsü ve DAAD dil, kültür ve eğitim imkânlarının tanıtımını yapmaktadır. Almanya'nın uluslararası yükseköğrenimde tanıtımını yapan Alman Akademik Değişim Servisi şeklinde ifade edebileceğimiz, DAAD 1925'te kurulmuştur. Bu kuruluş devlet tarafından desteklenmekte ayrıca Almanya'nın devlet tarafından sağlanan burslarının dağıtımını da üstlenmektedir (Özoğlu vd.. 2012: 43).

DAAD internet üzerinden ve bununla birlikte dünya çapında 14 bölge ofisi ile 51 bilgi merkezi ile Almanya'daki ve diğer ülkelerdeki yükseköğretim kuruluşları hakkında bilgi ve danışmanlık hizmeti vererek yurtdışından yetenekli öğrencilerin Almanya'da, Alman öğrencilerin ise yurtdışında eğitim almalarını sağlamaktadır. DAAD yükseköğrenim konusunda tanıtıcı faaliyetleri olarak web sitesi ve basılı kaynakları üzerinden Alman üniversitelerinin ve uluslararası öğrencilere sunulan imkanların tanıtımını yapmaktadır (daad.de ,02.03.2019).

1950 - 2011 yıllarında DAAD bünyesinde 790 bin yabancı Almanya'da tecrübe kazanırken aynı yıllarda 980 bin Alman'a uluslararası eğitim fırsatı sağlanmıştır. DAAD çerçevesinde 250'den fazla program uygulanmaktadır. 100 genel ve teknik üniversite, 162 uygulamalı eğitimler üniversitesi ve 52 müzik ve sanat üniversitesi olmak üzere 365 yükseköğretim kuruluşu ile işbirliği halinde çalışmalarını sürdürmektedir (DAAD Raporu, 2012'den aktaran Budak M. M., 2012: 49).

DAAD'nin başlıca görevleri şöyle sıralanabilir:

- 1) Öğrenci ve öğretim üyesi değişimine aracı olmak,
- 2) Almanya'da okuyan yabancı öğrencilere burs sağlamak,
- 3) Alman öğrencilere yurtdışındaki eğitimlerinde burs sağlamak,
- 4) Alman yükseköğretim kurumlarının uluslararasılaşmasına destek olmak,
- 5) Alman dili ve çalışmalarını yurtdışında desteklemek,
- 6) Gelişmekte olan ülkelerle eğitim alanında işbirliği yapmak (Gürüz, 2011: 254).

Sadece 1976 ve 1982 tarihleri arasında Alman üniversitelerindeki uluslararası öğrenci sayısı 48.599'dan 66.435'e çıkmıştır. Bu artışı gizli bir göç ve neticesinde tehdit olarak yorumlayan Almanya Daimi Eğitim bakanlığı vize uygulamasında bir değişiklik önerisi bulundu ve 1979 da Fransa'da uygulanan bir kısıtlama olan bir üniversiteden alınan kabul mektubunun ispatı şartıyla vize yapılır maddesi eklenerek kabul edilmiştir (Chandler, 1989: 31).

1982'de uygulamaya konulan kabul kanıtı şartı ve bir kısım düzenlemeden bir zaman sonra vazgeçilmiştir. Fakat Almanya yükseköğrenimine kabul sisteminde vazgeçilmez olarak devam eden öğrencinin yanlış yerleştirilerek başarısız olmasının önüne geçmek ve onu hazırlamak için oluşturulmuş bazı zorunluluklar bulunmaktadır:

- 1- Öğrencilerin lise diplomaları ile kendi ülkelerinde bir yükseköğretim kurumuna kabul edilecek akademik başarıya sahip olmaları gerekmektedir.
- 2- Lise mezuniyet diplomalarının yükseköğrenim için seçtikleri bölümü okuyabilecekleri ölçüde gerekli dersleri aldıklarını gösterme şartı aranmaktadır.
- 3- Lise diploma notlarının yeterli düzeyde olma şartı aranmaktadır. Özellikle lisans düzeyinde öğrenim göreceğ öğrencilerin kabulünde titizlik gösterildiği görülmektedir. Öğrencilerin başarı düzeylerini artırmak amacıyla akademik koşullarının ardından dil eğitimi şartı olarak öğrencilerin ülkeye gelmeden önce Almanca eğitimi almaları istenmektedir (Chandler, 1989: 34).

1998'de değişen yükseköğretim yasası ile lisans velisansüstü şeklinde iki kademeli Amerikan sistemi benimsenmiştir (Kirkwood-Tucker'den aktaran Küçükcan ve Gür, 2010: 99). Böylelikle uluslararasılaşmayı artırma ve öğrenci çekme hedeflenmiştir (Küçükcan ve Gür, 2010: 99).

Alman üniversiteleri öğrencilerden uzun süre harç almamıştır. Bu konu ülke yöneticileri ve üniversitelerinde tartışılmaktadır. Bazı eyaletlerdeki üniversiteler bir miktar da olsa harç almaya başlamıştır. Uluslararası öğrencilerden harç alınan 14 eyalette yıllık harç ücreti Avrupalı ve dışarıdan öğrenciler için aynı, 1.000 Avrodur. Tüm ülkeye yayılması konusu da gündemdedir. Ancak bu harçların Avustralya ve Amerika'da alınanlara göre çok düşük olacağı öngörülmüştür (Gaehtgens, 2005: 123).

Harçlardan elde edilen gelirler yine öğrencilerin çalışma ortamları için harcanmaktadır. Öğrenciler 50 Avro civarında bir kayıt ücreti ödemektedirler (Becker ve Kolster, 2012: 24-26).

Uluslararası öğrencilerin ülkeye ilgisini artırmaya çalışan Alman hükümetinin bir başka uygulaması mezuniyetten sonra 1,5 yıla kadar ülkede kalıp çalışma fırsatı sunmasıdır. Mezun öğrenciler, imkânları olduğunu belgeledikleri takdirde 1,5 yıla kadar oturma izinlerini uzatarak çalışma iznine sahip olabilmektedirler (www.hotcourses-turkey.com, 05.03.2019).

Ülkede kendi imkânlarıyla eğitim almak isteyen öğrencilerin ise vize başvurusunda, üniversiteden kabul ya da başvuru durumları ile ilgili bir belge, sağlık sigortası güvencesi, vize ücreti olan 60 Avro ve ülkede bir yıl masraflarını karşılamaya yetecek miktar olan 7.908 Avro (2011 için) imkânı olduğunu gösterir belge gerekmektedir (Becker ve Kolster, 2012: 24-26).

Almanya'da öğrencileri ülkeye çeken ve öğrencilerin ilgisini artıran, başta İngilizce olmak üzere Çince, Fransızca, İtalyanca, Rusça ve İspanyolca olarak okutulan lisans ve yüksek lisans programları bulunmasıdır. Üniversiteler ülke dışındaki yabancı üniversitelerle işbirliği yapmakta, birleşik ve çift diploma programları sunmaktadırlar (Becker ve Kolster, 2012: 24-26).

Almanya'da lisans bağlantısız yüksek lisans ya da yüksek lisans bağlantısız doktora programları öğrenim ücretleri daha yüksektir. Ayrıca yabancı uyruklu bir öğrencinin sağlık sigortası için aylık 80 Avro, barınma için ev kirası olarak en az aylık 200 Avro ödemesi gerekmektedir (Becker ve Kolster, 2012: 24-26).

2.2.2.3.İngiltere

Uluslararası öğrencilerce ABD'den sonra en çok tercih edilen ülke olan İngiltere olup uluslararası yükseköğretim alanında %8,1'lik bir orana sahiptir (uis.unesco.org, 25.01.2019).

İngiltere'de uluslararası öğrenci hareketliliği ülkenin kolonyal köklerine, diplomatik, kültürel nedenlerle oluşturulmuş politikalarına ve dünyaca saygın olarak görülen üniversitelerine dayanmaktadır. 1960'larda hükümet bursu ve teknik destek programları ile birçok öğrenci okutulmuştur. 1970'lerde öğrenim harçları artırılmış, 1980'li yıllarda ise farklı burs programları uygulanmaya başlanarak çeşitli ülkelerde tanıtım ofisleri açılmıştır. Üniversitelerden devlet desteği azaltılınca öğrenim harçları artmış ve bu durum dünya genelinde bir yarışın başlamasına neden olmuştur (Stiasny, 2008: 8).

İngiltere'nin uluslararası öğrenci politikası bugünkü halini söz konusu dönemlerdeki değişiklikler ile almıştır. Uluslararası öğrencilerin harç ücretleri üniversiteler tarafından belirlenmeye başlanmış, dolayısıyla fiyatları arttırılmıştır. Bununla birlikte vize uygulamaları önemli hale gelmiştir. Chevening Bursları ve üniversitelerin tanıtım kampanyaları tüm dünya genelinde British Council tarafından ilan edilmeye başlanmıştır. Bu dönemde üniversitelerarası tanıtım ve üniversitelere öğrenci çekme yarışı başlamıştır (Stiasny, 2008: 8-9). 1934 yılında kurulan British Council (www.britishcouncil.org, 22.05.2019) 6 kıtada 110 ülkede 191 ofiste, İngiliz insanı ile diğer ülke insanları arasında faydalı ilişkiler kurulmasına ve İngiltere'nin başarıları ve üretken fikirlerinin saygınlığını arttırmakta, dil, kültür ve eğitiminin tanıtım faaliyetlerini yürütmektedir (British Council, 2011: 67).

Denizaşırı ülkelerde British Council, onlarca insana İngiliz Dilini öğretmesi ve bunu gerçekleştirirken de ekonomiye ve İngiltere'nin imajına olumlu etkisi, gelişmekte olan ülkelerin Birleşik Krallık deneyiminden faydalanılarak gelişmesine etkisi, Birleşik Krallığa ait kültürel öğelerin ve karakterlerin tanıtılmasına etkisi ile ülkenin yükseköğretim politikasını desteklemiştir (Savage, 2007, parag. 6).

Chevening Hükümet Bursları 1983 yılında verilmeye başlanmış ve bu burs 120'den fazla ülkeden öğrenci yararlanabilmektedir. Senelik 500-600 kadar öğrenci yararlanmaktadır. 2012'ye kadar burstan yararlananların sayısı 208.000'dir (Chevening.org)'dan aktaran (Budak M. M., 2012: 51).

Dünyada 42.000 mezunu vardır. Chevening Bursları İngilizce Dil Hazırlık kurslarını kapsamamaktadır. Çoğunlukla 1 yıllık yüksek lisans eğitimleri desteklenmektedir. Ayrıca başvuru için adaydan İngilizce bilgisinin yanında ilgili alanda 2 yıllık iş tecrübesi aranmaktadır. Tam olarak verilen burs üniversite harcını, uçak biletini, vize masraflarını, tez hazırlığında burs ödemesini, aylık barınma ve yaşam masraflarını kapsamaktadır (chevening.org, 10.03.2019).

Bilim insanları tarafından Royal Society adıyla kurulan dernek sayısal bölümlerde yükseköğretim bursu vermektedir (The Royal Society 10.03.2019).

UK Council for International Student Affairs (UKCISA), uluslararası öğrenciler ve bu alanda çalışmalar yapan kurum ve kuruluşların yararına faaliyet gösteren tavsiye kurulu olarak bilinmektedir. UK Council for Overseas Student Affairs (UKCOSA) olarak 1968 yılında kurulmuştur. Amacı Birleşik Krallık 'da ülke içine ve dışına öğrenci hareketliliğini tanıtım geliştirerek kolaylaştırmak, insani gelişme, siyasi istikrara, ekonomik refaha ve kültürlerarası etkileşime katkı sağlamaktır (Stiasny, 2008: 38).

Avrupa'nın en fazla harç isteyen ülkelerinden birisi İngiltere'dir. Lisans seviyesindeki bir uluslararası öğrencinin ödemesi gereken yıllık harç 7.000-16.000 Avro, lisansüstü için ise 6.000-23.000 Avrodur. İngiltere'de kendi olanaklarıyla okumak isteyen bir uluslararası öğrencinin öncelikle destekleyici olabilecek lisansa sahip bir üniversiteden onay almalıdır. Ardından eğitim hayatı boyunca kendi geçimini sağlayacak durumda olduğunun da belgelendirilmesi gerekmektedir. Bunlardan sonra öğrenci vizesi alınabilmektedir (Becker ve Kolster, 2012: 31).

İngiltere’de uluslararası öğrencilerin haftada 21 saate kadar çalışmalarına izin verilmektedir. Diğer yandan, Birleşik Krallık’ta öğrencinin mezuniyet sonrası çalışabilmesi için bir işverenin sponsorluğunda olması, alınması ciddi çaba gerektiren Tier 2 vizesini alması, bulduğu işin mezuniyet ve yeteneği ile ilgili olması ve yıllık en az £20.000 maaş alacağı bir işe başlıyor olması gerekmektedir (Nichols, 2012: 10).

2.2.2.4.Fransa

Fransa eğitim pazarında geniş bir yer tutmaktadır. Uluslararası öğrencileri ülkelerine çekmek için Fransa devleti önemli çalışmalar yapmaktadır. 1999 yılında Fransız Dış İşleri Bakanlığı’nın yaptığı çalışma neticesinde Eiffel burs programı ortaya çıkartılmış ve Fransa’nın uluslararası öğrenci pazarında daha gücü hale gelmesi sağlanmıştır. Yüksek lisans öğrencilerine daha çok hizmet veren program kapsamında 2012 yılında 89 ülkeden 1300’e yakın öğrenci bu programa başvurmuş ve 39 ülkeden 410 aday kabul görmüştür (Eiffel Scholarships’den aktaran Terzi, 2013: 16).

Burs başvurusu kabul gören öğrenciler 60 günlük yoğun bir Fransızca eğitiminden geçmektedirler. Yüksek lisans için aylık 1181 Avro, doktora için ise her öğrenciye aylık 1400 Avro ödeme yapılmaktadır. Diğer tüm sosyal haklardan faydalanan öğrencilerin ülkelerine gidiş-dönüş biletleri temin edilmektedir (Campus France’den aktaran Kaya, 2014: 44).

1999 yılında başlayan bu program daha sonra Fransız hükümeti tarafından 2010 yılında yeni kurulmuş olan Campus France Agency kurumuna devredilmiştir. Araştırma ve Yükseköğrenim Bakanlığı ile Dış İlişkiler ve Avrupa Bakanlığına bağlı olarak çalışan bu kuruluş yine aynı amaçlara hizmet etmeye devam etmiştir (Öztürk, 2014: 24).

Campus France halen 100 ü aşkın ülkede 141 ofis ve 39 şubesiyle çalışmalarını sürdürerek Fransa’nın yükseköğretiminin tanıtımını yaparak ilgili öğrencilere ve kişilere danışmanlık hizmetini sürdürmektedir. Dünya çapında 300’den fazla çalışan ile hizmetlerini devam ettirmekte olan Campus France 2011-2012 yılları arasında 630 farklı programda 28.000 burs sağlamıştır. Campus France’ın bütçesi 2012 yılında 25,5 milyon Euro’dur (Campus France’den aktaran Terzi, 2013: 16).

2.2.2.5.Uluslararası Öğrenci Çalışması Yapan Diğer Ülkeler

Kanada’da tüm eyaletlerde bulunan eğitim bölgelerinde öğrenci hareketliliğini geliştirmek ve mezunlara sağlanan istihdamı artırmak için Eğitim Başkanları Konseyi (CMEC) ve eyalet başkanları ortaklığında bir plan geliştirilmiştir. Bu plana göre uluslararası öğrenci pazarında Kanada’nın yüzdesinin arttırılmasına yönelik faaliyetler sürdürülmektedir. Kanada’da, lisans ve üzeri eğitim alan tüm öğrencilerin %6,5’i yabancı öğrencilerdir. Bunların arasında ilk sıra 44.154 öğrenci ile Çin ve ikinci sırada 27.440 öğrenci Güney Kore yer almaktadır. Ülkenin gelirlerinin %40’ı gibi büyük bir oranı bu kapsamda ülkeye gelen öğrencilerden sağlanmaktadır. Uluslararası talebeleri istihdamdaki büyük artışlar, %27’lik bir oranla lisans seviyesinde ve %158’lik artış ile diğer lise sonrası eğitim düzeylerinde olmuştur (CMEC, 2011: 13).

Avustralya’da uluslararası öğrenciler, yükseköğrenim gören tüm öğrencilerin %20’sini ve lisansüstü eğitim gören öğrencilerin ise %30’unu içermektedir. Öğrenci artışı

Avustralya'da 2000 ve 2006 yılları arasında %75'tir. Uluslararası öğrenciler, devlet gelirin 12 milyon dolarını sağlamaktadır ve bu rakam, ülkenin gelir sıralamasında üçüncü sırada bulunarak ülkeye önemli katkı sağlamaktadır. Eğitim kurumlarındaki öğrencilerin harçlarından oluşan gelirler ülkenin ekonomik kaynaklarının %15'inden fazlasını sağlamaktadır (Douglass ve Edelstein, 2009: 3). Amerika'da yaşanan 11 Eylül saldırısı sonucu vize izinlerindeki bazı kısıtlamalar Avustralya'nın uluslararası öğrenci sayısını artırmıştır. Avustralya'nın en dikkat çeken özelliklerinden biri düşük fiyatl ı eğitim politikasıdır. İş imkânlarının fazla olması ve resmi dilinin İngilizce olması Avustralya'nın öğrenciler tarafından tercih edilmesini sağlamaktadır. Bu ülkedeki uluslararası öğrencilerin çoğu, Doğu ve Güneydoğu Asya'dan gelmekte olup Endonezya, Singapur, Çin ve Hong Kong'dan gelen öğrencilerin sayısı oldukça fazladır (Marginson'den aktaran Forbes ve Hamilton, 2004: 503).

Japonya'da uluslararası öğrenci sayısında 2000 ve 2006 yılları arasında %95 oranında artış görülmüştür. Japonya'nın Asya'daki rekabete karşı gelen eğitim politikası uluslararası öğrenci nüfusunun burayı tercih etmesini sağlamıştır. "Global 30" plan kapsamında,2020'e 300.000 öğrenci yani şuan ki öğrenci kayıtlarının üçe katlanması hedeflenmektedir. Bu plan; üniversite başarı oranını artırmayı, vize uygulamalarını kolaylaştırmayı, Japonca bilen öğrenci sayısını artırmayı ve uluslararası öğrencilerin Japonya'da iş bulmalarını ve kalmalarını sağlamayı da içermektedir (Ota, 2012).

Yeni Zelanda, uluslararası eğitimde dünyada %3'lük pazar payı ile yaklaşık 1 milyar dolarlık gelir sağlamaktadır. Yeni Zelanda'yı, özellikle Malezyalı ve Çinli öğrenciler uygun eğitim fiyatları ve coğrafi yakınlık açısından tercih edilmektedir. İngilizce kullanılması ve yaşam kalitesinin yüksekliği sayesinde bu pay sürekli korunmaktadır (Verbik ve Lasanowski, 2007: 32).

Çin, uluslararası öğrenci pazarında önemli rol oynamaya hazırlanan bir ülkedir. Bu alanda önemli ilerlemeler kaydeden Çin 2020 yılında 500.000 öğrenci hedefi koymuştur. Bu hedef doğrultusunda hükümet uluslararası öğrencilere iş olanakları sağlamak için çalışmalarını sürdürmektedir. Çin Burs Konseyi 2007'deki burs verdiği öğrenci sayısını 2010 yılında iki katına çıkartarak 20.000 sayısına ulaşmıştır. Bunun haricinde Çin devlet bursu uluslararası öğrencilerin yaklaşık %52'sine verilmektedir. Güney Kore, Japonya, ABD, Vietnam ve Tayland'ın kaynak ülkeleri oluşturduğu Çin eğitim sisteminde Çin dili, tıp ve yöneticilik uluslararası öğrenciler tarafından genellikle tercih edilen bölümlerdir (Douglass ve Edelstein, 2009: 6).

BÖLÜM 3

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN SOSYO-EKONOMİK ve KÜLTÜREL PROBLEMLERİNE İLİŞKİN ALAN ARAŞTIRMASI

3.1.Kocaeli İli Hakkında Genel Bilgi

Kocaeli, Marmara Bölgesi'nin Çatalca-Kocaeli Bölümü'nde, 29°22'-30°21' doğu boylamı, 40 D 31 '- 41°13' kuzey enlemi arasında yer alır. Doğu ve güneydoğuda Sakarya, güneyde Bursa illeri, batıda Yalova ili, İzmit Körfezi, Marmara Denizi ve İstanbul ili, kuzeyde de Karadeniz'le çevrilidir. İl merkezi İzmit'in doğusundan geçen 30° doğu boylamı Türkiye saati için esas kabul edilir. Kocaeli ilinin yüzölçümü 3.505 km²'dir. Asya ile Avrupa'yı birleştiren önemli bir yol kavşağında bulunmaktadır. Doğal bir liman olan İzmit Körfezi, işlek bir denizyoludur. İlin kuzeybatı yüzündeki İstanbul il sınırı, Gebze ile İstanbul arasında akan Kemiklidere'nin doğusundan geçer. Güneybatıda İstanbul-Kocaeli sınırı İzmit Körfezi'nin karşı kıyısında Yalova topraklarıyla son bulur. Bursa sınırını Samanlı Dağları'nın tepelerinden geçen hat oluşturur. Güneydoğuda bu sınır Maşukiye'nin hemen yanındaki Sapanca Gölü kıyısında Sakarya vilayetine dayanır. 2011 yılı itibariyle nüfusu 1.601.720'dir. İlin yıllık nüfus artış hızı %27'dir. Km²'ye düşen nüfus miktarı 398 kişiye ulaşarak İstanbul'dan sonra ülkenin en kalabalık ili olmuştur. Yüzölçümü bakımından Türkiye'nin en küçük 7. ildir (www.kocaeli.bel.tr, 18.09.2019).

Kocaeli, yüzölçümü ve nüfus açısından ülke içerisinde büyük bir paya sahip olmamasına karşın imalat sanayi açısından ülkemizin en önde gelen illeri arasında yer almaktadır. Kocaeli ekonomisi kendi içinde değerlendirildiğinde sanayinin il ekonomisine katkısının yüzde 51 olduğu görülmektedir. Ülke genelinde ise Kocaeli sanayisi Türkiye imalat sanayine yüzde 13'lük bir katkı sağlamaktadır (kocaeli.gov.tr, 08.10.2019).

Kocaeli sanayisi;

- Türkiye araç üretiminin yüzde 35,84'ü Kocaeli'nden karşılanmaktadır. (2017 yılı)
- Türkiye kimya sanayi içerisindeki payı yüzde 27'dir.
- Türkiye Metal Sanayinin yüzde 19'unu karşılamaktadır. (kocaeli.gov.tr, 08.10.2019).

İstanbul Sanayi Odası (İSO) 2017 yılı verilerine göre ülkemizin en büyük 500 sanayi kuruluşunun 82'si Kocaeli'nde bulunmakta, aynı listenin ilk 10'u içerisinde ise Kocaeli'nden 3 firma yer almaktadır. İlk 1000 büyük işletme içerisinde ise 131 Kocaeli firması yer almaktadır. TOBB 2018 verilerine göre Kocaeli'nde 210'u yabancı sermayeli olmak üzere yaklaşık 2588 kapasite raporlu tesis bulunmaktadır. Kocaeli, buna göre Türkiye'deki 81 il arasında yabancı sermayeli firmaların en fazla kapasite raporlu tesisinin bulunduğu ildir.

Kocaeli, Kocaeli Üniversitesi ve Gebze Teknik Üniversitesi olmak üzere iki üniversiteye ev sahipliği yapmaktadır. 2018-2019 eğitim-öğretim yılı itibari ile Kocaeli Üniversitesinde toplam öğrenim gören öğrenci sayısı 76.561'dir. Toplam öğrenci sayısı

içerisinde uluslararası öğrencilerin oranı 1501 kişi ile %1,9'dur. Gebze Teknik Üniversitesinde ise toplam öğrenci sayısı 7492'dir (www.kocaeli.bel.tr, 18.09.2019).

3.2.Araştırmanın Amacı

Kocaeli'nde eğitim gören uluslararası öğrencilerin karşılaştığı sosyal, kültürel ve ekonomik sorunların tespiti bu araştırmanın ana amacıdır. Ve bu sorunlara karşılık yerel ve merkezi hükümetlerin, üniversitenin e ilgili sivil toplum kuruluşlarının yapmış oldukları uluslararası öğrencilerin refahı için yapmış oldukları sosyal politikaların yeteri seviyede olup olmadığı ve yapılan bu politikalardan memnuniyetin ne derecede olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

3.3.Araştırmanın Konusu

Bu araştırmamızın konusu, küreselleşmenin çok önemli bir parçası olan uluslararası öğrenci hareketliliğinin ülkemizdeki önemi, bu hareketliliğe yapılan sosyal politikaların Kocaeli ilindeki yansımalarını ele almak ve bu bağlamda Kocaeli Üniversitesine öğrenim görmeye gelen uluslararası öğrencilerin sosyo-ekonomik ve kültürel problemlerini araştırmasıdır.

3.4.Araştırmanın Önemi

Bu araştırma ile uluslararası öğrencilerin 'gerçek' sorunları ortaya koyulmaya çalışılacak ve bu sorunlara bazı çözümler aranacaktır. Bu araştırmayı önemli kılan bir başka husus; bu alandaki kısıtlı literatüre katkı sağlayacak olması ve bundan sonraki çalışmalar için bazı fikirler içeriyor olmasıdır.

3.5.Araştırmanın Yöntemi

Çalışmamızda kullanılacak veri seti, Kocaeli'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere uygulanan bir anket yardımıyla elde edilen verilerden oluşmaktadır. Ercan'ın (1998) Ankara'daki üniversitelerde öğrenim gören uluslararası uyruklu ve Türk öğrenciler için hazırladığı Problem Tarama Envanteri Y Formu kullanılmış ve Güçlü 'nün (1996) Amerika'daki Uluslararası uyruklu Öğrencilerin Uyum Sorunlarına yönelik yaptığı çalışmada kullandığı Porter'm Problem Tarama Listesinden yararlanılmıştır. Ayrıca, araştırmada, bağımsız değişkenler için "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır.

3.6.Varsayımlar

Araştırmacı tarafından yapılan görüşmelerde sorulan sorular yeterince anlaşılmış, bunun için gerektiğinde indirgenmiş, aynı şekilde verilen cevaplarda araştırmacı tarafından doğru anlaşılmıştır.

Araştırmacı tarafından yapılan görüşmelerde sorulan sorulara katılımcıların verdikleri cevaplar gerçek görüş ve düşüncelerini yansıtmaktadır. Uluslararası öğrenciler bu kapsamdadır.

Broşür, proje dosyası ve sunumlarda yer alan bilgiler gerçekleri yansıtmaktadır.

Uluslararası öğrenciler Kocaeli Üniversitesi ve Kocaeli şehrinin değerlendirmesini objektif bir şekilde yapmışlardır.

3.7.Araştırmanın Evreni, Örneklemi ve Sınırlılıkları

Kocaeli Üniversitesinde Haziran-Temmuz 2019 tarihlerinde kayıtlı 1501 uluslararası öğrenci araştırmamızın evrenini oluşturmaktadır. Kayıtlı bu öğrencilerinin 500 kadarını sadece kayıtlarını yaptırıp hiç okula gelmeyen öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın yapıldığı tarihlerde öğrencilerin kampüste olmaması ve araştırma kapsamında katılımcılara anket formunun uygulanmasına yönelik isteksizlik vb. olumsuzluklar sebebiyle bir dizi sınırlılığa neden olmuştur. Bunun yanı sıra yapılan anketlerin bazılarının hatalı ve eksik olduğundan değerlendirmeye alınamamıştır.

Bu araştırma yukarıda zikredilen nedenlerden dolayı 109 uluslararası öğrenci ile sınırlıdır.

Bu araştırma, çalışmanın amacına uygun verileri elde etmek amacıyla yukarıda mezkûr kişilere sorulan sorular ve konu ile ilgili alınan cevaplar ile sınırlıdır.

3.8.Hipotezler

H1. Öğrencilerin ailelerinin ekonomik seviyeleri sosyo-kültürel adaptasyonu etkiler.

H2. Kalma sürelerinin artması Türkçe anlamayı olumlu yönde etkiler.

H3. Dil hazırlık sınıflarında Türkçe eğitiminin etkili olması akademik başarıyı olumlu yönde etkiler.

H4. Üniversite öğretim görevlilerinin ve personelin farklı kültürlere davranış şekilleri hakkında eğitim almaları uluslararası öğrencilerin kültürel adaptasyonunu olumlu yönde etkiler.

H5. Yerel yönetimlerin uluslararası öğrencilere yönelik yaptığı kültürel, sportif ve akademik çalışmalar kültürel adaptasyonu olumlu yönde etkiler.

3.9.Bulgular

Bu bölümde ankete katılan uluslararası öğrencilerin demografik özellikleri, akademik sorunları, ekonomik sorunları, sosyo-kültürel uyum sorunları ve yerel yönetimlerin uluslararası öğrenciler yönelik yapmış olduğu çalışmaların bulguları yer almaktadır.

3.9.1.Uluslararası Öğrencilerin Genel Özellikleri

Tablo 2: Uluslararası Öğrencilerin Türkiye'ye Geldikleri Ülkeler

Ülkeler	Sayı	Yüzde
Yemen	9	8,3
Afganistan	9	8,3
Filistin	8	7,3
Azerbaycan	5	4,6
Nijer	5	4,6
Somali	5	4,6
Uganda	4	3,7
Hindistan	4	3,7
Sudan	4	3,7
Cibuti	4	3,7
Cezayir	4	3,7
Orta Afrika	3	2,8
Kazakistan	3	2,8
Özbekistan	3	2,8
Fas	3	2,8
Suriye	3	2,8
Bosna Hersek	3	2,8
Türkmenistan	3	2,8
Malezya	2	1,8
Rusya	2	1,8
İran	2	1,8
Romanya	2	1,8
Kolombiya	2	1,8
Bangladeş	2	1,8
Çeçenistan	2	1,8
Pakistan	2	1,8
Moğolistan	2	1,8
Endonezya	1	0,9
Mısırlı	1	0,9
Kamerun	1	0,9
Sao Tame	1	0,9
Çad	1	0,9
Filipinler	1	0,9
Kenya	1	0,9
Gürcistan	1	0,9
Malavi	1	0,9
Toplam	109	100,0

Uluslararası öğrenciler en çok sırasıyla 9 öğrenci ile Yemen ve Afganistan (%8,3), bu ülkeleri takiben %7,3 ile Filistin ve %4,6 oranı ile Azerbaycan, Nijer ve Somali takip etmektedir. Asya ve Afrika kıtalarından gelen öğrencilerin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Avrupa ülkelerinden ve Amerika'dan gelen öğrenci çok azdır.

Tablo 3: Uluslararası Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Cinsiyet	Sayı	Yüzde
Erkek	69	63,3
Kadın	40	36,7
Toplam	109	100,0
Yaş		
18-21	27	24,8
22-24	39	35,8
25-29	35	32,1
30-34	7	6,4
35-39	1	0,9
Toplam	109	100,0
Aylık Harcama Eğilimi		
0 - 250	1	0,9
251 - 350	3	2,8
351 - 450	6	5,5
451 - 550	12	11,0
551 - 650	26	23,9
651 ve üzeri	61	56,0
Toplam	109	100,0
Medeni Durum		
Bekâr	94	86,2
Evli	15	13,8
Toplam	109	100,0

Araştırmamıza katılan 109 uluslararası öğrencinin %36,7'si kız öğrenci; %61,3'ü ise erkek öğrencidir. Öğrencilerin %92,7'si 18-29 yaş aralığındadır. 29 yaş üzeri öğrenci sayısı %7,3'tür. Aylık harcama ortalamasının 569 TL olduğu öğrencilerin yarısından fazlası aylık 650 TL üzerinde harcama yapmaktadır. 650 TL'nin altında bir harcama ortalamasında olan öğrencilerin oranıysa yarıya yakındır (%44).

Tablo 4: Uluslararası Öğrencilerin Ülkelerinde Mezun Oldukları Lise Türleri

Lise Türü	Sayı	Yüzde
Klasik Düz Lise	73	67,0
Meslek Lisesi	16	14,7
Özel Lise	15	13,8
Askeri Lise	2	1,8
Türk Lisesi	2	1,8
Toplam	109	100,0

Araştırmamıza katılan 109 uluslararası öğrencinin mezun olduğu liselere bakıldığında %67 oranla 73 kişi gibi büyük çoğunluğu klasik liseden mezun olduğu görülmektedir. Askeri ve Türk liselerinden mezun olan öğrenci sayısı ise %1,8'lik oranla sadece iki olduğu görülmektedir. Düz lise mezunu olan uluslararası öğrencilerin %34,2'si mühendislik fakültesinde öğrenim görmektedir.

Tablo 5: Uluslararası Öğrencilerin Türkiye'de Bulunma Süreleri

Yıl	Sayı	Yüzde
1 yıldan az	28	25,7
1 yıl	14	12,8
2-3 yıl	34	31,2
3 yıldan fazla	33	30,3
Toplam	109	100,0

Uluslararası öğrencilerin Türkiye'de kalma sürelerine bakıldığında ilk yıl ile ikinci yıl arasında yarı yarıya düşüş olduğu görülmektedir. Bunun nedenleri arasında dil hazırlık sınıfında Türkçe öğreniminde yetersiz kalınması, ekonomik imkânsızlıklar vb. nedenler olduğu saptanmıştır. Mezun verme hızıyla uluslararası öğrenci kabulü oranı dengesiz olduğundan 1 yıldan fazla Türkiye'de bulunan öğrenci sayısının fazla olduğu görülmüştür.

Tablo 6: Uluslararası Öğrencilerin Ülkelerinde Yaşadıkları Yerleşim Yerleri

Yerleşim Yeri	Sayı	Yüzde
Köy	20	18,3
Kent	65	59,6
İlçe/Kasaba	24	22,0
Toplam	109	100,0

Kendi ülkelerinde yaşadıkları yerleşim yerlerini sorduğumuz uluslararası öğrencilerin %59,6'sı kentte yaşadığını belirtmiştir. Tablo 5'den anlaşılacağı gibi uluslararası değişim programlarına şehir ve ilçelerden ulaşmak daha kolay olmaktadır. Köylerde eğitim seviyelerinin kent ve ilçelere nispeten daha düşük olması ve hayat şartlarının gençleri para kazanma ve aileye bakmaya zorlaması gibi nedenlerden dolayı köylerde yaşayan gençlerin uluslararası değişim programlarına katılması zorlaşmaktadır.

Tablo 7: Uluslararası Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Programlar

Program	Sayı	Yüzde
TÖMER	24	22,0
Ön Lisans	2	1,8
Lisans	53	48,6
Yüksek Lisans	21	19,3
Doktora	9	8,3
Toplam	109	100,0

Kocaeli Üniversite'sinde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin %76,2 si lisans ve üstü programlarda öğrenim görmektedir. Ön lisans programında okuyan öğrencilerin oranı %1,8 gibi az bir oranda olduğu saptanmıştır. Öğrenciler ön lisans eğitimi için eğitim göçü yapmak istememektedir. Lisans eğitimine nazaran öğrencilerin Türkiye'de dolayısıyla Kocaeli'nde yüksek lisans ve doktora programlarında daha az olduğu görülmektedir. Bunun nedeni ise YTB'nin lisans eğitimi için verdiği burs ve diğer olanakları aynı öğrenci için lisansüstü programlarda vermemesinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 8: Uluslararası Öğrencilerin Türkiye’deki Eğitim Hakkında Bilgi Edinme Yolları

Cevap	Sayı	Yüzde
İnternet	53	48,6
Mezun Arkadaşlar	34	31,2
Medya	11	10,1
Ülkemdeki Resmi Kurumlar	5	4,6
Eğitim Fuarı	3	2,8
T.C Dış Temsilcilikler	3	2,8
Toplam	109	100,0

Öğrencilerin Türkiye’yi araştırırken en çok kullandıkları yöntem %48,6 ile internet olduğu görülmektedir. 21. Yüzyılda internetin en önemli yöntem olması gayet normaldir. Burada en dikkat çekici veri %31,2 oranı ile mezun arkadaşların yaptığı eleştiriler ile edinilen bilgidir. Bu yöntem Türkiye için çok olumlu anlamda kullanılabilir. Türkiye’de memnun kalan uluslararası öğrenciler kendi ülkelerinde yaptıkları yorumlar ile Türkiye’nin prestijini artıracak ve uluslararası öğrenci pazarında Türkiye’yi bir adım öne çıkaracaktır. Bu durumda Türkiye uluslararası öğrenci pazarında istediği payı alabilecektir.

Tablo 9: Uluslararası Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Bölüm veya Fakülteler

Bölüm/Fakülte	Sayı	Yüzde
Mühendislik	32	29,4
Uluslararası İlişkiler	13	11,9
Halka İlişkiler	9	8,3
İşletme	7	6,4
İktisat	7	6,4
Radyo TV	6	5,5
Ekonomi	4	3,7
Eğitim Fakültesi	4	3,7
Pazarlama	3	2,8
Gazetecilik	3	2,8
Tıp	3	2,8
Siyaset ve Kamu Yönetimi	3	2,8
Hukuk	3	2,8
Biyoloji	3	2,8
Dış Hekimliği	2	1,8
İç Mimarlık	2	1,8
Tarih	2	1,8
Mimarlık	2	1,8
Anestezi	1	0,9
Toplam	109	100,0

Öğrencilerin en çok öğrenim gördüğü fakülteler sırasıyla İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Mühendislik, İletişim ve Eğitim Fakülteleridir. Yüksek lisans veya doktora yapanlar ise daha çok Sosyal Bilimler ve Fen Bilimleri Enstitülerinde öğrenimlerini sürdürmektedir

Tablo 10: Uluslararası Öğrencilerin Eğitim İçin Türkiye'yi Seçme Nedenleri

Cevap	Sayı	Yüzde
İyi Bir Eğitim	27	24,8
Kültürel Yakınlık	27	24,8
Gelişmiş Ülkeye Gitme Düşüncesi	24	22
Coğrafi Yakınlık	7	6,4
Diğer	7	6,4
Daha Özgür Olma Beklentisi	6	5,5
Türkiye'de İş Bulma - Para Kazanma	5	4,6
İstedğim Şehir ve Bölüm Okuma	5	4,6
Göç	1	0,9
Toplam	109	100,0

Uluslararası öğrenciler Türkiye'yi seçerken dikkate aldıkları ölçütlerin başında %24,8'er oranla iyi bir eğitim alma isteği ve kültürel yakınlık gelmektedir. Bu iki ölçütün bu denli önemli olmasının sebebi Türkî Cumhuriyetlerden ve Afrika'dan gelen öğrencilerin yoğunluğunun fazla olmasıdır.

3.9.2. Akademik Eğitim Bulguları

Bu bölümde uluslararası öğrencilerin Türkçeyi okuma anlama seviyelerini Türkiye'deki eğitimleri başlamadan önceki dil merkezlerindeki eğitimlerin Türkçeyi öğrenmede yeterli seviyede olup olmadığını, derslerin kendilerine ne kadar zor geldiğini, üniversitede eğitim veren görevliler ile olan münasebetlerini, üniversite olanaklarını ve okudukları bölüm ve buldukları fakülteler hakkında görüşleri ve sorunlarına ait bulgular bulunmaktadır.

3.9.2.1. Dil ve İletişim Sorunları

Bu kısımda Türkçe telaffuz, anlama, yazma gibi sorunların ne düzeyde olduğu ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Çeşitli çaprazlamalara yer verilmiş ve Türkçe sorunlarını yaşayanların hangi demografik özelliklere sahip olan öğrenciler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 11: Türkçe'yi Yeteri Düzeyde Kullanabilme İstatistikleri

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	35	32,1
Katılmıyorum	24	22,0
Biraz Katılıyorum	34	32,2
Tamamen Katılıyorum	16	14,7
Toplam	109	100,0

Tablo 12'de Türkçeyi tam anlamıyla yeterli derecede kullanıyorum diyen öğrenciler %14,7 oranında olduğu görülmektedir. Neredeyse her üç öğrenciden biri (%32,2) Türkçesinin yeterli düzeyde olduğunu söylemiştir. Öğrencilerin %54,1'i ile yarıdan fazlası Türkçelerinin yeterli olmadığını düşünmektedir.

Tablo 12: Telaffuz Sorunu Yaşayan Öğrenci İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	28	25,7
Katılmıyorum	16	14,7
Biraz Katılıyorum	48	44,0
Tamamen Katılıyorum	17	15,6
Toplam	109	100,0

Tablo 12’deki verilere benzer olarak telaffuz sorunu yaşadığını tanımlayanların oranı %15,6’dır. %25,7’si Türkçeyi mükemmel yeterlilikte telaffuz etmekte; %14,7’si ise Türkçe telaffuzunu iyi olarak tanımlamıştır.

Tablo 13: Türkçeyi Anlamada Sorun Yaşayan Öğrenci İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	26	23,9
Katılmıyorum	32	29,4
Biraz Katılıyorum	42	38,5
Tamamen Katılıyorum	9	8,3
Toplam	109	100,0

Türkçeyi anlamada ise telaffuza oranla öğrencilerin daha sorunsuz oldukları saptanmıştır. Türkçeyi anlamada çok sorunluyum diyen öğrenci oranı %8,3’tür. Öğrencilerin yarısından fazlası Türkçeyi iyi ve mükemmel seviyede anlarken tam anlamıyla anlayamıyorum diyen öğrencilerin oranı dikkat çekici seviyelerdedir(%38,5).

Tablo 14: Türkçe Yazmada Sorun Yaşayan Öğrenci İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	27	24,8
Katılmıyorum	28	25,7
Biraz Katılıyorum	42	38,5
Tamamen Katılıyorum	12	11,0
Toplam	109	100,0

Yazmada sorun yaşayan öğrenciler Tablo 13’de belirtilen telaffuz sorunu var diyen öğrencilerle hemen hemen aynı oranlardadır. Öğrencilerin %24,8’i Türkçe yazmada mükemmel seviyelerdir. Bunun yanında yazmada iyi durumda olan öğrenciler %25,7 neredeyse yazabiliyorum diyenlerin oranı %38,5’dir. Türkçe yazmada çok sorunluyum diyen öğrenci oranı %11’dir.

Tablo 15: Türkçe Kelime Bilgisi Sınırlı Olan Öğrenci İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	25	22,9
Katılmıyorum	34	31,2
Biraz Katılıyorum	36	33,0
Tamamen Katılıyorum	14	12,8
Toplam	109	100,0

Türkçe kelime bilgisini yeterli seviyede gören öğrenci oranı %54,1'dir. Bunun yanı sıra Türkçe kelime bilgim çok yetersiz seviyede ve bununla ilgili sorun yaşıyorum diyen öğrenci oranı ise %12,8 olarak saptanmıştır.

Tablo 16: Öğrencilerin Türkiye’de Bulunma Süreleri ve Türkçe Kullanım İlişkisi

	1 yıldan az	1 yıl	2-3 yıl	3 yıldan fazla
Türkçe’mi yeterli düzeyde kullanabiliyorum				
Hiç Katılmıyorum	32,1%	25,7%	11,5%	0,4%
Katılmıyorum	21,4%	17,1%	12,6%	4,3%
Biraz Katılıyorum	28,6%	32,9%	41,2%	43,2%
Tamamen Katılıyorum	17,9%	24,3%	34,7%	52,1%
Telaffuz sorunu yaşıyorum				
Hiç Katılmıyorum	1,9%	11,5%	32,4%	57,3%
Katılmıyorum	9,6%	25,7%	38,8%	40,2%
Biraz Katılıyorum	37,1%	25,7%	18,2%	2,4%
Tamamen Katılıyorum	51,4%	37,1%	10,6%	0,1%
Türkçeyi anlamada sorun yaşıyorum				
Hiç Katılmıyorum	1,0%	11,4%	57,6%	76,3%
Katılmıyorum	8,3%	30,6%	22,4%	19,4%
Biraz Katılıyorum	36,4%	28,0%	11,2%	4,2%
Tamamen Katılıyorum	54,3%	30,0%	8,8%	0,1%
Türkçe yazmada sorun yaşıyorum				
Hiç Katılmıyorum	7,8%	31,4%	63,6%	93,3%
Katılmıyorum	11,0%	28,6%	14,4%	5,2%
Biraz Katılıyorum	33,3%	15,7%	14,2%	1,5%
Tamamen Katılıyorum	47,9%	24,3%	7,8%	,0%
Türkçe kelime bilgim çok sınırlı				
Hiç Katılmıyorum	1,9%	11,4%	41,8%	64,4%
Katılmıyorum	4,6%	12,9%	29,4%	30,3%
Biraz Katılıyorum	32,1%	28,6%	24,1%	4,2%
Tamamen Katılıyorum	61,4%	47,1%	14,7%	1,1%

Kalma yılı arttıkça Türkçe yeterlilik düzeyi de artmaktadır. 3 yıldan fazladır Türkiye’de olan uluslararası öğrenciler, 1-2 yıldır Türkiye’de yaşayanlara göre daha yüksek oranda ileri düzeyde Türkçe yeterliliğe sahiptir. 3 yılın sonunda Türkçe yeterliliği neredeyse tüm öğrencilerde ileri seviyede olduğu saptanmıştır. Telaffuz, anlama, kelime bilmeme sorunları yıllar geçtikçe benzer düşüşler göstermiştir. Fakat yazma sorunu 3 yılın sonunda %98,5 gibi yüksek oranla giderilmiştir.

Tablo 17: Cinsiyete Göre Türkçe Kullanım Becerisi

	Kadın	Erkek
Türkçeyi yeterli düzeyde kullanabiliyorum		
Hiç Katılmıyorum	45,0%	36,2%
Katılmıyorum	15,0%	26,1%
Biraz Katılıyorum	30,0%	26,1%
Tamamen Katılıyorum	10,0%	11,6%
Telaffuz sorunu yaşıyorum		
Hiç Katılmıyorum	27,5%	24,6%
Katılmıyorum	12,5%	15,9%
Biraz Katılıyorum	42,5%	44,9%
Tamamen Katılıyorum	17,5%	14,5%
Türkçeyi anlamada sorun yaşıyorum		
Hiç Katılmıyorum	22,5%	24,6%
Katılmıyorum	20,0%	34,8%
Biraz Katılıyorum	45,0%	34,8%
Tamamen Katılıyorum	12,5%	5,8%
Türkçe yazmada sorun yaşıyorum		
Hiç Katılmıyorum	20,0%	27,5%
Katılmıyorum	27,5%	24,6%
Biraz Katılıyorum	42,5%	36,2%
Tamamen Katılıyorum	10,0%	11,6%
Türkçe kelime bilgim çok sınırlı		
Hiç Katılmıyorum	15,0%	27,5%
Katılmıyorum	32,5%	30,4%
Biraz Katılıyorum	32,5%	33,3%
Tamamen Katılıyorum	20,0%	8,7%

İstatistiksel olarak anlamlı bir fark olmasa da karşılaştırmalı tablo olarak yorumlandığında; Uluslararası erkek öğrencilerin, kadın öğrencilere göre daha yeterli Türkçeye sahip oldukları; telaffuz, Türkçeyi anlama-yazma ve Türkçe kelime bilgisi gibi tüm sorunlara kadın öğrencilerde daha çok karşılaşılmaktadır.

3.9.2.2. Bölüm ve Derlerle İlgili Sorunlar

Bu kısımda ders kitaplarını anlamada karşılaşılan sorunların, sınıf içi diyaloglara katılımda çekimserliğin, ders programının ve verilen ödevlerin zorlamasının, ders seçiminde oluşan zorlukların, eğitim sisteminde ki farklılıkların getirdiği sorunların, öğrencilerin kendi ülkelerinde aldığı ortaöğretim düzeyinde ve lisans düzeyinde aldığı eğitimin kalitesizliğinden kaynaklanan zorlanmaların ne düzeyde olduğu ile ilgili

bulgulara yer verilmiştir. Çeşitli çaprazlamalara yer verilmiş ve bölüm ve derslerle ilgili sorunların düzeyinin hangi demografik özelliklere sahip olan öğrencilerde hangi seviyede olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 18: Ders Kitaplarını Anlamada Güçlük Çeken Öğrenci İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	20	18,3
Katılmıyorum	33	30,3
Biraz Katılıyorum	38	34,9
Tamamen Katılıyorum	18	16,5
Toplam	109	100,0

Ders kitaplarını anlamada güçlük çekiyorum diyen öğrenciler, güçlük çekmiyorum diyen öğrencilere göre daha yüksek orandadır. Tablo 19’de görüldüğü gibi ders kitaplarını anlamada güçlük çekmiyorum diyen uluslararası öğrencilerin oranı %48,6’dır. Ders kitaplarını anlamada güçlük çekiyorum diyen uluslararası öğrenci oranı ise %51,4’dür

Tablo 19: Sınıf İçi Konuşmalarda Söz Alamıyorum

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	26	23,9
Katılmıyorum	35	32,1
Biraz Katılıyorum	32	29,4
Tamamen Katılıyorum	16	14,6
Toplam	109	100,0

Araştırmamıza katılan uluslararası öğrencilerin %56’sı sınıf içerisindeki konuşmalara dâhil olamadığı görülmüştür. Bu öğrencilerin çoğu dil hazırlık sınıflarında ve birinci sınıfta okuyan öğrencilerdir.

Tablo 20: Ders Programının Çok Ağır Olduğunu Düşünen Öğrenci İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	22	20,2
Katılmıyorum	39	35,8
Biraz Katılıyorum	34	31,2
Tamamen Katılıyorum	14	12,8
Toplam	109	100,0

Ders programının ağır olduğunu düşünen öğrencilerin oranı %44’dür. Ders programının hiç ağır olmadığını düşünen öğrenci oranı ise %20,2 ile azımsanmayacak bir orandadır. Ders programının ağır olmadığını düşünen öğrencilerin büyük bir çoğunluğu Türkiye’deki eğitim sisteminin kendi ülkelerindeki eğitim sistemi ile farklılık göstermeyen öğrencilerden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 21: Ödevlerin Çok Fazla Olduğunu Belirten Öğrenci İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	22	20,2
Katılmıyorum	40	36,7
Biraz Katılıyorum	38	34,9
Tamamen Katılıyorum	9	8,2
Toplam	109	100,0

Uluslararası öğrencilerin %56,9'u verilen ödevlerin fazla olmadığını belirtirken, %43,1'i ödevlerin fazla geldiğini belirtmiştir. Ödevlerin fazla olduğunu belirten öğrencilerin büyük bir kısmı dil hazırlık sınıflarında okuyan öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 22: Bölümde Dönem Derslerini Seçerken Zorlanan Öğrenci İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	23	21,1
Katılmıyorum	38	34,9
Biraz Katılıyorum	35	32,1
Tamamen Katılıyorum	13	11,9
Toplam	109	100,0

Dönem derslerini seçerken sorun yaşayan öğrenciler oranı %44'tür. Kısmen sorun yaşayan öğrencilerin oranı %32,1 gibi ciddiye alınacak derecededir. Hiç sorun yaşamayan öğrencilerin oranı ise %11,9'dur.

Tablo 23: Türkiye'deki Eğitim Sisteminin Kendi Ülkesinden Farklı Olduğunu Düşünen Öğrenci İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	17	15,6
Katılmıyorum	29	26,6
Biraz Katılıyorum	45	41,3
Tamamen Katılıyorum	18	16,5
Toplam	109	100,0

Kendi ülkelerindeki eğitim ile Türkiye'deki eğitim arasında oldukça fark hisseden öğrencilerin oranı %42,2'dir. Hiçbir fark hissetmeyen öğrenci oranı ise %15,6'dır.

Tablo 24: Ülkesinde Aldığım Eğitimin Kalitesinin Burada Kendisi İçin Sorunlara Yol Açtığını Düşünen Öğrenci İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	24	22,0
Katılmıyorum	32	29,4
Biraz Katılıyorum	40	36,7
Tamamen Katılıyorum	13	11,9
Toplam	109	100,0

Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin 51,4'ü ülkelerinde aldığı eğitimin Türkiye'deki eğitimi sisteminde kendilerini zorlamadığını belirtmiştir. Geriye kalan %48,6'lık kısım ise kendi ülkelerinde aldıkları eğitimin Türkiye'de yeterli olmadığını belirtmiştir. Kendi ülkelerinde aldıkları eğitimin yeterli olmadığını belirten öğrencilerin büyük bir kısmı Türkiye'de okumayı tercih etme nedenini olarak iyi bir eğitim alma olarak belirtmişlerdir.

Tablo 25: Öğrencilerin Türkiye'yi Tercih Etme Sebepleri ve Okudukları Bölümde Karşılaştıkları Problemler Arasındaki İlişki

	İyi bir eğitim	Kültürel yakınlık	Göç	Gelişmiş ülkeye gitme	Coğrafi yakınlık	İş bulup para kazanma	İstedğin şehir ve bölümde okuma	Daha özgür olma beklentisi	Diğer
Ders programı çok ağır.									
Hiç Katılmıyorum	7,4%	22,2%	,0%	33,3%	42,9%	,0%	,0%	16,7%	28,6%
Katılmıyorum	25,9%	33,3%	,0%	33,3%	42,9%	60,0%	80,0%	50,0%	28,6%
Biraz Katılıyorum	44,4%	40,7%	,0%	20,8%	,0%	40,0%	,0%	33,3%	28,6%
Tamamen Katılıyorum	22,2%	3,7%	100,0%	12,5%	14,3%	,0%	20,0%	,0%	14,3%
Ödevler çok fazla.									
Hiç Katılmıyorum	11,1%	22,2%	,0%	25,0%	,0%	40,0%	40,0%	33,3%	14,3%
Katılmıyorum	29,6%	37,0%	,0%	29,2%	57,1%	60,0%	40,0%	50,0%	42,9%
Biraz Katılıyorum	48,1%	37,0%	,0%	33,3%	28,6%	,0%	20,0%	16,7%	42,9%
Tamamen Katılıyorum	11,1%	3,7%	100,0%	12,5%	14,3%	,0%	,0%	,0%	,0%
Dönem derslerini seçerken zorlanıyorum.									
Hiç Katılmıyorum	3,7%	22,2%	,0%	20,8%	57,1%	,0%	60,0%	33,3%	28,6%
Katılmıyorum	29,6%	37,0%	100,0%	37,5%	28,6%	20,0%	40,0%	33,3%	42,9%
Biraz Katılıyorum	37,0%	40,7%	,0%	33,3%	14,3%	60,0%	,0%	33,3%	,0%
Tamamen Katılıyorum	29,6%	,0%	,0%	8,3%	,0%	20,0%	,0%	,0%	28,6%
Eğitim sistemi ülkemdekinden çok farklı.									
Hiç Katılmıyorum	7,4%	11,1%	,0%	16,7%	28,6%	40,0%	20,0%	33,3%	14,3%
Katılmıyorum	18,5%	25,9%	,0%	25,0%	42,9%	20,0%	20,0%	50,0%	42,9%
Biraz Katılıyorum	48,1%	59,3%	,0%	41,7%	,0%	20,0%	60,0%	,0%	28,6%
Tamamen Katılıyorum	25,9%	3,7%	100,0%	16,7%	28,6%	20,0%	,0%	16,7%	14,3%
Ülkemde aldığım eğitimin kalitesi durumu zorlaştırıyor.									
Hiç Katılmıyorum	11,2%	25,9%	,0%	25,0%	42,9%	,0%	40,0%	,0%	42,9%
Katılmıyorum	23,3%	11,1%	,0%	37,5%	28,6%	40,0%	20,0%	83,3%	14,3%
Biraz Katılıyorum	50,7%	55,6%	100,0%	16,7%	28,6%	40,0%	40,0%	16,7%	28,6%
Tamamen Katılıyorum	14,8%	7,4%	,0%	20,8%	,0%	20,0%	,0%	,0%	14,3%

Uluslararası öğrencilerin Türkiye'yi tercih etme sebeplerine göre okudukları bölüm ve gördükleri derslerle alakalı sorunları incelediğimizde iyi bir eğitim görmek istediği için Türkiye'yi seçen öğrencilere “ders programı çok ağır olduğu için sizin için sorun oluyor mu?” sorusuna öğrencilerin %66,6’sı ‘evet sorun oluyor’ yanıtını vermiştir. Yine aynı soru; kültürel yakınlık, gelişmiş ülkeye gitme isteği, coğrafi yakınlık, iş bulup para kazanma isteği, istediğim şehir ve bölümde okuma ve daha özgür olma beklentisi gibi nedenlerden dolayı Türkiye’de okumayı seçen öğrencilere yöneltildiğinde, ders

programının ağır olmadığını ve dolayısıyla bu onlar için sorun teşkil etmediği saptanmıştır.

Yine aynı şekilde iyi bir eğitim almak için Türkiye'yi tercih eden uluslararası öğrencilerde ödevlerin çok olmadığı çok olsa bile bu durumun öğrencilerde bir soruna yol açmadığı belirlenmiştir. Diğer nedenlerden dolayı Türkiye'de okumayı tercih eden uluslararası öğrencilerde ise durum tam aksinedir.

İyi bir eğitim alma arzusu ve iş bulup para kazanma isteği ile Türkiye'yi tercih eden öğrenciler dönem derslerini seçerken zorlanmazken diğer nedenlerle Türkiye'yi seçen uluslararası öğrenciler dönem derslerini seçerken zorlanmaktadır. İstediğim şehir ve bölümde okumak için Türkiye'yi seçtim diyen uluslararası öğrencilerin hiçbiri dönem derslerini seçerken zorlanmamaktadır.

Eğitim sistemi ülkemdekinden çok farklı ve ülkemde aldığım eğitimin kalitesi durumu zorlaştırıyor gibi problemleri olmayan öğrenciler iyi bir eğitim almak ve kültürel yakınlık olduğu için Türkiye'yi seçen öğrencilerdir.

Tablo 26: Mezun Oldukları Lise Türü ve Okudukları Bölümdeki Problemler Arasındaki İlişkisi

	Klasik düz lise	Meslek lisesi	Özel lise	Askeri lise	Türk Lisesi
Ders programı çok ağır.					
Hiç Katılmıyorum	21,9%	29,4%	6,7%	,0%	50,0%
Katılmıyorum	32,9%	47,1%	33,3%	100,0%	50,0%
Biraz Katılıyorum	31,5%	23,5%	40,0%	,0%	,0%
Tamamen Katılıyorum	13,7%	,0%	20,0%	,0%	,0%
Bilimsel terimleri anlamada güçlük çekiyorum					
Hiç Katılmıyorum	15,1%	23,5%	,0%	50,0%	50,0%
Katılmıyorum	24,7%	5,9%	46,7%	,0%	50,0%
Biraz Katılıyorum	41,1%	64,7%	46,7%	50,0%	,0%
Tamamen Katılıyorum	19,2%	5,9%	6,7%	,0%	,0%
Eğitim sistemi ülkemdekinden çok farklı					
Hiç Katılmıyorum	16,4%	5,9%	20,0%	50,0%	50,0%
Katılmıyorum	31,5%	23,5%	13,3%	,0%	50,0%
Biraz Katılıyorum	38,4%	47,1%	46,7%	50,0%	,0%
Tamamen Katılıyorum	13,7%	23,5%	20,0%	,0%	,0%

Mezun oldukları lise türüne göre sorunları değerlendirdiğimizde ise özel lise mezunu öğrencilerin %60'ı, klasik liseden mezun olan öğrencilerin ise %45,2'si ders programının çok ağır olduğunu ve sorun yaşadığını belirtmiştir.

Meslek liselerinden mezun olan uluslararası öğrencilerin %70,6'sı bilimsel terimleri anlamada güçlük çekmektedir. Özel lise mezunlarının %46,67'si sorun olarak görememekte ve yine aynı oranda öğrenci ise kısmen sorun olarak görmektedir.

Tüm lise türlerinden mezun olan öğrencilerin yarısından fazlasın Türkiye'deki eğitim sistemi ile ülkelerindeki eğitim sisteminin çok farklı olmadığını düşünmektedir.

3.9.2.3. Üniversite Öğretmenleriyle İlgili Yaşanan Sorunlar

Bu kısımda uluslararası öğrenciler ile üniversite öğretmenlerini ilişkileri ve sorunları üzerine araştırma yapılmıştır. Bu kapsamda öğretim elemanlarının uluslararası öğrencilere karşı ne derecede anlayışlı olduğu, yakınlık dereceleri, ön yargılı olup olmadıkları, not verirken adaletleri, yerli öğrencilerle ayırım gözetmemesi incelenmiştir. Bunun yanı sıra öğretim elemanlarının kapasiteleri ve iletişim kurma yetenekleri değerlendirilmiştir. Asistanların ise uluslararası öğrencilere ne denli destek olduğu değerlendirilmiştir.

Tablo 27: Öğretim Elemanlarının Anlayışlı Olmadığını Düşünen Öğrenci İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	38	34,9
Katılmıyorum	48	44,1
Biraz Katılıyorum	16	14,6
Tamamen Katılıyorum	7	6,4
Toplam	109	100,0

Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin %79' öğretim elemanlarının kendilerine karşı anlayışlı olduğunu ve böyle bir sorunla karşılaşmadıklarını belirtmişlerdir. Kesinlikle anlayışlı davranmıyorlar diyen uluslararası öğrenci oranı ise %6,4'dür.

Tablo 28: Öğretim Elemanlarının İlgili ve Yakınlık Göstermediğini Düşünen Öğrenci İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	32	29,4
Katılmıyorum	43	39,4
Biraz Katılıyorum	24	22,0
Tamamen Katılıyorum	10	9,2
Toplam	109	100,0

Öğretim elemanlarının anlayışlı olduğu kadar ilgili olmadıkları ve yakınlık göstermediklerini düşünen öğrenci oranı %68,8'dir. Hiç yakınlık göstermiyor diyen öğrencilerin oranı ise azımsanmayacak bir oran ile %9,2'dir.

Tablo 29: Öğretim Elemanlarının Önyargılı ve Onur Kırıcı Davrandığını Düşünen Öğrenci İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	49	45,0
Katılmıyorum	41	37,5
Biraz Katılıyorum	14	12,9
Tamamen Katılıyorum	5	4,6
Toplam	109	100,0

Uluslararası öğrencilerin %82,5'i öğretim elemanların kendilerine karşı herhangi bir önyargılı ya da onur kırıcı bir davranışta bulunmadığını söylemiştir. %4,6 gibi az bir oranda ki öğrenciler ise onur kırıcı davranışla muhatap olmuştur.

Tablo 30: Öğretim Elemanlarının Notunun Çok Kıt Olduğunu Düşünen Öğrenci İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	36	33,0
Katılmıyorum	37	33,9
Biraz Katılıyorum	26	23,9
Tamamen Katılıyorum	10	9,2
Toplam	109	100,0

Öğrenciler öğretim elemanlarının notlarının çok kıt olmadığını söylemektedir. Öğrencilerin %66,9'u notların hiç kıt olmadığını, %23,9'u kısmen kıt olduğunu belirtmiştir. Bununla beraber öğrencilerin %9,2'si ise öğretim elemanlarının notunun kıt olduğunu söylemektedir.

Tablo 31: Öğretim Elemanlarının Yanlı Davrandığını Düşünen Öğrenci İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	37	33,9
Katılmıyorum	39	35,8
Biraz Katılıyorum	27	24,8
Tamamen Katılıyorum	6	5,5
Toplam	109	100,0

Tablo 32'da olduğu gibi burada da oranlar hemen hemen aynı olup öğrenciler öğretim elemanlarının yanlı davranmadığını belirtmişleridir. Yanlı olduğunu belirten öğrencilerin oranı %5,5'dir.

Tablo 32: Öğretim Elemanlarının Kapasitesini Yetersiz Bulan Öğrenci İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	33	30,3
Katılmıyorum	39	35,8
Biraz Katılıyorum	25	22,9
Tamamen Katılıyorum	12	11,0
Toplam	109	100,0

Öğretim elemanlarının kapasitesini yetersiz bulan uluslararası öğrencilerin oranı %33,9 olurken kesinlikle yanlı bulmuyorum diyen öğrenci oranı %30,3'dür. %35,8'lik öğrenci grubu ise öğretim elemanlarının yanlı olmadığını belirtmiştir.

Tablo 33: Öğretim Elemanlarıyla Yeterince İletişim Kuramadığını Düşünen Öğrenci İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	34	31,2
Katılmıyorum	32	29,4
Biraz Katılıyorum	33	30,3
Tamamen Katılıyorum	10	9,2
Toplam	109	100,0

Burada da Tablo 3'deki gibi dağılım görülmektedir. Öğrenciler, öğretim elemanları ile yeterince iletişim halinde olduklarını belirtmişleridir. Yalnızca %9,2 oranındaki öğrenci grubu öğretim elemanları ile iletişim kuramadıklarını belirtmektedir.

Tablo 34: Asistanların Gerekli Desteği Sağlamadığını Düşünen Öğrenci İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	35	32,1
Katılmıyorum	31	28,4
Biraz Katılıyorum	34	31,2
Tamamen Katılıyorum	9	8,3
Toplam	109	100,0

Araştırmamıza katılan uluslararası öğrencileri %60,5'i asistanların gerekli desteği kendilerine sağladığını belirtmişlerdir. Asistanların kendilerine gerekli desteği vermediğini belirten öğrenci oranı ise %8,3'dür.

Tablo 35: Öğretim Gördükleri Program ile Üniversite Eğitimleri İlişkisi

	TÖMER	Ön Lisans	Lisans	Yüksek Lisans	Doktora
Öğretim elemanlarının notları çok kıt.					
Hiç Katılmıyorum	25,0%	50,0%	35,8%	28,6%	44,4%
Katılmıyorum	50,0%	0,0%	30,2%	33,3%	22,2%
Biraz Katılıyorum	23,2%	50,0%	21,2%	31,7%	30,6%
Tamamen Katılıyorum	1,8%	0,0%	12,8%	6,4%	2,8%
Öğretim elemanlarının kapasitesini yetersiz buluyorum.					
Hiç Katılmıyorum	12,5%	50,0%	34,0%	47,6%	22,2%
Katılmıyorum	50,0%	50,0%	32,1%	23,8%	44,4%
Biraz Katılıyorum	20,8%	0,0%	30,2%	19,0%	0,0%
Tamamen Katılıyorum	16,7%	0,0%	3,8%	9,5%	33,3%
Asistanlar gerekli desteği sağlamıyor.					
Hiç Katılmıyorum	16,7%	0,0%	37,7%	42,9%	22,2%
Katılmıyorum	29,2%	50,0%	22,6%	33,3%	44,4%
Biraz Katılıyorum	37,5%	0,0%	35,8%	19,0%	22,2%
Tamamen Katılıyorum	16,6%	50,0%	3,8%	4,8%	11,1%

Öğretim elemanlarının verdiği notlara en çok kıt diyen öğrenciler %50 ile ön lisans programında okuyan uluslararası öğrencilerdir. Okudukları programlar bakımından notların kıt olmadığını belirten ve böyle bir sorunların olmadığını söyleyen öğrenci grubu %75 oranı ile dil hazırlık sınıfında eğitim gören öğrencilerdir.

Dil hazırlık sınıflarında okuyan uluslararası öğrencilerin %37,5'u öğretim elemanlarının kapasitelerini yetersiz bulmaktadır. Öğretim elemanlarının kapasitesi yeterli seviyede diyen ön lisans programı öğrencileri okunan program bakımından %100 ile öğretim görevlilerini en yeterli bulan öğrenci grubudur.

Yüksek lisans öğrencileri %76,2 ile asistanlardan gerekli desteği en çok gören öğrenci grubudur. Bu bağlamda en az desteği gördüğünü belirten öğrenci grubu dil hazırlık sınıflarında okuyan öğrenciler olmuştur.

Tablo 36: Cinsiyet ile Üniversite Öğretmenleri İlişkisi

	Kadın	Erkek
Öğrenim elemanları anlayışlı değiller.		
Hiç Katılmıyorum	30,0%	37,7%
Katılmıyorum	32,5%	27,5%
Biraz Katılıyorum	25,0%	31,9%
Tamamen Katılıyorum	12,5%	2,9%
Öğretim elemanları ilgi ve yakınlık göstermiyor.		
Hiç Katılmıyorum	32,5%	27,5%
Katılmıyorum	32,5%	43,5%
Biraz Katılıyorum	22,5%	21,7%
Tamamen Katılıyorum	12,5%	7,2%
Öğretim elemanları ile yeterince iletişim kuramıyorum.		
Hiç Katılmıyorum	30,0%	31,9%
Katılmıyorum	30,0%	29,0%
Biraz Katılıyorum	30,0%	30,4%
Tamamen Katılıyorum	10,0%	8,7%

Öğretim elemanlarının anlayışlılığı konusunda erkek öğrenciler az bir farkla daha olumlu görüş bildirmişlerdir. Erkek öğrenciler öğretim elemanlarının %65,2 ile kadın öğrenciler ise 62,5 oranında anlayışlı olduğunu belirtmiştir.

Erkek öğrenciler %35 ile öğretim elemanlarının ilgili ve yakınlık göstermediğini belirtmektedir. Kadın öğrencilerde ise bu oran %28,9'dur.

Öğretim elemanları ile yeterince iletişim kuramıyorum diyen kadın ve erkek öğrenciler neredeyse aynı orandadır. Öğretim elemanları ile yeterince iletişim kuramıyorum erkek öğrenci oranı %40, kadın öğrencilerde ise oran %39,1'dir.

3.9.2.4. Üniversite Olanaklarıyla İlgili Sorunlar

Bu kısımda uluslararası öğrenciler ile üniversitenin olanakları üzerine araştırma yapılmıştır. Bu kapsamda öğrenci işleri yeterli olup olmadığı, öğrencilerin boş zamanlarında ders çalışacak ve dinlenecek uygun ortam bulup bulamaması, kütüphane imkânların yeterli olup olmadığı, oryantasyon ve rehberlik hizmetlerinin yeterli düzeyde olup olmadığı ve sosyal alanların yeterli olup olmadığı öğrenciler üzerinde ölçülmüştür.

Tablo 37: Üniversitenin "Öğrenci İşleri" Hizmetini Yetersiz Bulma Durumu

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	39	35,8
Katılmıyorum	37	33,9
Biraz Katılıyorum	24	22,0
Tamamen Katılıyorum	9	8,3
Toplam	109	100,0

Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin %69,7'si öğrenci işlerinin hizmetinden memnunken %30,3'ünün bu hizmetten memnun olmadığı izlenmiştir.

Tablo 38: Boş Zamanlarda Üniversitede Ders Çalışacak Yer Bulamama Durumu

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	23	21,1
Katılmıyorum	38	34,9
Biraz Katılıyorum	32	29,4
Tamamen Katılıyorum	16	14,6
Toplam	109	100,0

Uluslararası öğrencilerin %44'ünün kampüs içerisinde ders çalışacak uygun yer bulamamaktan şikâyetçi olduğu görülmektedir. %21,1'lik kısım ise böyle bir sorunları olmadığını belirtmiştir.

Tablo 39: Üniversite/Fakültede Ders Dışı Zamanlarda Dinlenecek Yer Bulamama Durumu

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	23	21,1
Katılmıyorum	32	29,4
Biraz Katılıyorum	34	31,2
Tamamen Katılıyorum	20	18,3
Toplam	109	100,0

Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin yarıya yakını (%49,5) kampüs içerisinde ders zamanları dışında dinlenecek yerleri olmadığını belirtmiştir.

Tablo 40: Üniversite/Fakülte Kütüphanesini Yetersiz Bulma Durumu

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	26	23,9
Katılmıyorum	23	21,1
Biraz Katılıyorum	46	42,2
Tamamen Katılıyorum	14	12,8
Toplam	109	100,0

%55 oranında uluslararası öğrenci üniversitenin kütüphanesini yetersiz bulurken, %23 gibi azımsanamayacak orandaki uluslararası öğrenci kütüphanenin gayet yeterli olduğunu belirtmiştir.

Tablo 41: Üniversite/Fakültede Sunulan Oryantasyon Hizmetlerini Yetersiz Bulma Durumu

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	19	17,4
Katılmıyorum	34	31,2
Biraz Katılıyorum	39	35,8
Tamamen Katılıyorum	17	15,6
Toplam	109	100,0

Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin %51,4 üniversiteye ilk geldiklerinde verilen oryantasyon hizmetlerinin yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Tablo 42: Üniversite/Fakültede Rehberlik Hizmetlerini Yetersiz Bulma Durumu

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	27	24,8
Katılmıyorum	38	34,9
Biraz Katılıyorum	31	28,4
Tamamen Katılıyorum	13	11,9
Toplam	109	100,0

Tablo 42'in aksine üniversitenin oryantasyon hizmetlerini yetersiz bulan öğrenciler Tablo 43'de görüldüğü gibi rehberlik hizmetlerinden %59,7 gibi bir oranla memnuniyetlerini belirtmişlerdir. Üniversitenin rehberlik hizmetlerinden menün olmayan öğrenci oranı ise %40,3'dür.

Tablo 43: Üniversite/Fakültede İbadet Edeceği Mekân Bulamama Durumu

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	34	31,2
Katılmıyorum	38	34,9
Biraz Katılıyorum	30	27,5
Tamamen Katılıyorum	7	6,4
Toplam	109	100,0

Üniversitede ibadet edilecek mekân bulmakta ciddi problem yaşayan öğrenci oranı %6,4 olduğu görülmektedir. İbadet edeceğim yer bulmakta problem yaşamıyorum diyen öğrenci oranı ise %46,1'dir.

Tablo 44: Üniversite/Fakültede Kafeterya Hizmetlerinin Yetersizlik Durumu

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	36	33,0
Katılmıyorum	41	37,6
Biraz Katılıyorum	20	18,3
Tamamen Katılıyorum	12	11,0
Toplam	109	100,0

Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin %28,3'ü üniversitede içerisinde bulunan kafeterya hizmetlerinin yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Tablo 45: Üniversite/Fakültenin Spor Alanları ve Olanaklarının Yetersizlik Durumu

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	28	25,7
Katılmıyorum	34	31,2
Biraz Katılıyorum	31	28,4
Tamamen Katılıyorum	16	14,7
Toplam	109	100,0

Üniversitenin spor alanlarının yetersiz olduğunu düşünen uluslararası öğrencilerin oranı %33,1'dir.

Tablo 46: Öğrencilerin Ülkelerinde Yaşadıkları Yerleşim Yeri ile Üniversite Olanakları Arasındaki İlişki

	Köy	Kent	İlçe/Kasaba
Üniversite/fakültede ders dışı zamanlarda dinlenecek yer yok.			
Hiç Katılmıyorum	10,0%	21,5%	29,2%
Katılmıyorum	35,0%	27,7%	29,2%
Biraz Katılıyorum	35,0%	32,3%	25,0%
Tamamen Katılıyorum	20,0%	18,5%	16,7%
Üniversite/fakültede sunulan oryantasyon hizmetleri yetersiz			
Hiç Katılmıyorum	15,0%	12,3%	33,3%
Katılmıyorum	40,0%	29,2%	29,2%
Biraz Katılıyorum	20,0%	46,2%	20,8%
Tamamen Katılıyorum	25,0%	12,3%	16,7%
Üniversite/fakültede kafeterya hizmetleri yetersiz.			
Hiç Katılmıyorum	15,0%	38,5%	33,3%
Katılmıyorum	45,0%	40,0%	25,0%
Biraz Katılıyorum	25,0%	13,8%	25,0%
Tamamen Katılıyorum	15,0%	7,7%	16,7%
Üniversite/fakültede spor alanları ve olanakları yetersiz.			
Hiç Katılmıyorum	10,0%	27,7%	33,3%
Katılmıyorum	35,0%	32,3%	25,0%
Biraz Katılıyorum	40,0%	26,2%	25,0%
Tamamen Katılıyorum	15,0%	13,8%	16,7%

Üniversitede ders dışında dinlenecek yer olmadığını belirten öğrenciler arasında ilk sırada kendi ülkesinde köyde yaşayan öğrenciler %55 oranıyla yer almaktadır. Köyde yaşayan öğrencilerden sonra sırasıyla %50,8 oranla kentte yaşayanlar ve son olarak ilçe/kasabada yaşayan öğrenciler %41,7 oranla gelmektedir.

Kentte yaşayan öğrencilerin %58,5'i üniversitenin oryantasyon hizmetlerini yetersiz olduğunu düşünmektedir. Köyde yaşayan uluslararası öğrencilerin %55'i oryantasyon hizmetlerinden memnun olduğunu belirtmiştir. Bu oran kentte yaşayan öğrencilerde %41,5, ilçede yaşayan öğrencilerde %62,5'dur.

Köyde yaşayan öğrencilerin %55'i üniversitenin spor alanları ve olanaklarının yetersiz olduğunu düşünmektedir. Kent ve ilçede yaşayan öğrenciler sırasıyla %60 ve %58,3 oranlarında spor alanları ve olanaklarının yeterli olduğunu belirtmiştir.

Tablo 47: Öğrencilerin Okudukları Program ile Üniversite Olanakları Arasındaki İlişki

	TÖMER	Ön Lisans	Lisans	Yüksek Lisans	Doktora
Üniversitenin "öğrenci işleri" hizmetini yetersiz buluyorum					
Hiç Katılmıyorum	29,2%	50,0%	35,8%	57,1%	11,1%
Katılmıyorum	33,3%	50,0%	37,7%	14,3%	55,6%
Biraz Katılıyorum	33,3%	0,0%	17,0%	19,0%	22,2%
Tamamen Katılıyorum	4,2%	0,0%	9,4%	9,5%	11,1%
Boş zamanlarda üniversitede çalışacak yer bulamıyorum.					
Hiç Katılmıyorum	12,5%	0,0%	24,5%	28,6%	11,1%
Katılmıyorum	41,7%	0,0%	35,8%	33,3%	11,1%
Biraz Katılıyorum	29,2%	50,0%	24,5%	28,6%	55,6%
Tamamen Katılıyorum	16,7%	50,0%	15,1%	9,5%	22,2%
Üniversite/fakülte ders araç gereçleri yetersiz.					
Hiç Katılmıyorum	16,7%	0,0%	26,4%	33,3%	22,2%
Katılmıyorum	37,5%	0,0%	41,5%	28,6%	33,3%
Biraz Katılıyorum	25,0%	50,0%	20,8%	19,0%	33,3%
Tamamen Katılıyorum	20,8%	50,0%	11,3%	19,0%	11,1%
Üniversite/fakültede verilen eğitim pek nitelikli değil.					
Hiç Katılmıyorum	0,0%	0,0%	32,1%	28,6%	22,2%
Katılmıyorum	37,5%	0,0%	37,7%	23,8%	33,3%
Biraz Katılıyorum	45,8%	100,0%	22,6%	28,6%	44,4%
Tamamen Katılıyorum	16,7%	0,0%	7,5%	19,0%	0,0%

Dil hazırlık sınıfında okuyan öğrencilerin %37,5'i öğrenci işlerinin yeterli seviyede hizmet vermediğini belirtmiştir. Dil hazırlık sınıfını takiben sırasıyla %33,3 oranıyla doktora programı, %28,5 oranı ile yüksek lisans programı ve son olarak %26,4 oranı ile lisans programı öğrencileri takip etmektedir. Bunun yanı sıra ön lisans programında eğitim alan uluslararası öğrencilerinin tamamı öğrenci işlerinin hizmetlerini yeterli düzeyde görmektedir.

Boş zamanlarımda ders çalışacak yer bulamadığımı belirten öğrenciler yoğun olarak doktora okuyan öğrencilerden oluşmaktadır. Doktora okuyup ders çalışacak uygun yer bulamıyorum diyen öğrencilerin oranı %77,8'dir. Tamamı uygun yer bulmakta sorun yaşamıyorum diyen ön lisans öğrencilerini %61,9 oranı ile yüksek lisans programında okuyan uluslararası öğrenciler takip etmektedir.

Ön lisans okuyan öğrencilerin tamamı ders araç gereçlerinin yetersiz olduğunu belirtmiştir. Ders araç gereçlerinin yeterli olduğunu belirten lisans öğrencilerinin oranı %67,9'dur.

Dil hazırlık sınıflarında okuyan öğrencilerin %62,5 gibi ciddi çoğunluğu aldıkları eğitimin kalitesiz olduğunu belirtmişlerdir.

3.9.3.Ekonomik Bulgular

Bu bölümde uluslararası öğrencilerin iktisadi problemleri üzerine araştırma yapılmıştır. Bu bağlamda burs/kredi parasının öğrencilere yetip yetmediği, öğrenim masraflarını karşılama durumunun ne oranda olduğu, sosyal etkinlikler için para ayırma durumunda sorun yaşamayan öğrenci sayısı, ailelerinden yeterli para alıp alamadıklarını, gündelik yaşam için para ayırıp aramadıklarını ve sağlık harcamalarının ne seviyede olduğu ölçülmüştür. Bununla birlikte çeşitli karşılaştırmalar yapılmıştır.

Tablo 48: Burs/Kredi Parası Yetersizlik Durumu

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	16	14,7
Katılmıyorum	30	27,5
Biraz Katılıyorum	38	34,9
Tamamen Katılıyorum	25	22,9
Toplam	109	100,0

Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin %57,8'i aldıkları burs ya da kredinin kendilerine yetmediğini belirtmiştir. %14,7 oranında öğrenci ise tam anlamıyla aldıkları burs ve kredinin yettiğini belirtmiştir.

Tablo 49: Öğrenim Masraflarını Karşılama Durumu

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	20	18,3
Katılmıyorum	36	33,0
Biraz Katılıyorum	35	32,1
Tamamen Katılıyorum	18	16,5
Toplam	109	100,0

Öğrenim masraflarını karşılayamıyorum diyen uluslararası öğrenci oranı %48,6'dır. Öğrenim masraflarını karşılamada problemler kesinlikle yaşamadığını belirten öğrenci oranı ise %18,3 olarak saptanmıştır.

Tablo 50: Sosyal Etkinlikler İçin Para Ayıramama Durumu

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	20	18,3
Katılmıyorum	34	31,2
Biraz Katılıyorum	41	37,6
Tamamen Katılıyorum	14	12,9
Toplam	109	100,0

Uluslararası öğrencilerin yarıdan fazlası (%50,5) sosyal aktiviteler için paralarının yetmediğini belirtmişlerdir. %18,3 oranı ile sosyal etkinlikler için parasal problem yaşamadığını belirten uluslararası öğrenciler ise kayda değer orandadır.

Tablo 51: Aileden Para Alamama Durumu

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	24	22,0
Katılmıyorum	25	22,9
Biraz Katılıyorum	38	34,9
Tamamen Katılıyorum	22	20,2
Toplam	109	100,0

Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin %55,1'i ekonomik durumunun yetersiz olduğunu ve ailelerinden kendilerine hiç para gönderilmediğini söylemiştir.

Tablo 52: Yabancılar İçin Çalışma Sınırlaması Sorunu İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	11	10,1
Katılmıyorum	28	25,7
Biraz Katılıyorum	49	45,0
Tamamen Katılıyorum	21	19,2
Toplam	109	100,0

Salt yabancı oldukları için hem hukuki hem de sosyal olarak iş yaşamıyla ilgili olumsuz etki yaşadığını belirten öğrenci oranı %64,2'dür. Bu sorundan hiç etkilenmeyen öğrencilerin oranı ise %10,1 olarak saptanmıştır.

Tablo 53: Gündelik Harcamaları İçin Para Ayıramama Durumu

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	28	25,7
Katılmıyorum	30	27,6
Biraz Katılıyorum	37	33,9
Tamamen Katılıyorum	14	12,8
Toplam	109	100,0

Gündelik harcamalar için para ayıramayan öğrencilerin oranı %46,7'dir. %25,7 oranındaki uluslararası öğrenci gündelik harcamaları için paralarının yettiğini ve böyle bir problemleri olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 54: Ülkeme Kıyasla Türkiye'de Yaşam Çok Pahalı

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	25	22,9
Katılmıyorum	22	20,3
Biraz Katılıyorum	37	33,9
Tamamen Katılıyorum	25	22,9
Toplam	109	100,0

Türkiye'deki yaşamın kendi ülkelerindeki yaşamdan daha pahalı olduğunu düşünen uluslararası öğrenci oranı %56,8'dir. Türkiye'deki yaşamın kendi ülkelerinden daha ucuz olduğunu belirten öğrencilerin oranı ise %43,2'dir.

Tablo 55: Sağlık Harcamaları Sorunu İstatistiği

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	37	33,9
Katılmıyorum	31	28,4
Biraz Katılıyorum	24	22,0
Tamamen Katılıyorum	17	15,6
Toplam	109	100,0

Sağlık harcamalarının sorun oluşturduğu uluslararası öğrencilerin oranı %37,6'dır. Buna nazaran sağlık harcamalarında problem yaşamayan öğrencilerin oranı ise %62,4'tür.

Tablo 56: Öğrencilerin Babalarının Meslekleri ile Finansal Durumları Arasındaki İlişki

	İşsiz	Memur	İşçi	Esnaf	Emekli	Çiftçi	İş adamı	Asker	Diğer
Öğrenim masraflarını karşılayamıyorum.									
Hiç Katılmıyorum	0,0%	30,8%	11,8%	20,0%	5,6%	33,3%	12,5%	0,0%	21,2%
Katılmıyorum	25,0%	30,8%	23,5%	20,0%	22,2%	33,3%	37,5%	60,0%	42,4%
Biraz Katılıyorum	0,0%	38,5%	41,2%	60,0%	44,4%	16,7%	37,5%	0,0%	24,2%
Tamamen Katılıyorum	75,0%	0,0%	23,5%	0,0%	27,8%	16,7%	12,5%	40,0%	12,1%
Sosyal etkinlikler için para ayıramıyorum.									
Hiç Katılmıyorum	0,0%	35,4%	17,6%	0,0%	16,7%	43,3%	12,5%	50,0%	18,2%
Katılmıyorum	0,0%	46,2%	17,6%	40,0%	11,1%	33,3%	50,0%	20,0%	42,4%
Biraz Katılıyorum	50,0%	10,8%	47,1%	60,0%	61,1%	16,7%	25,0%	20,0%	24,2%
Tamamen Katılıyorum	50,0%	7,7%	17,6%	0,0%	11,1%	6,7%	12,5%	10,0%	15,2%
Ailemin ekonomik durumu yetersiz, evden para gelmiyor.									
Hiç Katılmıyorum	0,0%	30,8%	17,6%	0,0%	1,1%	16,7%	37,5%	20,0%	21,2%
Katılmıyorum	0,0%	15,4%	29,4%	10,0%	11,1%	33,3%	62,5%	20,0%	30,3%
Biraz Katılıyorum	0,0%	46,2%	35,3%	50,0%	50,0%	16,7%	0,0%	0,0%	33,3%
Tamamen Katılıyorum	100,0%	7,7%	17,6%	40,0%	37,8%	33,3%	0,0%	60,0%	15,2%
Günlük harcamalarım için para ayıramıyorum.									
Hiç Katılmıyorum	5,0%	38,5%	17,6%	40,0%	11,1%	33,3%	25,0%	20,0%	30,3%
Katılmıyorum	25,0%	23,1%	19,4%	20,0%	19,9%	16,7%	50,0%	40,0%	18,2%
Biraz Katılıyorum	25,0%	38,5%	29,5%	40,0%	43,4%	33,3%	25,0%	20,0%	33,3%
Tamamen Katılıyorum	45,0%	0,0%	33,5%	0,0%	25,6%	16,7%	0,0%	20,0%	18,2%

Babaları işsiz olan uluslararası öğrencilerin %75'i öğrenim masraflarını karşılayamadığını söylemiştir. Bu oranı babası emekli ve işçi olan uluslararası öğrenciler sırası ile %72,2 ve %64,7 oranı ile takip etmektedir. Öğrenim masraflarında her hangi bir problem yaşamayan öğrencilerin babaları çiftçi (%66,6), asker (%60,0) ve memurdur (%61,6).

Sosyal etkinliklere para ayıramayan öğrenciler arasında babası işsiz olan öğrenciler en yüksek orana sahip öğrenci grubudur. Babası işsiz olan öğrencilerin tamamı sosyal etkinliklere para ayıramadığını belirtmiştir. Babası işsiz olan öğrencileri %71,2 ile babası emekli olan öğrenciler takip etmektedir. Babası iş adamı olan öğrenciler ise sosyal etkinlikler için para ayırabildiğini söylemektedir. Babası iş adamı olan öğrencilerin %71,5'i sosyal etkinlik için para ayırabildiğini belirtmiştir.

Babaları işsiz olan öğrencilerin tamamı ailelerinden para alamadıklarını belirtmişlerdir. Babaları işsiz olan öğrencileri %90 ile babası esnaf olan öğrenciler, %87 ile babası emekli olan öğrenciler takip etmektedir. Babası iş adamı olan öğrencilerin hiçbirinde böyle bir

problem saptanmamıştır. Babası çiftçi olan öğrencilerinde %50'si böyle bir problemlerinin olmadığını ve ailelerinden para geldiğini belirtmiştir.

Günlük harcamalarda en çok problem yaşayan öğrenciler babası işsiz olan, işçi ve emekli olan öğrencilerdir. Babası işsiz olan öğrencilerin %70'i, babası işçi olan öğrencilerin %63'ü ve babası emekli olan öğrencilerinde %69'u günlük harcamalarına para ayıramadıklarını belirtmişleridir.

Tablo 57: Öğrencilerin Kendi Ülkeleri ile Türkiye Arasındaki Pahallık Durumu

Ülkeler	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Uganda	0,0%	75,0%	25,0%	0,0%
Orta Afrika	0,0%	33,3%	66,7%	0,0%
Azerbaycan	20,0%	20,0%	20,0%	40,0%
Nijer	0,0%	0,0%	80,0%	20,0%
Malezya	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Hindistan	25,0%	0,0%	0,0%	75,0%
Yemen	33,3%	33,3%	11,1%	22,2%
Filistin	25,0%	25,0%	37,5%	12,5%
Rusya	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%
Kazakistan	0,0%	0,0%	66,7%	33,3%
Endonezya	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Özbekistan	0,0%	0,0%	66,7%	33,3%
Sudan	25,0%	50,0%	25,0%	0,0%
Mısırlı	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Somali	0,0%	20,0%	40,0%	40,0%
Afganistan	22,2%	0,0%	55,6%	22,2%
Fas	66,7%	33,3%	0,0%	0,0%
İran	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%
Cibuti	50,0%	0,0%	25,0%	25,0%
Suriye	33,3%	33,3%	0,0%	33,3%
Bosna Hersek	0,0%	33,3%	66,7%	0,0%
Romanya	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%
Kamerun	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Kolombiya	0,0%	50,0%	0,0%	50,0%
Sao Tame	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Türkmenistan	33,3%	0,0%	66,7%	0,0%
Bangladeş	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Çeçenistan	50,0%	0,0%	0,0%	50,0%
Cezayir	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%
Pakistan	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%
Çad	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Moğolistan	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Filipinler	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Kenya	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Gürcistan	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Malavi	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Tablo 58’de uluslararası öğrencilerin vatandaşı oldukları ya da ikamet ettikleri ülkeler ile okumakta oldukları Türkiye’nin yaşam pahallık karşılaştırılması yapılmıştır. Ortaya çıkan sonuçlar şu şekildedir;

Kendi ülkelerinin daha ucuz olduğunu belirten öğrencilerin uyrukları (%50 oranından daha fazla öğrenci belirtmiştir); Orta Afrika Cumhuriyeti, Azerbaycan, Nijer, Hindistan, Kazakistan, Endonezya, Özbekistan, Mısır, Somali, Afganistan, İran, Bosna Hersek, Kamerun, Sao Tame, Türkmenistan, Bangladeş, Moğolistan. Filipinler ve Malavi'dir.

Kendi ülkeleri ile Türkiye'nin yaşam standartları arasında eşit sayıda öğrencinin daha ucuz ya da daha pahalı dediği ülkeler(ucuz ve pahalı diyen öğrencilerin %50 ile eşit olduğu ülkeler); Filistin, Rusya, Cibuti, Romanya, Kolombiya, Çeçenistan'dır.

Kendi ülkelerine nazaran Türkiyecinin daha ucuz olduğunu belirten öğrenciler(%50 oranından daha fazla öğrenci belirtmiştir); Uganda, Malezya, Yemen, Sudan, Fas, Suriye, Cezayir, Pakistan, Çad, Kenya, Gürcistan'dır.

Tablo 58: Öğrencilerin Aylık Harcamaları ile Ekonomik Durumları Arasındaki İlişki

	0-250	251-350	351-450	451-550	551-650	650 ve üzeri
Burs/kredi parası yeterli değil						
Hiç Katılmıyorum	0,0%	0,0%	2,3%	8,8%	12,5%	32,5%
Katılmıyorum	0,3%	3,3%	6,3%	13,3%	30,0%	45,0%
Biraz Katılıyorum	22,7%	20,6%	27,4%	35,3%	41,5%	20,8%
Tamamen Katılıyorum	77,0%	76,1%	64,0%	44,6%	16,0%	1,7%
Öğrenim masraflarını karşılayamıyorum.						
Hiç Katılmıyorum	1,0%	1,9%	8,2%	18,9%	32,5%	49,3%
Katılmıyorum	2,3%	4,3%	10,6%	23,0%	40,2%	47,1%
Biraz Katılıyorum	32,2%	30,0%	20,8%	15,3%	7,7%	2,0%
Tamamen Katılıyorum	64,5%	63,8%	60,3%	42,8%	19,6%	1,6%
Sosyal etkinlikler için para ayıramıyorum.						
Hiç Katılmıyorum	0,0%	1,0%	5,3%	10,8%	39,5%	52,5%
Katılmıyorum	0,5%	4,6%	10,0%	23,6%	31,0%	35,0%
Biraz Katılıyorum	47,3%	42,9%	37,4%	25,5%	11,4%	7,8%
Tamamen Katılıyorum	52,2%	51,5%	47,3%	40,1%	18,1%	4,7%
Günlük harcamalarım için para ayıramıyorum.						
Hiç Katılmıyorum	2,0%	4,1%	8,9%	18,1%	38,5%	62,5%
Katılmıyorum	4,4%	7,7%	16,3%	33,3%	40,0%	25,2%
Biraz Katılıyorum	32,7%	30,3%	26,8%	15,5%	11,1%	7,8%
Tamamen Katılıyorum	60,9%	57,9%	48,0%	33,1%	10,4%	4,5%

Aylık harcaması 650 TL'ye kadar olan uluslararası öğrencilerin yarısından fazlası burs ya da kredi miktarlarının yetersiz olduğunu belirtmiştir. 0-250 TL arası harcama yapan

öğrencilerin %99,7'si burs paraları yetersiz derken, 251-350 TL arası harcama yapan öğrencilerin %96,7'si, 351-450 TL arası harcama yapan öğrencilerin %91,4'ü, 451-550 TL arası harcama yapan öğrencilerin %79,9'u, 551-650 TL arası harcama yapan öğrencilerin %57,5'u burs ya da kredi parasının yetersiz olduğunu belirtmiştir. 650 TL harcama yapan öğrencilerin %77,5'i ise burs ya da kredi paralarının yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğrenim masrafları karşılamadaki durumda burs/kredi harcama oranları ile benzerlik göstermektedir. Aylık harcama tutarları ile doğru orantılı olarak harcama tutarı arttıkça öğrencilerin öğrenim masraflarını karşılamadaki kabiliyet artmaktadır. Aylık harcaması 551 TL'ye kadar olan uluslararası öğrencilerin yarıdan fazlası öğrenim masraflarını karşılamada sorunlarla karşılaşmaktadır. Ve 0-250 TL arası harcama yapan öğrencilerin %96,7'si burs öğrenim masraflarını karşılayamıyorum derken, 251-350 TL arası harcama yapan öğrencilerin %93,8'i, 351-450 TL arası harcama yapan öğrencilerin %81,1'i, 451-550 TL arası harcama yapan öğrencilerin %58,1'i öğrenim masraflarını karşılamada zorlandığını hatta karşılayamadığını belirtmiştir. 551-650 TL arası harcama yapan öğrencilerin %52,7'si ve 650 TL üzeri harcama yapan öğrencilerin %96,4'ü öğrenim masraflarını karşılayabildiklerini ifade etmiştir.

Bu durum sosyal etkinliklere para ayıran durumuna geldiğinde ise 550 TL'ye kadar harcama yapan öğrencilerde sıkıntı olurken, 550 TL üzeri harcama yapan öğrencilerde her hangi bir sorun teşkil ettiği görülmemiştir. Gündelik harcamalarda ise durum biraz daha farklıdır. Burada ise gündelik harcamaları para yetiştiremiyorum diyen öğrenciler 450 TL ve aşağısında aylık harcama yapan öğrencilerdir. 450 TL üzeri harcama yapan öğrencilerde böyle bir sorun yoktur.

3.9.4.Sosyo-Kültürel Bulgular

Bu kısım iki bölümden oluşmuştur. Barınma ve başkaları ile ilişki kurma ve sosyal ihtiyaçlara dair yaşana sorunlar incelenmiştir.

3.9.4.1.Barınma Sorunları

Bu kısımda öğrencilerin kaldıkları yurt, ev vb. yerlerin kampüse uzaklığı, kaldıkları yerlerdeki görevlilerin öğrencilere karşı tutumları kaldıkları yerlerin fiziksel şartları incelenmiştir.

Tablo 59: Barınma Konusunda Yaşanılan Problemlerin Durumu

Cevap	Sayı	Yüzde
Kaldığım yer merkeze ve kampüse çok uzak.		
Hiç Katılmıyorum	52	47,7
Katılmıyorum	22	20,2
Biraz Katılıyorum	25	22,9
Tamamen Katılıyorum	10	9,2
Kaldığım yer ulaşım hattı açısından elverişsiz.		
Hiç Katılmıyorum	40	36,7
Katılmıyorum	38	34,9
Biraz Katılıyorum	21	19,3
Tamamen Katılıyorum	10	9,2
Odalar çok küçük, yer sıkıntısı var.		
Hiç Katılmıyorum	36	33,0
Katılmıyorum	29	26,6
Biraz Katılıyorum	27	24,8
Tamamen Katılıyorum	17	15,6
Odalar çok kalabalık.		
Hiç Katılmıyorum	32	29,4
Katılmıyorum	33	30,3
Biraz Katılıyorum	19	17,4
Tamamen Katılıyorum	25	22,9
Yurt binası eski ve bakımsız.		
Hiç Katılmıyorum	44	40,4
Katılmıyorum	35	32,1
Biraz Katılıyorum	14	12,8
Tamamen Katılıyorum	16	14,7
Isınma sorunumuz var.		
Hiç Katılmıyorum	38	34,9
Katılmıyorum	42	38,5
Biraz Katılıyorum	19	17,4
Tamamen Katılıyorum	10	9,2
Kiralar çok yüksek.		
Hiç Katılmıyorum	39	35,8
Katılmıyorum	23	21,1
Biraz Katılıyorum	37	33,9
Tamamen Katılıyorum	10	9,2

Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin %32,1'i kaldıkları yerlerin kampüse uzak olduğunu belirtmiştir. Kaldığı yerden istediği yere ve kampüse gitmek için kullandığı ulaşım hattının elverişsiz olduğunu düşünen uluslararası öğrencilerin oranı %28,5'dir. Bu

bağlamda herhangi bir sorunu olmayan ve ulaşım hattının kesinlikle elverişsiz olmadığını düşünene uluslararası öğrencilerin oranı ise %36,7'dir.

Konakladıkları yerlerde bulunan odaların çok küçük olduğunu ve yer sıkıntısının var olduğunu belirten uluslararası öğrencilerin oranı %40,4 olarak saptanmıştır. Fakat kesinlikle böyle bir sıkıntının olmadığını belirten öğrencilerin sayısı ise %36,6'dır. Yine konakladıkları yerlerde ki odalarda kalan öğrenci sayısının fazla olduğunu belirten uluslararası öğrencilerin oranı %40,3'dür. Yurtlarda kalan uluslararası öğrencilerin %29,5'i binaların çok eski ve bakımsız olduğunu belirtmişlerdir. Isınma sorunlarının olduğunu belirten uluslararası öğrencilerin oranı ise %26,6'dır. Yurtları tercih etmeyip özel evlerde kalan öğrencilerin %43,2'si kiraların çok yüksek olduğundan dert yanmaktadır.

Tablo 60: Cinsiyet ile Barınma Sorunları Arasındaki İlişki

	Kadın	Erkek
Kaldığım yer merkeze ve kampüse çok uzak.		
Hiç Katılmıyorum	55,0%	43,5%
Katılmıyorum	15,0%	23,2%
Biraz Katılıyorum	17,5%	26,1%
Tamamen Katılıyorum	12,5%	7,2%
Kaldığım yer ulaşım hattı açısından elverişsiz.		
Hiç Katılmıyorum	50,0%	29,0%
Katılmıyorum	20,0%	33,5%
Biraz Katılıyorum	15,0%	21,7%
Tamamen Katılıyorum	15,0%	15,8%
Odalar çok küçük, yer sıkıntısı var.		
Hiç Katılmıyorum	40,0%	29,0%
Katılmıyorum	22,5%	29,0%
Biraz Katılıyorum	25,0%	24,6%
Tamamen Katılıyorum	12,5%	17,4%
Odalar çok kalabalık.		
Hiç Katılmıyorum	32,5%	27,5%
Katılmıyorum	30,0%	30,4%
Biraz Katılıyorum	17,5%	17,4%
Tamamen Katılıyorum	20,0%	24,6%
Yurt binası eski ve bakımsız.		
Hiç Katılmıyorum	41,0%	37,7%
Katılmıyorum	27,5%	34,8%
Biraz Katılıyorum	10,0%	14,5%
Tamamen Katılıyorum	21,5%	13,0%
Isınma sorunumuz var.		
Hiç Katılmıyorum	35,0%	34,8%
Katılmıyorum	37,5%	29,1%
Biraz Katılıyorum	12,5%	20,3%
Tamamen Katılıyorum	15,0%	15,8%
Kiralar çok yüksek.		
Hiç Katılmıyorum	37,5%	34,8%
Katılmıyorum	20,0%	21,7%
Biraz Katılıyorum	30,0%	36,2%
Tamamen Katılıyorum	12,5%	7,2%

Barınma problemleri ile cinsiyet arasında istatistikî olarak veri analizi yaptığımızda kiraların yüksek olması ve yurt binalarının eski ya da bakımsız olması dışında şikâyet eden erkek öğrenci oranı her bir başlık için kadın öğrenci oranından sürekli yüksek olduğu görülmüştür.

Kadın öğrencilerin %30 kaldıkları yerlerin merkeze ve kampüse uzak olduğunu belirtirken erkek öğrencilerde bu oran %33,3'dür. Kaldığım yerde ulaşım hattı elverişsiz diyen kadın öğrencilerin oranı %30 olarak saptanırken erkek öğrencilerin ise %37,5'i bu sorundan şikâyetçi olmuştur.

Odalar çok ufak diyen kadın öğrencilerin oranı %37,5 oranındadır. Bunun yanında erkek öğrenciler arasında odalarımız küçük diyen öğrencilerin oranı ise %42'dir. Kadın öğrencilerin %37,5'i odalarımız kalabalık derken erkek öğrencilerde ise bu oran %42'dir. Yurt binaları bakımsız ve eski diyen erkek öğrencilerin oranı %27,5 iken kadın öğrencilerde bu oran %31,5'dir. Isınma ile sorun yaşayan kadın öğrencilerin oranı %27,5'dir. Erkek öğrencilerde ise bu oran %36,1'dir.

Son olarak kiraların yüksek olduğunu düşünen erkek öğrencilerin oranı %43,4 oranında iken kadın öğrencilerin %42,5 i kiraların yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 61: Yaş ile Barınma Sorunları Arasındaki İlişki

	18-21	21-24	25-29	30-34	35-39
Yurt görevlileri ile ilişkiler problemleri.					
Hiç Katılmıyorum	33,3%	38,5%	34,3%	71,4%	0,0%
Katılmıyorum	18,5%	30,9%	37,1%	28,6%	100,0%
Biraz Katılıyorum	33,3%	17,9%	11,4%	0,0%	0,0%
Tamamen Katılıyorum	14,8%	12,7%	17,1%	0,0%	0,0%
Odalar çok küçük, yer sıkıntısı var.					
Hiç Katılmıyorum	29,6%	35,9%	31,4%	42,9%	100,0%
Katılmıyorum	29,6%	30,8%	22,9%	14,3%	0,0%
Biraz Katılıyorum	14,8%	25,6%	25,7%	42,9%	0,0%
Tamamen Katılıyorum	25,9%	7,7%	20,0%	0,0%	0,0%
Odalar çok kalabalık.					
Hiç Katılmıyorum	25,9%	28,2%	31,4%	42,9%	50,0%
Katılmıyorum	40,7%	33,3%	20,0%	28,6%	50,0%
Biraz Katılıyorum	11,1%	23,1%	17,1%	14,3%	0,0%
Tamamen Katılıyorum	22,2%	15,4%	31,4%	14,3%	0,0%
Oda arkadaşlarımla geçinemiyorum.					
Hiç Katılmıyorum	33,3%	35,9%	31,4%	42,9%	100,0%
Katılmıyorum	22,2%	20,5%	40,0%	42,9%	0,0%
Biraz Katılıyorum	25,9%	38,5%	11,4%	14,3%	0,0%
Tamamen Katılıyorum	18,5%	5,1%	17,1%	0,0%	0,0%

18-21 yaş aralığında olan öğrencilerin %48,1'i yurt görevlileri ile problem yaşamaktadır. Bu oran 22-24 yaş aralığında bulunan öğrencilerde ise %30,6 iken 25-29 yaş aralığında %28,5'dir. 29 yaş üstü olan öğrencilerde ise böyle bir sorunla karşılaşılmamıştır.

Odaların küçük olduğunu belirten öğrencilerin en yoğun olduğu yaş grubu %45,7 ile 25-29 yaş grubundaki öğrencilerin oluşu saptanmıştır. 25-29 yaş grubunu sırasıyla %42,9 ile 30-34 yaş grubu, %40,7 oranı ile 18-21 yaş grubu ve %33,3 oranı ile 22-24 yaş grubu izlemektedir. 34 yaş üstü öğrenciler ise böyle bir sorunlarının olmadığını belirtmişlerdir.

%48,5 oran ile 25-29 yaş grubu öğrenciler odaların çok kalabalık olduğunu en yoğun şekilde belirten yaş grubudur. 22-24 yaş grubunda olan öğrencilerin %38,5'i odaların çok kalabalık olduğunu söylemişlerdir. 18-21 yaş grubundaki öğrencilerde bu oran %33,3, 30-34 yaş grubunda ise %28,6'dır. 34 yaş üstünde ise böyle bir sorunu olduğunu söyleyen hiçbir öğrenci bulunmamaktadır.

Oda arkadaşları ile geçinemeyen öğrenci oranları ise sırası ile öğrencilerin yaşlarının ters orantılı olduğu görülmektedir. Sırası ile 18-21 yaş grubundaki öğrenciler arasında oda arkadaşları ile geçinemeyenlerin oranı %44,4, 22-24 yaş grubundaki öğrenciler arasında %43,6, 25-29 yaş grubundaki öğrenciler arasında %28,5, 30-34 yaş grubundaki öğrenciler

arasında %14,3 olduğu görülmüştür. 34 yaş üstü öğrenciler ise böyle bir sorunlarının olmadığını belirtmişlerdir

3.9.4.2. Başkalarıyla İlişki Kurma ve Sosyal İhtiyaç Problemleri

Bu kısımda öğrencilerin başkaları ile ilişki kurma, toplum içinde karşılaştıkları problemler ve sosyal ihtiyaçlarına karşı oluşan olumsuzluklar incelenmiştir.

Tablo 62: Başkaları ile İlişki Kurma ve Sosyal İhtiyaçlara İlişkin Sorunlar-1

Cevap	Sayı	Yüzde
Yabancı olmamdan ötürü dışlanıyorum.		
Hiç Katılmıyorum	40	36,7
Katılmıyorum	30	27,5
Biraz Katılıyorum	32	29,4
Tamamen Katılıyorum	7	6,4
Bazı Türk öğrenciler haklarını yediğimizi düşünüyor.		
Hiç Katılmıyorum	32	29,4
Katılmıyorum	28	25,7
Biraz Katılıyorum	37	33,9
Tamamen Katılıyorum	12	11,0
Dini inancımın dolayı uyumsuzluk yaşıyorum.		
Hiç Katılmıyorum	39	35,8
Katılmıyorum	37	33,9
Biraz Katılıyorum	21	19,3
Tamamen Katılıyorum	12	11,0
Örf ve adetler çok farklı alışmadım.		
Hiç Katılmıyorum	39	35,8
Katılmıyorum	37	33,9
Biraz Katılıyorum	21	19,3
Tamamen Katılıyorum	12	11,0
Siyasi gruplardan baskı görüyorum.		
Hiç Katılmıyorum	57	52,3
Katılmıyorum	28	25,7
Biraz Katılıyorum	16	14,7
Tamamen Katılıyorum	8	7,3
Dinci gruplardan baskı görüyorum.		
Hiç Katılmıyorum	48	44,0
Katılmıyorum	39	35,8
Biraz Katılıyorum	18	16,5
Tamamen Katılıyorum	4	3,7

Yabancı olmamadan dolayı dışlandığını belirten öğrencilerin oranının %35,8 olduğu saptanmıştır. Bazı Türk öğrencilerin haklarını yediğini düşünene uluslararası öğrencilerin oranı %44,9, dini inancından dolayı uyumsuzluk yaşadığını düşünen uluslararası

öğrencilerin oranı ise %30,3'dür. Türk örf ve adetlerine alışamayan uluslararası öğrencilerde de oran %30,3 iken siyasi gruplardan baskı gördüğünü ifade eden öğrencilerin oranı % 22'dir. Dinci gruplardan baskı görenlerin oranı ise %20,2 olarak belirlenmiştir.

Tablo 63: Başkaları ile İlişki Kurma ve Sosyal İhtiyaçlara İlişkin Sorunlar-2

Cevap	Sayı	Yüzde
Tanımadığım kişilerce rahatsız ediliyorum		
Hiç Katılmıyorum	45	41,3
Katılmıyorum	42	38,5
Biraz Katılıyorum	19	17,4
Tamamen Katılıyorum	3	2,8
Düşüncelerimi rahatça ifade edemiyorum.		
Hiç Katılmıyorum	37	33,9
Katılmıyorum	44	40,4
Biraz Katılıyorum	20	18,3
Tamamen Katılıyorum	8	7,3
Gruplaşmalardan dolayı yalnızlık çekiyorum		
Hiç Katılmıyorum	48	44,0
Katılmıyorum	34	31,2
Biraz Katılıyorum	18	16,5
Tamamen Katılıyorum	9	8,3
İstediğim kıyafetleri giymekten çekiniyorum.		
Hiç Katılmıyorum	46	42,2
Katılmıyorum	34	31,2
Biraz Katılıyorum	22	20,2
Tamamen Katılıyorum	7	6,4
Karşı cins tarafından rahatsız ediliyorum.		
Hiç Katılmıyorum	46	42,2
Katılmıyorum	37	33,9
Biraz Katılıyorum	19	17,4
Tamamen Katılıyorum	7	6,4

Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin %%20,2'si tanımadığı kişilerce rahatsız edildiğini belirtmiştir. %25,6'sı düşüncelerini rahatça ifade edememekten şikâyetçi iken, %24,8'zi gruplaşmadan dolayı yalnızlık çekmektedir. Öğrencilerin %26,6'sı istediği kıyafeti giyerken çekinmekte olduğunu belirtmiştir. Karşı cins tarafından rahatsız edilenlerin oranı ise %23,8'dir.

Tablo 64: Başkaları ile İlişki Kurma ve Sosyal İhtiyaçlara İlişkin Sorunlar-3

Cevap	Sayı	Yüzde
Yaşadığım yerde tek başıma dolaşmaktan çekiniyorum		
Hiç Katılmıyorum	49	45,0
Katılmıyorum	34	31,2
Biraz Katılıyorum	21	19,3
Tamamen Katılıyorum	5	4,6
Karşı cinsle arkadaşlık etmekten çekiniyorum.		
Hiç Katılmıyorum	42	38,5
Katılmıyorum	43	39,4
Biraz Katılıyorum	17	15,6
Tamamen Katılıyorum	7	6,4
Sorunlarımı paylaşacağım bir yakınım yok.		
Hiç Katılmıyorum	36	33,0
Katılmıyorum	39	35,8
Biraz Katılıyorum	24	22,0
Tamamen Katılıyorum	10	9,2
Kimse benimle arkadaş olmak istemiyor.		
Hiç Katılmıyorum	46	42,2
Katılmıyorum	34	31,2
Biraz Katılıyorum	16	14,7
Tamamen Katılıyorum	13	11,9
Tanımadığım insanlarla konuşurken sıkılıyorum.		
Hiç Katılmıyorum	42	38,5
Katılmıyorum	35	32,1
Biraz Katılıyorum	23	21,1
Tamamen Katılıyorum	9	8,3

Yaşadığı yerde tek başına dolaşmaktan çekinen öğrencilerin oranı %23,9'dur. Karşı cinsle arkadaşlık etmekten çekinen öğrenciler ise %22 oranındadır. Öğrencilerin %31,2'si sorunlarını paylaşacak kimse bulamamaktan şikâyetçi iken, %26,6'sı kendisi ile kimsenin arkadaşlık etmediğini belirtmiştir. Tanımadığı insanlarla konuşurken sıkılan öğrencilerin oranı ise %29,4'dür.

Tablo 65: Başkaları ile İlişki Kurma ve Sosyal İhtiyaçlara İlişkin Sorunlar-4

Cevap	Sayı	Yüzde
Topluluk içinde kendimi rahat hissetmiyorum.		
Hiç Katılmıyorum	42	38,5
Katılmıyorum	35	32,1
Biraz Katılıyorum	24	22,0
Tamamen Katılıyorum	8	7,3
Daha çok arkadaşım olsun isterdim.		
Hiç Katılmıyorum	40	36,7
Katılmıyorum	31	28,4
Biraz Katılıyorum	25	22,9
Tamamen Katılıyorum	13	11,9
Kendimi çevreme yeteri kadar sevdiremiyorum.		
Hiç Katılmıyorum	43	39,4
Katılmıyorum	37	33,9
Biraz Katılıyorum	23	21,1
Tamamen Katılıyorum	6	5,5
İklim değişikliği beni olumsuz etkiliyor		
Hiç Katılmıyorum	47	43,1
Katılmıyorum	26	23,9
Biraz Katılıyorum	25	22,9
Tamamen Katılıyorum	11	10,1
Yaşadığım şehirde halkın bize karşı tutumu beni üzüyor.		
Hiç Katılmıyorum	47	43,1
Katılmıyorum	37	33,9
Biraz Katılıyorum	20	18,3
Tamamen Katılıyorum	5	4,6
Yaşadığım şehri sevmiyorum.		
Hiç Katılmıyorum	55	50,5
Katılmıyorum	27	24,8
Biraz Katılıyorum	15	13,8
Tamamen Katılıyorum	12	11,0

Topluluk içinde kendisini rahat hissetmediğini belirten öğrencilerin oranının %29,3 olduğu saptanmıştır. Daha çok arkadaşı olmasını isteyen uluslararası öğrencilerin oranı %34,8, kendini çevreye yeteri kadar sevdiremediğini düşünen uluslararası öğrencilerin oranı ise %26,6'dır. İklim değişikliklerinden olumsuz etkilenen uluslararası öğrencilerde de oran %33 iken, şehirde halkın kendilerine karşı olan tutumundan rahatsız olduğunu ifade eden öğrencilerin oranı % 22,9'dur. Yaşadığım şehri sevmiyorum diyen uluslararası öğrencilerin oran ise %24,8 olarak belirlenmiştir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı Gençlik Hizmetleri Şube Müdürlüğü'nde uluslararası öğrencilerle ilgili çalışmalar yürüten bir birim faaliyete geçirilmiştir. Bu birim hem kendi bünyesinde çeşitli faaliyetler gerçekleştirmekte hem de Gebze Teknik Üniversitesi ve Kocaeli Üniversitesi'yle birlikte ortak projeler yürütmektedir (www.kocaeli.bel.tr, 2019).

Bu kısımda Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin çalışmalarının uluslararası öğrenciler nezdinde nasıl karşılandığı ve yapılan hizmetlerden memnun kalınıp-kalınmadığı anlatılacaktır.

Tablo 66: Kültürel Faaliyetlerden Memnuniyet Durumu

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	6	5,5
Katılmıyorum	10	9,2
Biraz Katılıyorum	50	45,9
Tamamen Katılıyorum	43	39,4
Toplam	109	100,0

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin uluslararası öğrenciler için düzenlemiş olduğu kültürel faaliyetlerden memnun olan öğrenci sayısı oldukça fazla olup memnuniyet oranının %85,3 olduğu görülmüştür. Bu hizmetlerden hiç memnun olmayan öğrencilerin oranı ise sadece %5,5'dir.

Tablo 67: Eğitim Faaliyetlerinden Memnuniyet Durumu

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	5	4,6
Katılmıyorum	12	11,0
Biraz Katılıyorum	49	45,0
Tamamen Katılıyorum	43	39,4
Toplam	109	100,0

Uluslararası öğrenciler için eğitim alanında da hizmetler veren Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bu alanda da memnuniyet düzeyini üst seviyelerde tutmayı başarmıştır. Bu kapsamda eğitim hizmeti alıp memnun kalan öğrencilerin oranı %84,4 oranında olduğu belirlenmiştir. Eğitim hizmetlerinden hiç memnun kalmayan uluslararası öğrencilerin oranı ise %4,6'dır.

Tablo 68: Sportif Faaliyetlerden Memnuniyet Durumu

Cevap	Sayı	Yüzde
Hiç Katılmıyorum	6	5,5
Katılmıyorum	13	11,9
Biraz Katılıyorum	51	46,8
Tamamen Katılıyorum	39	35,8
Toplam	109	100,0

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin uluslararası öğrenciler için düzenlemiş olduğu sportif faaliyetlerde ise memnuniyet oranı %82,6'dır. Bu faaliyetlerden memnun kalmayan uluslararası öğrencilerin oranı ise %5,5'dir.

3.9.5.Bulguların Sonuçları

Araştırmaya katılan uluslararası öğrenciler çoğunlukla erkek ve 22-24 yaş grubundandır. 2-3 yıldır Türkiye'de eğitim gören öğrenciler çoğunluktadır.

Öğrencilerin çoğu kendi ülkelerinde kentlerde ikamet etmekte olup, yüksek çoğunluğu klasik lisede eğitim alanlardan müteşekkildir.

Öğrencilerin çoğunlukla öğrenim gördüğü fakülteler sırasıyla iktisadi ve idari bilimler fakültesi, mühendislik, iletişim ve eğitim fakülteleridir.

Asya ve Afrika kıtalarından gelen öğrencilerin ağırlıkta olduğu izlenmektedir. Avrupa ülkelerinden ve Amerika'dan gelen öğrenci sayısı çok azdır.

Öğrencilerin annelerinin %67'sinin ev hanımı olduğu görülmektedir. Babalar ise daha çok emekli ve işçilerden oluşmaktadır.

İnternet ve/veya mezun arkadaşlarının aracılığı ile Türkiye'de eğitim görmeyi tercih ettiklerini belirten uluslararası öğrenci sayısı oldukça fazladır. Bu iki vasıta ile Türkiye'yi seçen öğrencilerin oranı %79,8'dir.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin Türkçe kullanım düzeylerine baktığımızda yüksek oranda Türkçe kullanım yetersizliği görülmektedir. Erkek öğrencilerin kadın öğrencilere nazaran Türkçeyi kullanma konusunda daha fazla sorun yaşadıklarını söylemek mümkündür. Kalma süreleri bakımından değerlendirdiğimizde ise Türkiye'de 2 yıldan az kalan öğrencilerin Türkçe kullanım seviyelerinin yeterli olmadığı görülmüştür. Bu bakımdan Türkiye'de kalma süresi ile Türkçe kullanımı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu söylemek tutarlıdır. Söz konusu bulgular literatürdeki konu ile ilgili bulgular ile çelişmemektedir.

Öğrencilerin Türkçeyi kullanırken; telaffuz, konuşma, anlama gibi konulardan hangisinin daha fazla zorladığına baktığımızda ise telaffuz eksikliğinin en çok görüldüğü saptanmıştır. Ayrıca, ders kitaplarını anlamada zorluk çeken öğrencilerin oranı da azımsanmayacak kadar çoktur.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin hemen hemen yarısı ülkesinde almış olduğu eğitim kalitesinin yetersiz olduğunu vurgulayarak bu durumun Türkiye'deki eğitimlerini zorlaştırdığını belirtmektedir. Her 4-5 kişiden biri ise bu sorunu önemsiz olarak nitelendirmektedir. Bu konuda daha fazla zorluk çektikleri belirlenen öğrenciler Türkiye'ye iyi bir eğitim için gelen ya da para kazanmak için gelen öğrencilerden oluşmaktadır. Ayrıca mezuniyet bakımından baktığımızda ise meslek lisesinden mezun olan öğrencilerde bu sorun daha sık görülmektedir.

Öğrencilerin yarısından fazlası Türkiye'deki eğitim sisteminin kendi ülkelerindeki eğitim sisteminden farklı olduğunu belirtmiştir. Bazı ülkelerde sınıf içi etkinlikler, rapor ve

sunumlar başarıya etki ederken bazı ülkelerde sadece sınav notları değerlendirmeye alınmaktadır. Bunun neticesinde öğrenciler dersleri ağır bulmakta, hemen hemen öğrencilerin yarısı ders programının yoğun olmasından ve ödevlerin fazla olmasından şikâyet etmektedir. Bu da eğitim sistemlerinin farklı olmasının bir sorun olduğunu destekler nitelikteki bulgulardır.

Bilimsel terimleri anlamayan öğrencilerin sayısı oldukça fazla olup, klasik lise ve meslek lisesi mezunu öğrencilerde bu sorun özellikle görülmektedir. Buradan anlaşıldığı üzere dil hazırlık sınıflarında öğretilen Türkçe üniversite düzeyinde olmayıp, daha çok gündelik konuşma diline yönelik gerçekleşmektedir.

Öğrencilerin genelinin önemli bir sorun olarak değerlendirmedeği, fakat az sayıda da olsa sorun olarak görülen öğretim görevlileriyle iletişim kurma konusu akademik başarıyı etkileyen faktörlerdendir. Sayıları çok olmamakla beraber öğretim görevlilerinin anlayışlı olmadıklarını, ön yargılı olduklarını ve onur kırıcı bazı davranışlarda bulunduğunu belirten öğrencilerin bulunduğu saptanmıştır.

%40 gibi azımsanmayacak orandaki öğrencinin rehberlik hizmetlerinden memnun olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin yarıdan fazlası ise oryantasyon hizmetlerinin yetersiz olduğundan şikâyetçidir. Bu iki sorunda akademik başarıyı doğrudan etkilemektedir. Bu sorunun bu denli yüksek çıkması, ergenlik döneminde ya da ergenlikten yetişkinliğe geçiş sürecinde olan öğrenci grubunun literatürde de bahsedildiği üzere ne çok uyumlu ne de çok uyumsuz bir grup içerisinde bulunan bireylerden oluşmalarından kaynaklanmaktadır. Bu gruptaki insanlar çok hızlı duygu geçişleri ile birlikte duygusallık, olgunlaşma, toplumsal değerleri anlama ve kariyer planlama, gelecek kaygısı gibi konularda desteğe en çok ihtiyaç duyanlardan oluştuğu için bu oranın doğal karşılanması mümkün gözükmemektedir. Yine yüksek bir oran ile şehirden gelen öğrencilerin oryantasyon hizmetlerini yetersiz bulması Kocaeli gibi büyük bir şehre uyum sağlamalarının zor olmasından kaynaklanmaktadır.

Finansal sorunlar ile ilgili uluslararası öğrencilerin aylık harcamalarına ilişkin verilere bakıldığında, öğrencilerin yarısından fazlası 650 TL üzeri harcama yapmaktadır. Bununla birlikte, araştırmaya katılan öğrencilerin %57,8'lik kesimi aldıkları burs ya da kredinin yetersiz seviyede kaldığını belirtmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi ailelerin sosyoekonomik seviyeleri ile öğrencilerin ekonomik sorunları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Ailelerinden gelen maddi desteğin yeterli seviyede olmaması burs/kredi miktarlarının yeterli seviyede görülememesi ile doğrudan ilintilidir. Bulgulara göre, öğrencilerin çoğunluğunun dar ve orta gelirli ailelerden geldiği ve ekonomik açıdan sıkıntılı oldukları izlenmektedir. Araştırmaya katılan uluslararası öğrencilerin yarısı Türkiye'deki yaşamın kendi ülkelerine kıyasla daha pahalı olduğunu belirtmiştir. Ailelerinin maddi durumunun kötü olması da bu durumun doğal bir sonucudur.

Öğrencilerden %64,2'si çalışma sınırlaması konusunda sorunları olduğunu belirtmiştir. Konu ile ilgili yasal sınırlamalar olması, bu durumun ortaya çıkmasında başat nedendir.

Sosyal etkinlikler için para ayırma ve çalışma izni kısıtlaması en önemli ekonomik sorunları teşkil etmektedir. Bununla beraber, öğrencilerin yarıya yakını okul masrafları,

ulaşım masrafları, sağlık harcamaları, giyim masrafları, sportif faaliyetler gibi ihtiyaçların karşılanmasına yönelik ekonomik zorluklarla karşı karşıya olduklarını belirtmişlerdir. Burs/kredi miktarlarının yetersizliği ve çalışma sınırının bulunması, bununla beraber ailelerin ekonomik düzeyleri söz konusu öğrencilerin gündelik harcamaları konusunda sorunlarla karşılaşmasına neden olmaktadır.

Barınma konusundaki sorunlara baktığımızda ise, öğrencilerin en fazla şikâyet ettiği konular; kiraların yüksek olması ve yurtlardaki odaların kalabalık ya da kk olmasıdır. Bu konuda erkek öğrencilerin şikyetlerinin daha fazla olduğu izlenmektedir. Yalnızca kiraların yüksek olmasından kadın öğrenciler daha fazla şikâyetçidir. Kadın ğrencilerin daha çok evlerde kalıyor olması bu sonucun ortaya çıkmasında etkindir. Bununla birlikte yaş ilerledikçe barınma ile ilgili problemlerin azaldığı görülmektedir. Ergenlikten olgunluğa geçilmesiyle, bu sonucun ortaya çıkmasının ilişkili olduğu düşünülmektedir. Zira ileri yaşlardaki bireylerin bazı sosyal kabiliyetleri daha üst düzeyde seyretmektedir.

Bundan hareketle, barınma problemlerinin binalarla ilgili olmadığı, bireylerin aralarında yaşanan problemler olduğu ve daha çok konaklama yapılan yer ile kampüs ve merkeze olan uzaklık ve bu aradaki ulaşım sorunlarıyla ilintili olduğu görülmektedir.

Her üç öğrenciden birisi toplumdaki dışlandığını ve yarıya yakını orada okumakla Türk ğrencilerin hakkına girdiğini düşünmektedir. Kültürel farklılıklar ve diğer bazı nedenlerden dolayı bu sonucun çıkması doğal kabul edilmektedir. Bunun yanı sıra kendi ülkelerindeki ders kitaplarında Türkiye ile ilgili olumsuz bazı anlatımların olması bu öğrencilerde önyargı oluşmasına neden olmaktadır. Fakat yine de birkaç ay sonra bu konu ile ilgili olumlu bazı değişmeler olduğu da izlenmektedir. Kendilerini dışlanmış hisseden öğrencilerdeki bu duygu durumu giderek değişime uğramaktadır.

İnanç konusunda önemli oranda bir sorun görülmemekle birlikte, Orta Asya ve Afrika'dan gelen Hıristiyan ve Budist nüfusun ağırlıklı olduğu ülkelerin vatandaşı olan öğrencilerde bazı problemler izlenmektedir. Balkanlardan ve Türki cumhuriyetlerden gelen öğrencilerde ise bu başlıkla ilgili olumsuz bir durum görülmemektedir. Bu durumun ortaya çıkmasında şüphesiz dini ve kültürel yakınlık başat nedendir.

Neredeyse her üç öğrenciden birisi sorunlarını paylaşacağı bir arkadaş bulamadığını, her dört öğrenciden birisi ise kıyafet seçiminde yeteri kadar zgr olamadığını ve yine her dört öğrenciden birisi gruplaşmanın olduğunu ve bu yüzden yalnızlık çektiğini dile getirmiştir. Bununla birlikte yalnızlık sorunu yıllar geçtikçe azalmaktadır. Kıyafet konusunda sorun yaşayan öğrencilerin büyük çoğunluğunu kadın ve Afrikalı ğrenciler oluşturmaktadır. Bu durumun önemli bir nedeni kültürel kıyafetlerin dikkat çekici olmasıdır.

Yaşadığı yerde tek başına dolaşmaktan çekinen öğrencilerin oranı %23,9'dur. Karşı cinsle arkadaşlık etmekten çekinen öğrenciler %22 oranında iken %26,6'sı kendisi ile kimsenin arkadaşlık etmediğini belirtmiştir. Tanımadığı insanlarla konuşurken sıkılan öğrencilerin oranı ise %29,4'dr. Topluluk içinde kendisini rahat hissetmediğini belirten öğrencilerin oranı %29,3 olduğu saptanmıştır. Daha çok arkadaşı olmasını isteyen uluslararası öğrencilerin oranı %34,8, kendini çevreye yeteri kadar sevdiremediğini düşünen

uluslararası öğrencilerin oranı ise %26,6'dır. İklim değişikliklerinden olumsuz etkilenen uluslararası öğrencilerde de oran %33 iken, şehirde halkın kendilerine karşı olan tutumundan rahatsız olduğunu ifade eden öğrencilerin oranı % 22,9'dur. Yaşadığım şehri sevmiyorum diyen uluslararası öğrencilerin oranı ise %24,8 olarak belirlenmiştir. Bu oranların tamamında yıllar geçtikçe önemli seviyelerde düşüş olduğu görülmektedir. Erken dönemde bu tip sorunlarla karşılaşılmasını duygusal bazı nedenlerle (aile, arkadaş, çevre özlemi vs.) açıklamak mümkündür.

%20,2'lik bir öğrenci grubu ise dini gruplar tarafından baskı gördüğünü belirtmektedir. Söz konusu öğrencilerin bu tür baskılara maruz kalması öğrenciliklerinden uzaklaşmalarına ve yasa dışı işlere karışmalarına neden olabilecektir.

Arkadaşlık ilişkilerine bakıldığında uluslararası öğrencilerin kendi ülkelerinden arkadaşlık ettikleri kadar Türk öğrencilerle de arkadaşlık ettikleri görülmektedir. Bu durum kültürel etkileşimin hızlı olduğu anlamına gelmektedir. Öğrencilerin %34,8'lik bir kısmı arkadaş sayılarının daha fazla olmasını istediğini belirtmiştir. Bu kültürel etkileşimin hızlı olduğunu destekleyen bir istatistiktir. Türk arkadaşları ile zamanını geçirdiğini belirten öğrencilerin çoğu Balkanlardan gelen öğrencilerdir. Bu oranın en az olduğu öğrenci grubu ise Afrikalı öğrenci grubudur. Bu durumu kültürel farklılıkların ve coğrafi uzaklığın bir yansıması olarak değerlendirmek mümkündür.

Nihayet Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin uluslararası öğrencilere yönelik yapmış olduğu faaliyetlerden memnuniyet oranı yüksek çıkmıştır. Memnun kalan öğrencilerin birçoğu Asya, Afrika ve Balkan bölgelerinden gelen öğrencilerden oluşmaktadır. Avrupa ve Amerika kıtalarından gelen öğrencilerin hem faaliyetlere katılımı hem de memnuniyet oranı diğer bölgelere göre düşüktür. Yapılan bu tip çalışmaların kültürel adaptasyonu hızlandırdığı düşünülmektedir. Bu da beraberinde akademik başarıyı getirmekte yahut tetiklemektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada, yerel ve merkezi yönetimlerin, üniversitenin ve sivil toplum kuruluşlarının Kocaeli'ne gelen uluslararası öğrencilere yönelik yapmış oldukları sosyal politikaların yeterli olup olmadığı ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda öğrencilerin karşılaştıkları akademik, ekonomik, sosyo-kültürel problemler ve bu problemleri çözmeye yönelik yapılan çalışmalar detaylı olarak incelenmiştir. İnceleme yapılırken uygulanan anket sonucunda elde edilen bulgular neticesinde Türkiye'nin uluslararasılaşmada daha iyi konuma gelmesi için çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

109 uluslararası öğrenci üzerinde yapılan anket neticesinde şu bulgular elde edilmiştir:

Öğrencilerin Türkiye'ye gelme kararı almalarında Türkiye'de öğrenim gören arkadaşları ve internet etkili olmuştur.

İyi bir eğitim alma arzusu ve kültürel yakınlıktan dolayı kolay uyum sağlamak, Türkiye'ye gelmeden önce öğrencilerin en önemli beklentilerindedir.

Öğrencileri en çok zorlayan sorunlar ise: Ekonomik problemler, dil ve oryantasyon/rehberlik hizmetlerinin yetersizliğidir. Bu durum öğrencilerin ailelerinin ekonomik seviyeleri ile sosyo-kültürel adaptasyonu arasında anlamlı ilişki olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Kalma yılları arttıkça sorunların azaldığı görülmektedir. Böylece kalma süreleri ile Türkçe öğrenme arasında doğru orantı olduğu görülmektedir.

Araştırmanın sonucunda elde ettiğimiz verilere dayanarak su önerilerde bulunabiliriz:

YTB, Türkiye'de eğitim görüp mezun olan öğrenciler ile mezun sistemi kurup devamlı iletişim halinde kalmalıdır. Bu öğrencilerden özellikle başarılı olanları ile iş birliği yapıp memleketlerinden Türkiye'ye okumaya gelmek isteyen öğrencilerin seçilmesinde yardımlarına başvurmalıdır. Ülkemizin tüm üst düzey ya da yerel görüşmelerinde Türkiye'den mezun olan uluslararası öğrenciler Türk büyükelçilikleri aracılığı ile profesyonel bir şekilde (tercüman vs.) değerlendirilmelidir. Bu minvalde yeni gelecek öğrencilerle mezun buluşmalarının yapılması faydalı görülmektedir. Diğer yandan ülkemizin dış temsilcilikleri, buldukları ülkelerde yerel/ulusal televizyon kanalları, resmi ya da sivil bir sosyal medya hesabı aracılığı ile Türkiye'deki eğitimin kalitesi ve ilgili hususlar konusunda paylaşımlarda bulunmaları gerekmektedir.

Yunus Emre Enstitüsü, Maarif Vakfı ve YTB aracılığı ile ülkemize öğrenim görmeye gelen öğrencilerin henüz ülkemize gelmeden buldukları ülkelerde Türkçe öğrenmeleri faydalı olacaktır. Bu nedenle bu kurumlar aracılığı ile bahsi geçen ülkelerde Türkçe eğitim merkezleri kurulmalıdır. Var olan bölgelerde ise yerel kültüre hâkim, Türkçeyi de ileri derecede kullanabilen öğretmenler (bunlar Türkiye'de okumuş uluslararası öğrencilerde olabilir) istihdam edilerek eğitim düzeyi daha kaliteli seviyelere getirilmeli ve öğrencilerin daha Türkiye'ye gelmeden Türkçe öğrenmeleri sağlatılmalıdır. Ayrıca Talim Terbiye Kurulu ders kitaplarını inceleyerek Türk kültürüne uygun olan daha anlaşılabilir görsellerin kullanılmasını sağlamalıdır. Bu durum öğrencilerin Türkçeyi daha

hızlı öğrenmelerini kolaylaştıracaktır. Ülkemizin kültürü hakkında daha objektif bilgilere yine bu sayede ulaşılabacaktır.

YTB, ülkemize gelecek öğrencilerin seçimini yaparken kullanılan ölçütleri tekrar gözden geçirmelidir. Nicelik bakımından uluslararası arenada yarış içine girmektense, nitelik bakımından yarışta var olmak hedeflenmelidir. Ülkemizin uluslararası arenada tanınırlığına daha fazla katkıda bulunmak için eğitim seviyesi bakımından Türkiye’de daha rahat okuyabilecek öğrenciler seçilmelidir.

Ayrıca Türkiye’de okumak arzusu ile sınava giren öğrenciler arasında sosyal adalet –ki sosyal adalet sosyal politikanın temelini oluşturmaktadır- tesis edilmeli. YTB’nin öğrenci seçimi için yapmış olduğu sınava Türk kökenli olup başka ülkelerin vatandaşı olan öğrenciler ile tamamen yabancı öğrenciler eşit şartlarda girmektedir. Bu durum adaletsizlik meydana getirmektedir. Bu adaletsizlik Türk vatandaşı olan öğrenciler ile Türk kökenli yabancı uyruklu öğrenciler arasında da görülmektedir. Bununla ilgili yapılabilecek çalışma ise uyruğu Türk olan öğrencilerin Türk vatandaşı olan öğrenciler gibi YÖK’ün yapmış olduğu sınavlara tabi tutulması olabilir.

Kocaeli Üniversitesi öğrenci oryantasyonu yapmakla kalmayıp akademik ve idari personel için de oryantasyon programı düzenlemelidir. Alanında uzman kişiler tarafından akademik personele kurum içi eğitimler ile farklı kültürlerden gelen öğrencilere nasıl davranmaları gerektiği hususunda çeşitli eğitimler verilmelidir. Üniversitelerdeki ilgili personelin -öğretim elemanlarında olduğu gibi- bu tip konularda hizmet içi eğitimler alması elzemdir.

Farklı kültürlerin bir arada yaşaması ile doğan sorunların giderilmesi için ülkemize gelen uluslararası öğrencilere buldukları illerin valilikleri aracılığı ile her konunun ilgili kurumları (Emniyet müdürlükleri, İl Müftülükleri, İl Göç idareleri) tarafından kültürel, yasalar, ahlaki ve etik kurallar hakkında iyi bir oryantasyon hizmeti verilmelidir.

Kocaeli Üniversitesi dil eğitim merkezi, verdiği dil eğitiminin içeriğini düzenleyerek gündelik dil eğitiminden ziyade öğrencilerin alanlarına uygun dil eğitimi vermelidir. Kısaca gündelik dil ile akademik dil arasındaki farklılıktan ötürü dil hazırlık sınıflarında verilen eğitim lisans, yüksek lisans ya da doktora dönemlerinde verilen dersleri anlamaya yönelik olmalıdır. En azından bunu içermelidir.

Çalışma arzusunda olan bu öğrenci grubunun durumuyla ilgili bazı yeni yasal düzenlemeler yapılması faydalı olacaktır. Bu konuda Türkiye Cumhuriyeti Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, öğrencilerin yarı zamanlı çalışmalarına izin vermesi gerekmektedir. Derslerinde devamsızlığı etkilemeyecek şekilde ve asgari ücreti aşmayacak şekilde çalışmalarına yasal çerçevede izin verilmeli ve bu durum burs almalarını olumsuz etkilememelidir. Ayrıca devletimizin uluslararası öğrencilere burs veren kurumu olan YTB, burs miktarlarını arttırması gerekmektedir. Burs miktarı belirlenirken bölgelere göre katsayılar koyup o miktar üzerinden verilmelidir. Örneğin ekonomik olarak daha düşük seviyede olan Afrika kıtası, ekonomik olarak daha iyi durumda olan Avrupa kıtasına göre daha çok burs miktarına sahip olabilir. Ve bunun yanı

sıra YTB sosyal yardım yelpazesinin genişleterek burs vermediği öğrencilere konaklama, seyahat kartı gibi imkânlar sunmalıdır.

Ulaşım sorunlarını bertaraf etmek için Kocaeli Büyükşehir Belediyesi uluslararası öğrencilerin kaldıkları yurtlara daha sık seferler koymalı ve sadece kampüs değil aynı zamanda şehir merkezinde de aynı sıklıkta otobüs seferleri olmalıdır. Ayrıca yurtlara özel halk otobüslerinden ziyade belediyenin şehir içi hatları gelmelidir. Bunun nedeni ise YTB'nin sağladığı ücretsiz kart imkânı sadece belediye otobüslerinde geçerli olmasıdır.

Uluslararası öğrencilerin kendi ülkelerinde aldıkları Türkiye ile alakalı olumsuz eğitim ve öğretiler doğrultusunda öğrencilerin zihninde önyargı oluşmaktadır. Bu durum tamamen ortadan kaldırılmalı ya da en aza indirilmelidir. Bu da Türkiye Cumhuriyeti Dış İşleri Bakanlığı ve bağlı kuruluşların izlediği dış politikalarda ki kararlılığı ve yaptırım gücünün artırılması ile doğrudan alakalıdır. Bu konuda büyükelçilikler buldukları ülkelerin eğitim sisteminde işletilen müfredatta Türkiye ile ilgili olumsuz bilgilere engel olmalıdırlar.

Kendi kültürlerine özgü kılık-kıyafetler ile gezemediklerini belirten öğrencilerin bu sorunun en aza indirilebilmesi için öğrencilerin kampüs içinde Kocaeli Üniversitesi rektörlüğü, şehir merkezinde ilçe ve/veya büyükşehir belediyesi belli dönemlerde ülkelere özgü kıyafet, yemek, müzik vb. değerlerini tanıtımlarına imkân sağlayacak etkinliklere yeterince önem verilmesi ve hatta bu tip etkinlikleri yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Dini grupların baskısı altında kalan ve olası bir suç örgütünün militanı olma riski taşıyan öğrencileri bu duruma düşürmemek ve/veya bu durumun önüne geçebilmek adına uluslararası öğrenciler Emniyet Müdürlükleri ve Kocaeli Üniversitesi rektörlüğü ortak çalışarak periyodik olarak denetlenmelidir.

Tüm bu eksiklikler ile beraber merkezi ve yerel yönetimlerin, üniversitenin ve sivil toplum kuruluşlarının uluslararası öğrencilere yönelik yapmış oldukları sosyal politikalar yeterli olarak görülmüş ve öğrencilerin bu hizmetlerden memnun olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın sonucunda;

H1. “Öğrencilerin ailelerinin ekonomik seviyeleri sosyo-kültürel adaptasyonu etkiler.” hipotezi doğrulanmıştır.

H2. “Kalma sürelerinin artması Türkçe anlamayı olumlu yönde etkiler.” hipotezi doğrulanmıştır.

H3. “Dil hazırlık sınıflarında Türkçe eğitiminin etkili olması akademik başarıyı olumlu yönde etkiler.” hipotezi doğrulanmıştır.

H4. “Üniversite öğretim görevlilerinin ve personelin farklı kültürlere davranış şekilleri hakkında eğitim almaları uluslararası öğrencilerin kültürel adaptasyonunu olumlu yönde etkiler.” hipotezi doğrulanmıştır.

H5. “Yerel yönetimlerin uluslararası öğrencilere yönelik yaptığı kültürel, sportif ve akademik çalışmalar kültürel adaptasyonu olumlu yönde etkiler.” hipotezi doğrulanmıştır.

Tüm hipotezlerin doğrulanması, tezimizin ana hipotezi olan “Kocaeli Üniversitesinde öğrenim gören uluslararası öğrencilere yönelik uygulanan merkezi ve yerel sosyal politikalar yeterlidir.” hipotezini de doğrulamaktadır.

Gelecekte uluslararası öğrenciler ile ilgili çalışmalara tavsiye niteliğinde ise şu önerilerde bulunulabilir:

Bu araştırma yalnızca Kocaeli’nde yürütülmüştür. Kocaeli şehri diğer Anadolu illerine nazaran gerek kendi yapısı gerekse jeopolitik konumundan ötürü imkânları daha çok olan ve çeşitli sosyal ihtiyaçların karşılanabildiği bir şehirdir. Bundan dolayı bu tip araştırmalar Türkiye’nin diğer illeri için de yapılmalı ve karşılaştırmalı analizler ortaya çıkartılabilmelidir.

Uluslararası öğrencilerin sorunları ile ilgili çalışmalar daha önce de yapılmıştır. Fakat uluslararası öğrenciler ile birlikte okuyan yerli öğrencilerin araştırılması konusu ile ilgili henüz akademik bir metin ortaya çıkartılmış değildir. Bu durumun olumlu/olumsuz durumları ‘yerli öğrenciler açısından’ akademik analize tabi tutulmalıdır.

Ayrıca henüz üzerinde çalışma yapılmayan “uluslararası öğrencilerin okudukları şehre katkısı” konusu da önem arz etmekte olup, çalışılması gerekmektedir. Böylece bu öğrenci grubunun herhangi bir şehre ne düzeyde kültürel ve/veya ekonomik katkı sunduğu da ortaya çıkartılabilecektir. Bu çalışma şehir veya üniversiteler için teşvik niteliğinde olabilecektir.

KAYNAKÇA

- Abdujabarova, M. (2018). *İngiltere'nin Uluslararası Öğrenci Politikası*. Ankara: UDEF yay.
- Adaptation and cross-cultural adaptation. California: Sage Yay. International Journal for the Advancement of" Counselling 19 (167-185).
- Adenekan, S. (2007, 30 Ekim). Higher education World Class. *The Guardian*.
- Ağrı, G. I. (2006). *Küreselleşme Sürecinde Yükseköğretim Politikaları ve Erasmus Projesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.
- Aktaş, Y. (1997) Üniversite Öğrencilerinin Uyum Düzeylerinin İncelenmesi. *Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 13(1). (107-110). Hacettepe
- Aksayan, E. (2010). *Avrupa Birliği Erasmus Değişim Programı'nın Mimarlık Eğitimine Etkisinin Öğrenci Deneyimleri Üzerinden İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Alisinanoğlu, F. (2002). Gençlik Dönemi Özellikleri ve Genç Anne-Baba İletişimi. *Eğitim ve Bilim*. 27(123). (62-63).
- Armağan, E. (2017). *Küreselleşen Dünyada Uluslararası Öğrenci Hareketliliği ve Uluslararası Öğrenciler* Ankara: UDEF yay.
- Atak, H. ve F. Çok. (2010). A new period in human life: Emerging adulthood. *Journal of Childhood and Adolescence Mental Health*. 17(1), (39-50).
https://www.researchgate.net/publication/277020937_Atak_H_Cok_F_2010_A_new_period_in_human_life_Emerging_adulthood_Journal_of_Childhood_and_Adolescence_Mental_Health_171_39-50
- avryasya.istanbul.edu.tr Erişim Tarihi: 10 Ocak 2017
- Aydın, R. (2010). *Küreselleşme ve Yükseköğretim*. <http://ramazanaydin.com> Erişim Tarihi: 24 Mayıs 2019
- Balcı, Ş. ve B. Gülnar. (2011). *Yeni Medya ve Kültürleşen Toplum*. Konya: Literatürk Yay.
- Becker, R. ve R. Kolster. (2012). International student recruitment:policies and developments in selected countries. *NUFFIC* (10-15).
- bern.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_01/26115616_ysyenia4.pdf Erişim Tarihi: 08 Şubat 2019
- Berry, J.W. (1997). Immigration, Acculturation, and Adaptation. *Applied Psychology: An International Review*. 46 (1). (5-68).
- Berry, J.W. ve L.S. David. (2006a). Acculturation: When Individuals and Groups of Different Cultural Backgrounds Meet. *Perspectives on Psychological Science*. 5(4). (472-481).
- Bolat, M. (2014). *Türkiye İçin Uluslararası Öğrencilerin Anlamı* http://insamer.com/tr/turkiye-icin-uluslararasi-ogrencilerin-anlami_95.html Erişim tarihi: 04 Ocak 2017.
- Budak, M. M. (2012). *Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Öğrenci Değişim Programları ve Türkiye Uygulamaları*. (Uzmanlık Tezi). Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. Ankara

- Çağlar, A.(1999) Türk Üniversitelerinde Öğrenim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklar Öğrencilerinin Sorunları. *Amme İdaresi Dergisi*. 32(4) (133-169).
- Çakıcı A.C. ve S. Eser. (2016). Yabancı Mutfak Şefleri Gözüyle Türk Mutfağına İlişkin Bir Değerlendirme. *Journal of Tourism and Gastronomy* 4(1) (215-227) DOI: 10.21325/jotags.2016.32. (215-227)
- Çakmak, Ö. ve M. Hevedanlı. (2004). *Biyoloji öğretmen adaylarının kaygılarını etkileyen etmenler. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı 6-9 Temmuz 2004*. Malatya: İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi. <https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/168.pdf> Erişim Tarihi: 12 Eylül 2018.
- Çelik K. ve F. U. Beşpınar. (2011) Farklı Nedenlerle Çalışma Ve Çalışmanın Genç Üzerine Etkileri. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*. 3 (1) (59-69).
- Chandler, A. (1989). Obligation or Opportunity, Foreign Student Policy in Six Major Receiving Countries. *International Institute of Education*.
- Council of Ministers of Education, Canada (CMEC). (2011). *Bringing education in Canada to the world, bringing the world to Canada: an international education marketing action plan for provinces and territories*. http://www.cmec.ca/Publications/Lists/Publications/Attachments/264/COF_Bringing_Ed_to_Canada_Eng_final.pdf internet sitesinden Erişim Tarihi: 23 Mayıs 2019
- Çöllü, E. F.ve Y. E. Öztürk. (2010). Türk Cumhuriyetleri, Türk ve Akraba Topluluklarından Türkiye'ye Yüksek Öğrenim Görmek Amacıyla Gelen Öğrencilerin Uyum ve İletişim Sorunları (Konya Selçuk Üniversitesi Örneği). *Journal of Azerbaijani Studies* (1) (223-239).
- Dellal, N. (2009). İkinci Yabancı Dil Olarak Almanca Öğrenen Öğrencilerin, Birinci Yabancı Dil İngilizceye Bağlı Öğrenme Stratejileri. *Dil Dergisi*. 145. (64-85).
- Demir, A. (2017). Osmanlı Devletinde Devşirme Sistemi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*. 1(1) (19-27).
- Demirhan, K. (2017). Uluslararası Alanyazında Uluslararası Öğrenciler ve Uluslararası Öğrencileri Siyasal Açından Düşünmek. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi Özel Sayısı*. (547-562).
- Douglass, J. A. ve R. Edelstein. (2009). The global competition for talent. *Center for Studies in Higher Education Research & Occasional Paper* (1-22).
- Dölek, M.R. (2017). Yurtdışı Yükseköğretim Diplomaları Denklik Sürecinde Yaşanan Problemler. *Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives* 5 (2) (20–33).
- Duman, T. (2001). Avrupa Birliği eğitim programları “Sokrates programı”. *Milli Eğitim Dergisi*. Sayı:149
- Durgun B.G. ve H. Yaman (2017). İdeoloji, Dil Ve Sembol Bağlamında Medya Ve Siyaset. *Akademik Hassasiyetler Dergisi* 4(7). (39-51).
- Eğimli, A. T. (2011). Farklı Bir Ülke, Farklı Bir Kültür: Kültür Şoku (Kültürlerarası Adaptasyonun Sağlanması). *Verimlilik Dergisi* 4. (115-131).

- Eğitim Ekonomisi İş konseyi Raporu (2013). *Uluslararası Yüksek Öğretim ve Türkiye'nin Konumu* Dış Ekonomik İlişkiler Kurumu, Ankara.
- Ercan, S.M (2012). *Türkiye'de Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilerin Sorunları ve Sosyal Hizmet Gereksinimleri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Ercan, S.M (2012). *Uluslararası Öğrencilerin Uyum Sorunlarının İncelenmesi Ve Bu Sorunların Çözümüne Yönelik Beklentilerin Araştırılması*. (Uzmanlık Tezi). Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı. Ankara.
- Forbes, L. ve J. Hamilton. (2004). Building an international student market: educational-balanced scorecard solutions for regional Australian cities. *International Education Journal*. 5(4), (502-520).
- Gaetgens, P. (2005). *Almanya'nın Yükseköğretim Alanındaki Deneyimleri*. Uluslararası Yükseköğretim Konferansı. YÖK.
- Göksan, T. S., S. Uzundurukan ve S. N. Keskin . (2009). *Yaşam boyu öğrenme ve Avrupa Birliği'nin yaşam boyu öğrenme programları*. 1. İnşaat Mühendisliği Eğitimi Sempozyumu. Antalya
- Güçlü, N. (1996). Yabancı Öğrencilerin Uyum Problemleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. (12). (101-110).
- Gül, H. (2013). *Avrupa Birliği Erasmus Öğrenci Değişim Programı Öğrencilerinin Beklenti Ve Sorunları Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma (Göttingen Üniversitesi'ndeki Türk Öğrencileri Örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kahramanmaraş
- Gülner, B. (2011). Yabancı Öğrencilerde Kültürleşme Ve Medya Kullanımı. *Global Media Journal*. 2(3). (51-68).
- Günaydın, A. (2012). *Türkiye Burslusu Uluslararası Öğrencilerin Niyet Mektuplarında Türkiye Algısı: Odtü Ve Boğaziçi Üniversitesi Öğrencileri Örneği*. (Uzmanlık Tezi) Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı. Ankara
- Güngör, H. F. (2007). *Avrupa Birliği İçin Yaşam Boyu Öğrenim Temel Yeterlikleri Ve Bu Yeterliklerden "Yabancı Dillerde İletişim" Bağlamında Türkiye'nin Durumu*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir
- Günter J. Friesenhahn, (2014). *Politikalar, Yaklaşımlar ve Örnekler: Avrupa Bağlamında Öğrenim Hareketliliği ve Formel Olmayan Öğrenme*. Şebeke Gençlerin Katılımı Projesi Kitapları. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yay. 482, 1. Baskı.
- Gürüz, K. (2011). Higher Education and International Student Mobility in the Global Knowledge Economy. *State University of New York Press*.
- Güven, İ. (1999). Küreselleşme ve Eğitim Dizgesine Yansımaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 32(1). (145-159).
- He-Chen, S. (2009) *A study of international students' life situation a case study of the international students in University of Twente*. Master of Business Administration. University of Twente, Twente. (1-93)

- Işıқтаç, Y. (1999). *Hukukun Kaynağı Olarak Örf Adet Hukuku*. İstanbul: Alkım Yay.
- istatistik.yok.gov.tr/ Erişim tarihi: 19 Mayıs 2018.
- Karaboğa, K.(2013). *İş Dünyası ve Eğitim*. <https://www.dunya.com/ekonomi/yurtdisi-egitime-yilda-2-milyar-haberi-232641> Erişim Tarihi: 07 Ocak 2017
- Karaca, C. (2016, 11 Temmuz). Uluslararası Öğrenci Hareketliliği ve Türkiye. *Hürriyet*.
- Karaeminoğulları A., A. Doğan ve S. Bozkurt. (2009). Kültürlerarası Adaptasyon Envanteri. (Cross Cultural Adaptability Inventoryccai) Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 14(1). (331–349).
- Karaman, S.Y. (2018). *Sosyo-Kültürel Adaptasyon Sürecinde Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Kültürlerarası İletişim Duyarlılığı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
- <https://katalog.devletarsivleri.gov.tr/Sayfalar/eSatis/OnIzlemeVeSiparisAyarlama.aspx?ItemId=42290&Hash=A9CD63F3695B56EB6C4612A0A144975ED6B2915A42FC64247BCCA11BC7243046&Mi=0> Erişim Tarihi: 20 Ocak 2019.
- Kaya M.F. (2014) *Uluslararası Öğrenci Hareketliliğinde Lider 6 Dünya Ülkesinin Yükseköğretim Tanıtım Uygulamaları Ve Türkiye Bursları Tanıtım Stratejisi İçin Bir Model Önerisi*. (Uzmanlık Tezi). Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı. Ankara.
- Kıroğlu, K., A. Kestel ve C. Elma. (2010). Türkiye’de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Lisans Öğrencilerinin SosyoKültürel ve Ekonomik Sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 6(2). (26-39).
- Kim, Y. Y. (2001). *Becoming intercultural: An integrative theory of communication and cross-cultural adaptation*. California: Sage Yay.
- Koç, S.N. (2018). *Genç Yetişkinlik Dönemleri ve Özellikleri*. <https://www.guncelpsikoloji.net/gelisim-psikolojisi/genc-yetiskinlik-donemi-ve-ozellikleri-h6582.html> Erişim Tarihi : 10 Şubat 2018
- Konig, W.(1998), Türkiye’de Uluslararası Dil Öğretimi Sorunları Dışardan Bir Bakış. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. (167-172).
- Koray, M.(2007), Sosyal Politikanın Anlamı ve İşlevini Tartışmak. *Çalışma ve Toplum Dergisi* 2007(4). (19-56).
- Korkmaz, T. (2005). *Türk Eğitim Sistemi ve İngiliz Eğitim Sisteminin Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Kumcağız, H., R. Dadashzadeh ve K.Alakuş. (2016). Ondokuz Mayıs Üniversitesi’ndeki Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Yaşadıkları Sorunlar. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 35(2). (37-50).
- Küçükcan, T. ve B. S. Gür. (2010). *Türkiye’de Yükseköğretim- Karşılaştırmalı Bir Analiz*. Ankara: SETA Yayınları.
- Levent, F.ve Ö. Karaevli. (2013) Uluslararası Öğrencilerin Eğitimine Yönelik Politikalar ve Türkiye İçin Öneriler. *Eğitim Bilimleri Dergisi*. 38. (97-117). DOI: 10.15285.

- Lewthwaite, M.(1996). A study of international students' perspectives on crosscultural adaptation. *International Journal for the Advancement of" Counselling* 19. (167-185).
- Mert, A. ve M. Çetiner. (2018) Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Yaşamına Uyum ile Benlik Ayrışması Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*. 8(3) Doi: 10.19126/suje.407960.
- Neuliep, J. W., M.H. Stephaine ve J. McCroskey; *The Influence of Ethnocentrism in Organizational Context: Perceptions of Interview and managerial attractiveness, credibility and effectiveness*, 2005. (41-56)
- Nichols, A. (2012). International Student Recruitment Policy in the United States, United Kingdom, Japan and South Korea. *Vanderbilt University Comparative Issues in Higher Education*, Fall 2012.
- Oberg, K. (1960). Cultural Shock: Adjustment to New Cultural Environments. *Practical Anthropology* (7). (177-182).
- OECD. (2013). *Education at a glance. OECD indicators*. Paris: OECD Publishing. (314-315).
- Osmanlı, Ü.(2018). Uluslararası Öğrencilerin Sosyal Adaptasyonuna Yönelik Bir Araştırma: Lau Örneği. *Lau Sosyal Bilimler Dergisi*. 9(1). (49-74).
- Ota, H. (2012). *Dispatches from Japan: Th inking beyond international student mobility*. <http://www.guardian.co.uk/higher-education-network/blog/2012/apr/23/japan-international-student-mobility> adlı internet sitesinden Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2019
- Önder, R. ve A. Balcı. (2010). Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliği Programının 2007 Yılında Programdan Yararlanan Türk Öğrenciler Üzerindeki Etkileri. *Avrupa Çalışmaları Dergisi*. 9(2). (93-116).
- Özçetin, S. (2013). *Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal Uyumlarını Etkileyen Etmenler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Özkan G. ve M.A. Güvendir. (2015). Uluslararası Öğrencilerin Yaşam Durumları: Kırklareli Ve Trakya Üniversiteleri Örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1). (174- 190).
- Özkan, R. (2004). Toplumsal Değerlerin Birey ve Toplum Üzerindeki Etkisi. *Bilge Dergisi*. 10(39). <http://www.kirmizilar.com/tr/index.php/konuk-yazarlar2/3805-toplumsal-degerlerin-birey-ve-toplum-uzerindeki-etkisi>
- Özoğlu, M., B.S. Gür ve İ. Coşkun. (2012). *Küresel Eğilimler Işığında Türkiye 'de Uluslararası Öğrenciler*. Ankara: SETA Yay.
- Öztürk, S. (2014). *Büyük öğrenci projesinden Türkiye bursları projesine geçiş süreci ve Türkiye'nin öğrenci politikasındaki değişim*. (Uzmanlık Tezi). T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler Ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Ankara
- Rençber, A. (2005). *Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları: Genel Eğitim Programı Çerçevesinde Yükseköğretim Alanında AB Programı (Erasmus)*. Devlet Bütçe Uzmanlığı Araştırma Raporu, Ankara

- Sancak, A. (2009). *Kültürlerarası Diyalog Açısından Öğrenci Değişim Programları: Erasmus Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya
- Sarıçayır, E. (2009). *Avrupa Birliği Gençlik Politikaları Çerçevesinde Gençlik Programı Ve Etkileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Savage, M. (2007). *The Big Question: What is the British Council, and does it still serve a useful purpose?* The Independent: <http://www.independent.co.uk/>
- Saygın S. ve D. Hasta. (2018). Göç, Kültürleşme ve Uyum. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar- Current Approaches in Psychiatry* 10(3). (302-323). doi:10.18863/pgy.364115.
- Selçuk, A. (2007). Sosyal Bir Davranış Biçimi Olarak Dil. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 145. (503-507).
- Stiasny, M. (2008). *Mobility Matters- Forty Years of International Students Forty Years of UKCISA. UK Council for International Student Affairs*. London.
- Süter, Z. (2008). *Türkiye'deki Yükseköğretim Kurumlarında Erasmus Değişim Programlarını Yürüten Birimlerin Kurumsal Yapılarının İncelenmesi ve Bir Modelleme Çalışması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Şahin, D., M. Demirtaş ve H. Demirtaş. (2014), “Üniversitelerde Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Akademik Başarı Düzeyleri, Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı:204. (88-114).
- Stephenson, L. A. (2004). *A comparative study of cognitive and non-cognitive factors relationship to academic success for foreign master's students*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). University of Maryland, College Park.
- Tanyeri, A. E. (2006). *Avrupa Birliği'nin Eğitim Politikası Ve Erasmus Programı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya
- T.C. Avrupa Birliği Bakanlığı (2013). *AB Programları*. No:9, Ankara
- T.C. Kalkınma Bakanlığı (2014), “*Yükseköğretimin Uluslararasılaşması Çerçevesinde Türk Üniversitelerinin Uluslararası Öğrenciler İçin Çekim Merkezi Haline Getirilmesi Araştırma Projesi*”, Kalkınma Araştırma Merkezi, Ekim 2014 (1-174).
- Teichler U. (Bahar, 2012) Ideas of Student Mobility in Germany. *International Higher Education*. 67. (14-16).
- Tekelioğlu, S., H. Başer, M. Örtlek, ve C. Aydın. (2012). Uluslararası Öğrencilerin Ülke ve Üniversite Seçiminde Etkili Faktörler: Vakıf Üniversitesi Örneği. *Online Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*. 4(2). <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/151038>
- Terzi, M. (2013). *Türkiye'nin Büyük Öğrenci Projesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Top, M. V. (2006). *Avrupa Birliği Eğitim Ve Gençlik Programlarına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ

- travel.state.gov/content/travel/en/legal/visa-law0/visa-statistics/annual-reports/report-of-the-visa-office-2017.html Erişim Tarihi: 19 Şubat 2019
- Tutkun, Ö. (2006). Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesindeki Türkiyeli Öğrencilerin Uyum Sorunları. *Sosyal Bilimler Dergisi*. (15). (255-267).
- Türk Ulusal Ajansı (2008). *2008 Uygulama Raporu Hayatboyu Öğrenme Programı (LLP)*. AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, Ankara.
- Türk Ulusal Ajansı (2005). *Kullanıcı Kılavuzu*. AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, Ankara.
- udef.org.tr Erişim Tarihi: 4 Nisan 2019
- uis.unesco.org/en/uis-student-flow Erişim Tarihi: 25 Ocak 2019
- uluslararasi.yok.gov.tr/uluslararasilasma/bologna/temel-bilgiler/bologna-sureci-nedir Erişim Tarihi: 26 Mayıs 2019
- Ünal, M. ve Ç. Özdemir. (2013). Avrupa Birliği Öğrenci Öğrenim Hareketliliği Programının Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 6(2). (153-182).
- Ünal, M. (2011). *Avrupa Birliği Erasmus Öğrenci Öğrenim Hareketliliği Programının Cıpp (Bağlam, Girdi, Süreç, Ürün) Modeline Göre Değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Verbik, L., ve V. Lasanowski. (2007). *International mobility: Patterns and trends*. London, UK: The Observatory on Borderless Higher Education.
- Ward, C., S. Bochner ve A. Furnham. (2005). *The psychology of culture shock*. Routledge.
- www.kocaeli.gov.tr/kocaeli-ekonomisinde-sanayinin-yeri Erişim Tarihi: 08 Ekim 2019.
- www.britishcouncil.org, Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2019
- www.egm.gov.tr Erişim Tarihi: 18 Haziran 2018
- www.eca.state.gov/fulbright Erişim Tarihi: 19 Temmuz 2018
- www.emu.edu.tr/emu_v1/media/assets/files/lizbon-sozlesmesi.pdf Erişim Tarihi: 4 Mart 2019
- www.chevening.org/apply/guidance Erişim Tarihi: 10 Mart 2019
- www.royalsociety.org/ Erişim Tarihi: 10 Mart 2019
- www.hotcourses-turkey.com/study-in-germany/destination-guides/why-study-abroad-in-germany/ Erişim Tarihi: 5 Mart 2019
- www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/04/20130411-2.htm Erişim Tarihi : 10 Kasım 2017
- www.yedirensakarya.com/2017/01/20/ali-akilli-ile-40-dakika-uluslararasi-ogrenciler-konusuldu/. Erişim Tarihi: 02 Ocak 2018.
- www.insamer.com/tr/turkiye-icin-uluslararasi-ogrencilerin-anlami_95.html Erişim Tarihi: 02 Kasım 2018
- www.daad.de/deutschland/en/ Erişim Tarihi: 2 Mart 2019
- www.gocmenburo.com/turkiye-ogrenci-vizesi/ Erişim Tarihi: 28 Mart 2019
- [www.goc.gov.tr/files/files/YABANCILAR\(1\)\(1\).pdf](http://www.goc.gov.tr/files/files/YABANCILAR(1)(1).pdf) Erişim Tarihi 28 Mart 2019

- www.aa.com.tr/tr/info/infografik/8025 Erişim Tarihi: 14 Şubat 2019
- www.nafsa.org/Learn_About_NAFSA/History/ adresinden alındı. Erişim Tarihi: 12 Şubat 2018
- www.iie.org/Research-and-Insights/Project-Atlas/Explore-Data/Current-Infographics. Erişim Tarihi: 8 Şubat 2019
- www.ttb.org.tr/mevzuat/index.php?option=com_content&view=article&id=372:avrupa-bgesde-ysekretle-gbelgeler-taninmasina-k-slee-lbon-slees&catid=6:uluslararasıylge&Itemid=36 Erişim Tarihi: 10 Şubat 2019
- www.kocaeli.bel.tr/webfiles/userfiles/files/faaliyet-raporlari/2017%20Faaliyet%20Raporu.pdf Erişim Tarihi: 7 Şubat 2019
- <https://www.kocaeli.bel.tr/tr/main/pages/egitim/778> Erişim Tarihi: 18 Eylül 2019
- <https://www.kocaeli.bel.tr/tr/main/pages/sosyo-ekonomik-yapi/100> Erişim Tarihi: 18 Eylül 2019
- www.kocaeli.edu.tr/arastirma/dilmer.php Erişim Tarihi: 7 Şubat 2019
- www.msxlabs.org/forum Erişim tarihi: 10 Aralık 2018
- www.psikologofisi.com/blog/kultur-soku-nedir-basa-cikmak-icin-5-etkili-yontem Erişim Tarihi: 10 Şubat 2019
- www.ytb.gov.tr/uluslararası-ogrenciler/turkiye-burslari Erişim Tarihi: 18 Aralık 2018
- Yaka, A. (2014). *Toplumların Sosyal Yapıları Neden Farklıdır?*
<http://www.aydinyaka.com/index.php/tum-makaleler/50-toplumların-sosyal-yapıları-neden-farklıdır.html> Erişim Tarihi: 11 Şubat 2019
- Yalçın, S.K. ve M. Şengül. (2007). Dilin İletişim Süreci İçerisindeki Rolü Ve İşlevleri. *Turkish Studies*. 2(2). (749-769).
<http://www.turkishstudies.net/sayilar/sayi4/yalcinsuleymankan.pdf> Erişim Tarihi: 10 Şubat 2019
- Yılmaz, H. (2009). *Uluslararası Stratejik İşbirlikleri Kapsamında Erasmus Programının Başarısının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Yue, Y. ve T. Le. (2009), *Cultural adaptation of Asian students in Australia*. University of Tasmania. <https://www.aare.edu.au/data/publications/2009/yue091551.pdf> Erişim Tarihi: 13 Şubat 2019.
- Zapf, M.K. (1991). Cross-cultural transitions and wellness: Dealing with culture shock. *International Journal for the Advancement of Counselling* (14). (105-119).
- Zeller, J.W. ve R.Moiser. (1993). Culture Shock and The First-Year Experience. *Journal of College and University Student Housing*. 23.(2). (1-2).
<https://www.hamline.edu/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=2147506650> Erişim Tarihi: 12 Şubat 2019
- Zerengök, D. (1995). *Uluslararası Öğrencilerin; Serbest Zaman Etkinliklerine Aktif Katılımları Yoluyla Sosyal Uyumlarının Analizi: Celal Bayar Üniversitesi Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Manisa.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Zong, J. ve B. Jeannehürr (2018). *International Students in the United States*.
<https://www.migrationpolicy.org/article/international-students-united-states> Erişim
Tarihi: 13 Şubat 2019

EK

EK-1. ULUSLARARASI ÖĞRENCİ ANKETİ

Değerli katılımcı lütfen aşağıda bulunan maddelerin size uygun olanlarını yuvarlak içine alarak işaretleyiniz.

KİŞİSEL BİLGİLER

- K1. Uyuğunuz.**
- K2. Yaş aralığınız.** 1. 18-21 2. 21-24 3. 25-29 4. 30-34
5. 35-39
- K3. Cinsiyet** 1. Kadın 2. Erkek
- K4. Medeni Durum** 1. Bekar 2. Evli
- K5. Babanızın mesleği?**
1. İşsiz
2. Memur
3. İşçi
4. Esnaf/Küçük işyeri sahibi
5. Emekli
6. Çiftçi
7. Bürokrat
8. İşadamı
9. Siyasetçi
10. Asker
11. Diğer,
- K6. Annenizin mesleği?**
1. Ev Hanımı
2. İşsiz/Geçici İşler
3. Memur
4. Esnaf/Küçük işyeri sahibi
5. Emekli
6. Çiftçi
7. Bürokrat
8. Tüccar
9. Siyasetçi
10. Diğer,
- K7. Türkiye'ye gelmeden önce en uzun süre nerede ikamet ettiniz?**
1. Köy 2. Kent 3. İlçe/ Kasaba
- K8. Hangi lise mezunusunuz?**
1. Klasik Düz Lise
2. Meslek Lisesi
3. Özel Lise/Kolej
4. Askeri Lise

5. Türk Lisesi

K9. Hangi programda eğitim görüyorsunuz?

1. Tömer 2. Ön Lisans 3. Lisans 4. Yüksek Lisans
5. Doktora

K10. Hangi bölümde eğitim görüyorsunuz?

K11. Kaç yıldır Türkiye’de bulunuyorsunuz?

1. 1 yıldan az 2. 1 yıl 3. 2-3 yıl 4. 3 yıldan fazla

K.12. Türkiye’de eğitim düşüncesi hakkında bilgi edinme konusunda hangisi etkili oldu?

1. Mezun Arkadaşlarım
2. İnternet
3. Medya (Radyo, TV, İlan, Broşür)
4. Eğitim Fuarı
5. T.C. Dış temsilcilikleri
6. Ülkemdeki resmi Kurumlar

K.13. Türkiye’de eğitim görme tercihinizin sebebi nedir? (En önemli 3 sebebi işaretleyebilirsiniz)

1. İyi bir eğitim
2. Kültürel yakınlık
3. Göç/yerleşme
4. Gelişmiş bir ülkeye gitme düşüncesi
5. Coğrafi yakınlık
6. Türkiyede iş bulup para kazanma
7. İstedğim şehir ve bölümde okuma
8. Daha özgür olma beklentisi
9. Diğer

K14. Boş zamanınızı nasıl değerlendirirsiniz? (En önemli 3 aktivite/faaliyet işaretleyebilirsiniz)

1. Diğer yabancı öğrenciler ile
2. Türk arkadaşlarım ile
3. Dışarıda yalnız başıma
4. TV, İnternet
5. Evde/Yurtta
6. Ülkemden arkadaşlarımla
7. Karşı cinsten arkadaşım la
8. Spor
9. Kitap, gazete okurum
10. Okuldaki kültürel faaliyetlere katılım
11. Diğer,

K.15. Türkiye’deki aylık harcamalarınız ne kadardır?

1. 0- 250TL 2. 251-350TL 3. 351-450 TL 4. 451-550 TL 5. 551-650 TL
6. 650 TL ve üzeri

Aşağıda uluslararası öğrencilerin yaşayabilecekleri bir takım sorunlarla ilgili bir problem listesi bulunmaktadır. Sizden, bu listeye bakarak, yaşadığınız sorunların sizi ne kadar etkilediğiyle ilgili işaretleme yapmanız istenmektedir. Aşağıda belirtilen problem listesindeki maddeleri yuvarlak içine alarak işaretleyiniz.

AKADEMİK EĞİTİM

Türkçe öğrenimi ile ilgili algıladığımız güçlükleri değerlendiriniz?

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Türkçeyi yeterli derecede kullanamıyorum	1	2	3	4
2. Telaffuz sorunu yaşıyorum	1	2	3	4
3. Türkçeyi anlamada sor	1	2	3	4
4. Türkçe yazmada sorun yaşıyorum.	1	2	3	4
5. Türkçe kelime bilgim çok sınırlı.	1	2	3	4
6. Dil hazırlık kurslarını yetersiz buluyorum	1	2	3	4

Almış olduğunuz dersler ve bölümünüz ile ilgili düşünceleriniz?

7. Ders kitaplarını anlamakta güçlük çekiyorum	1	2	3	4
8. Sınıfta konuşmalara katılamıyorum	1	2	3	4
9. Ders programı çok ağır, çalışacak zaman yok.	1	2	3	4
10. Ödevler çok fazla, yetiştiremiyorum.	1	2	3	4
11. Bütün zamanımı çalışarak geçirmek zorunda kalıyorum	1	2	3	4
12. Sınıflar çok kalabalık, dersi rahat dinleyemiyoruz	1	2	3	4
13. Derste iyi not tutamıyorum	1	2	3	4
14. Bilimsel terimleri anlamada güçlük çekiyorum	1	2	3	4
15. Sınıfta sözlü rapor sunma problemim var.	1	2	3	4

16. Çok sık sınav oluyoruz.	1	2	3	4
17. Her dönem ders kayıtlarını yenilemek oldukça problemlidir.	1	2	3	4
	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
18. Bölümde dönem derslerini seçerken zorlanıyorum.	1	2	3	4
19. Grup çalışması, grup aktivitesini yetersiz buluyorum.	1	2	3	4
20. İnteraktif, karşılıklı sohbet tartışma ortamı yok.	1	2	3	4
21. Eğitim sistemi ülkemdekinden çok farklı.	1	2	3	4
22. Ülkemde aldığım eğitim kalitesi, durumumu zorlaştırıyor.	1	2	3	4
23. Destek olacak sınıf arkadaşı bulamıyorum	1	2	3	4
24. Devamsızlık beni etkiliyor.	1	2	3	4

Üniversitede eğitimcilerinizle ilişkileriniz hakkındaki düşünceleriniz?

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
25. Öğretim elemanları anlayışlı değiller	1	2	3	4
26. Öğretim elemanları ilgi ve yakınlık göstermiyorlar.	1	2	3	4
27. Öğretim elemanları bize karşı önyargılı ve onur kırıcı davranıyorlar.	1	2	3	4
28. Öğretim elemanlarının notu çok kıt.	1	2	3	4
29. Öğretim elemanları yanlı davranıyorlar	1	2	3	4
30. Öğretim elemanlarının kapasitesini yetersiz buluyorum	1	2	3	4
31. Öğretim elemanları ile yeterince iletişim kuramıyorum	1	2	3	4
32. Asistanlar gerekli desteği sağlamıyorlar	1	2	3	4

Üniversite olanakları hakkında düşünceleriniz?	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
33. Üniversitenin “öğrenci işleri” hizmetini yetersiz buluyorum.	1	2	3	4
34. Boş zamanlarda üniversitede çalışacak yer bulamıyorum.	1	2	3	4
35. Üniversite/fakültede ders dışı zamanlarda dinlenecek yer yok.	1	2	3	4
36. Üniversite/fakültede ders araç gereçleri yetersiz	1	2	3	4
37. Üniversite/fakülte kütüphanesini yetersiz buluyorum.	1	2	3	4
38. Üniversite/fakültede sunulan oryantasyon hizmetleri yetersiz.	1	2	3	4
39. Üniversite/fakültede rehberlik hizmetleri yeterli değil	1	2	3	4
40. Üniversite/fakültede ibadet edeceğim mekan bulunmuyor.	1	2	3	4
41. Üniversite/fakültenin kafeterya, kantin hizmetleri yetersiz	1	2	3	4
42. Üniversite/fakültenin spor alanları ve olanakları yetersiz	1	2	3	4
43. Üniversite/fakülte ortamı öğrencileri kaynaştırıcı değil.	1	2	3	4
44. Üniversite/fakültede verilen eğitim pek nitelikli değil.	1	2	3	4

FİNANSAL DURUM

Finansal durumunuza ilişkin algıladığınız güçlükler nelerdir?

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
45. Burs/kredi parası yeterli değil	1	2	3	4
46. Öğrenim (okul) masraflarımı karşılayamıyorum	1	2	3	4
47. Sosyal etkinlikler için para ayıramıyorum	1	2	3	4
48. Ailemin ekonomik durumu yetersiz, evden para gelmiyor.	1	2	3	4
49. Yabancılar için çalışma sınırlaması var.	1	2	3	4

50. Gündelik harcamalarım için (ulaşım, sportif faaliyetler, sigara vb) para ayıramıyorum.	1	2	3	4
51. Ülkeme kıyasla Türkiye’de yaşam çok pahalı	1	2	3	4
52. Sağlık harcamaları sorun oluyor.	1	2	3	4

SOSYO- KÜLTÜREL UYUM SORUNLARI

Barınma konusunda algıladığınız güçlüklerle ilişkin düşünceleriniz?

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
53. Kaldığım yer merkeze ve kampüse çok uzak. .	1	2	3	4
54. Kaldığım yer ulaşım hattı açısından elverişsiz. .	1	2	3	4
55. Yurt görevlileri ile ilişkiler problemli.	1	2	3	4
56. Odalar çok küçük, yer sıkıntısı var.	1	2	3	4
57. Odalar çok kalabalık	1	2	3	4
58. Yurt binası eski ve bakımsız	1	2	3	4
59. Isınma sorunumuz var.	1	2	3	4
60. Kaldığım yurt ortamı çok gürültülü.	1	2	3	4
61. Temizlik/hijyene dikkat edilmiyor.	1	2	3	4
62. Kiralar çok yüksek.	1	2	3	4
63. Oda arkadaşlarımla geçinemiyorum.	1	2	3	4
64. Yemekler kaliteli değil.	1	2	3	4
65. Yiyecekler dinime uygun değil.	1	2	3	4

Başkalarıyla ilişki kurma ve sosyal ihtiyaçlara ilişkin algıladığınız güçlükler?

66. Yabancı olmamdan ötürü dışlanıyorum.	1	2	3	4
67. Bazı Türk öğrenciler haklarımı yediğimizi düşünüyor.	1	2	3	4
68. Dini inancımın ötürü uyumsuzluk yaşıyorum.	1	2	3	4
69. Örf ve adetler çok farklı, alışamadım.	1	2	3	4

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
70. Siyasi gruplardan baskı görüyorum	1	2	3	4
71. Dinci gruplardan baskı görüyorum.	1	2	3	4
72. Tanımadığım kişilerce rahatsız ediliyorum.	1	2	3	4
73. Düşüncelerimi rahatça ifade edemiyorum.	1	2	3	4
74. Gruplaşmalardan dolayı yalnızlık çekiyorum.	1	2	3	4
75. İstedğim kıyafetleri giymekten çekiniyorum.	1	2	3	4
76. Karşı cins tarafından rahatsız ediliyorum	1	2	3	4
77. Yaşadığım yerde tek başıma dolaşmaktan endişeleniyorum.	1	2	3	4
78. Karşı cinsle arkadaşlık etmekten çekiniyorum.	1	2	3	4
79. Sorunlarımı paylaşacağım bir yakınım yok.	1	2	3	4
80. Kimse benimle arkadaş olmak istemiyor.	1	2	3	4
81. Tanımadığım insanlarla konuşurken sıkılıyorum.	1	2	3	4
82. Topluluk içinde kendimi rahat hissetmiyorum.	1	2	3	4
83. Daha çok arkadaşım olsun isterdim.	1	2	3	4
84. Kendimi çevreme yeteri kadar sevdiremiyorum	1	2	3	4

85. İklim değişikliği beni olumsuz etkiliyor.	1	2	3	4
86. Yaşadığım şehirde halkın bize karşı tutumu beni üzüyor.	1	2	3	4
87. Yaşadığım şehri sevmiyorum.	1	2	3	4

MEMNUNİYET ANKETİ

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin uluslararası öğrenciler ile ilgili faaliyetleri?

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
88. Kültürel faaliyetlerden memnunum. (Misafir ol gel bana, Wish Are Were You, Hoşgeldin Programı, I love Kocaeli vb.)	1	2	3	4
89. Eğitimsel faaliyetlerden memnunum. (Bi' Dünya Bilgi, Teknik Geziler, İngilizce ve İleri Düzey Türkçe Eğitimleri, vb.)	1	2	3	4
90. Sportif faaliyetlerden memnunum. (Kamplar, Kılavuz Gençlik Dünya Kupası, Buz Pisti Etkinlikleri, vb.)	1	2	3	4

Ekleme istediğiniz bir şey var mı? Varsa lütfen belirtiniz.

ÖZGEÇMİŞ

Yalçın UZUNER, 1989 yılında İzmit'te doğdu. İlköğretimi ve ortaöğretimi Gölcükte tamamladı. 2013 yılında Kocaeli Üniversitesi İşletme Bölümünden mezun oldu. 2016 yılında Anadolu Üniversitesi AÖF Adalet bölümünden mezun oldu. Aynı zamanda Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Yükseköğretim Araştırmaları Anabilim Dalında Yüksek Lisans eğitiminde tez aşamasındadır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı Akademi Üniversite biriminde idari amir olarak çalışmaktadır. Evli ve bir çocuk babasıdır.

